

ŽELEZAR

JESENICE, 19. MARCA 1987

ŠTEV. 11 • XXXVI

NAŠ KOVINAR, svobodno glasilo delavcev KID, je kot predhodnik ŽELEZARJA začel izhajati 26. januarja 1937. ŽELEZAR izhaja od 1. decembra 1951 kot mesečna revija, od 15. aprila 1959 kot štirinajstnevnik in od 1. januarja 1962 kot tednik. Glasilo je ob 25. letnici predsednik Tito odlikoval z redom zaslug za narod s srebrno zvezdo. Glavni in odgovorni urednik Mile Crnović, tehnični urednik Dare Bračak, lektorica — novinarka Cvetka Martičič, novinarka Lilijana Kos, novinar — fotoreporter Borut Grce, novinarka Tanja Kastelic administracija — Mira Keserovič in Đinka Čatak. Naslov: Uredništvo Železarja, SOZD SŽ — Železarna Jesenice. Številke internih telefonov: urednik 26-18, novinarji 26-19, administracija 26-21. Stavek in tehnično oblikovanje TK Gorenjski tisk Kranj, tisk ZP Ljudska pravica Ljubljana.

Štafeta mladosti 87

V letošnjem letu pozdravljamo štafeto mladosti, ki bo 21. marca pričela svojo pot po domovino z našega najvišjega vrha, očaka Triglava.

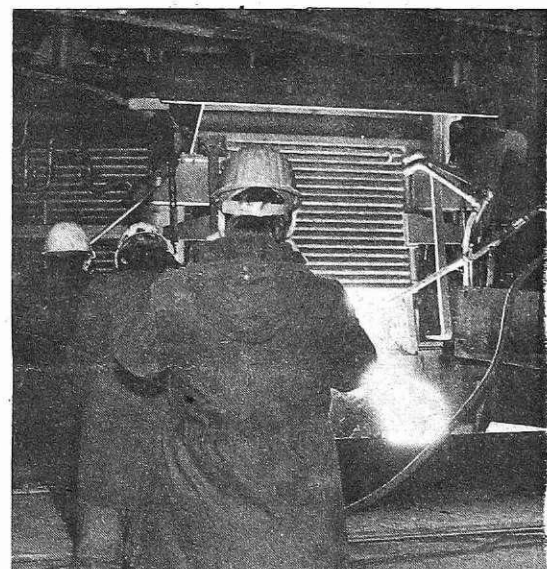
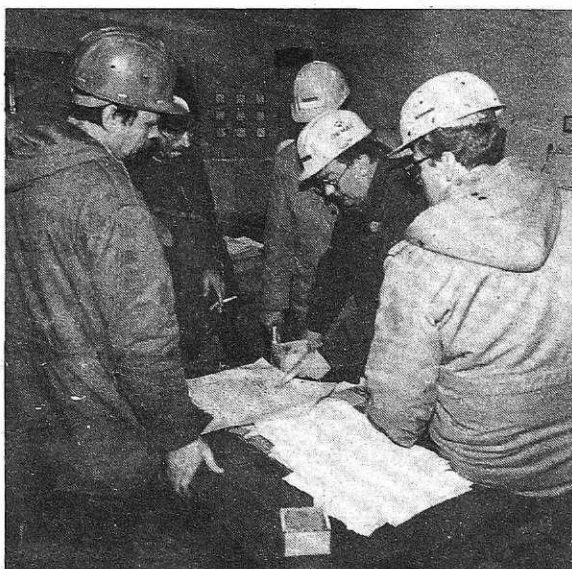
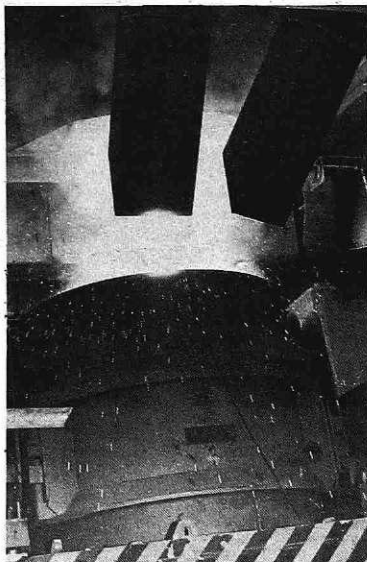
Ko letos že trinštiridesetič začneja svoje poslanstvo, smo se mladi odločili za nekoliko drugačen koncept, da štafeti damo nove vsebine, da dnevi mladosti postanejo dnevi, ko mladi pokažemo svoje uspehe, svoje težave, skratka dejavnosti in s tem izrazimo svojo trdno odločenost, da nadaljujemo Titovo pot boja za krepitev in razvijanje neodvisne, socialistične, samoupravne, demokratične in neuvrščene Jugoslavije.

Izrečena je bila misel, da hočemo biti generacija znanja in novih tehnologij, generacija odprte kulture in socialne fantazije, generacija, ki se ne in se ne bo zadovoljevala z doseženim, mi hočemo biti generacija svobode in človekovega dostojanstva.

In s tem namenom bomo organizirali prireditve, da tudi s svojo aktivnostjo in dejavnostmi dodamo svoj delček k tej celotni vsebini letošnje štafete mladosti, še posebno, ko bomo spremljali na zaključni poti tudi lokalno štafeto karavanških kurirjev NOB in triglavsko štafeto, ki bo zaključila svojo 40. pot.

Tudi kot zagotovilo za nadaljno gojitev tradicij naše revolucije in da nas bo le - ta spremljala v mislih in prizadevanjih za boljši danes in jutri, za mir, bratstvo in večno mladost.

OK ZSMS Jesenice

Jeklarna 2
Železarna Jesenice 1987

Prve šarže iz Jeklarnice 2

V petek, 13. marca, ob 17.17 je iz nove elektropeči v Jeklarni 2 pritekla prva šarža. Dogodek, ki smo ga že kar nestrpnost pričakovali. Sedaj, ko je to vendarle za nami, bo nemara prav, da si ogledamo kronologijo tega dogodka, saj je bil zadnji mesec dni hudo naporen za vse, ki so skušali nadoknaditi nakopičene zamude in peč čimprej pripraviti za vroči test. O tem smo se pogovarjali s Stankom Čopom.

Pri hladnem testu je bilo največ težav zaradi netesnosti hidravličnih cevodovodov (neustrezne spojke), merilne signalizacije pečnega transformatorja in električnih sistemov peči in izolacije elektrodnih ram. Med hladnim testiranjem so napake odstranjevali po programu, tako da je bila peč s pomožnimi napravami (sistem vodnega hlajenja, energetika in odpraševalna naprava) pripravljena za vroče testiranje. Pri tem so sodelovali sodelavci sektorja novogradenj, vzdrževalci, proizvodni delavci in skupina za procesni računalnik pod nadzorom strokovnjakov iz Demaga, sodelovali pa so tudi delavci Rudisa, predvsem Hidromontaže. V novi jeklarni je sedaj že 44 proizvodnih delavcev (kompletna posadka peči in vlivališča) in 39 vzdrževalcev.

Odpraševalna naprava je bila pravočasno pripravljena na vroče testiranje. Veliko je bilo težav s sistemom hladilne vode, saj so bili prav ti sistemi pripravljeni med prvimi, zaradi dolgotrajnega hladnega vremena pa je bilo treba vodo v hladilnem sistemu ves čas ogrevati, da ne bi zmrznila. Tudi energetiki so se na vroči test dobro pripravili; PIV energetiki so usposobili sistem hladilne vode za stene in obok peči, elektroenergetiki pa transformatorje za peč in ostale pogone. Pripravljena je bila tudi naprava za kompenzacijo jalove energije.

Prav v času hladnega testiranja se je montirala tudi komora za protihrupno zaščito peči, ki bi morala biti gotova prav v teh dneh. Ko je bil

opravljen hladni test vseh sistemov peči, so strokovnjaki MDH dali dovoljenje za njeno obzidavo.

V soboto, 7. marca, so delavci Vatrostalne začeli z obzidavo, v ponedeljek, 10. marca, pa so delavci jeklarnice 2 naphali dno peči. Založili so prvo košaro, vendar so zaradi manjših napak (napake pri krmiljenju peči, težave z izolacijo elektrodne rame) in konice električne energije med 18. in 22. uro uspeli vklopiti peč šele ob 22.17. Peč je s presledki delala približno deset minut, potem pa so s prvim poskusom zaradi pozne ure prenehali. V naslednjih dveh dneh so se pojavljale podobne napake na regulaciji, izolaciji elektrodnih ram in hidravliki. Peč so delavci MDH vklopili spet v petek, 13. marca, ob pol enajstih in ker je bila peč hladna, je šarža trajala vse do 17.17, še vedno pa je bilo nekaj težav z doseganjem temperature in vpihovanjem kisika. V prvi šarži je bilo 73 ton jekla kvalitete C0362S-TVT. Drugo šaržo so naredili že naslednji dan, v nedeljo pa je bil za delavce jeklarnice 2 prost dan, saj so v zadnjem mesecu, zlasti pa v zadnjih štirinajstih dneh, pogosto delali tudi čez konec delovnega časa. V času vročega testiranja so se pokazale še nekatere pomanjkljivosti, ki so jih strokovnjaki MDH odpravljali v ponedeljek, 16. marca, v torko pa so v jeklarni 2 vili že tretjo šaržo. Peč je bila v tem času že preizkušena pod polno obremenitvijo, hkrati z njo pa tudi naprava za kompenzacijo jalove energije, ki je svojo nalogo skoraj v celoti opravila.

V teh dneh bodo strokovnjaki odpravili še vse morebitne nove napake, preizkusili bodo še nekatere naprave za krmiljenje peči in avtomatsko regulacijo elektrod. Pri tem je nemara treba povedati, da peč v času vročega testiranja zaradi garancije vodijo strokovnjaki dobavitelja (Mannesmann Demag Huttentechnik), ostala dela pa opravljajo delavci naše železarne in domači dobavitelji opreme za peč.

Prva šarža iz nove jeklarnice je, čeprav smo jo pričakovali nekoliko prej, vendarle velik uspeh delavcev naše Železarne, inozemskega dobavitelja opreme in domačih izvajalcev del, Rudisa, Gradisa in Vatrostalne. S prvo šaržo pa se delo pravzaprav

še začne, saj mora jeklarna 2 živeti v celoti, da bo lahko dala tisto, kar smo od nje pričakovali, ko smo se za to investicijo odločili.

V naslednjih dveh mesecih bodo strokovnjaki postopoma odpravljali pomanjkljivosti, ki se kažejo pri testiranju peči, v kateri se bo sprva talila le po ena šarža na dan, potem pa po dve, tri, ... dokler ne bo s polno zmogljivostjo obratovala v treh izmenah. V zadnjih štirinajstih dneh so delavci MDH, Rudisa, železarne pokazali izjemno vnemo in tako omogočili, da je peč začela kljub zamudam obratovati prej, kot bi bilo to sicer mogoče. Precej je s svojo pripravljenostjo pomagal tudi dobavitelj električne energije, ki je kljub

temu, da RTP Okroglo še ni v celoti zgrajena, omogočil obratovanje jeklarnice 2 pod posebnimi pogoji. C tem je bilo tudi precej improvizacij kar za redno proizvodnjo seveda primerna oblika dela. Zamude pri gradnji kontiliva in vakuumske naprave pomenijo tudi kasnejši začetek jeklarnice 2 kot celote, podaljšati obratovanje zastarele SM jeklarnice in poznejše vračanje sredstev, vložnih v gradnjo nove jeklarnice.

Besedilo in slike
Borut Grce

Jeklarji nad planom

Po podatkih statistične službe do 16. marca s 60.301 tona skupne proizvodnje dosega operativni program 95,8 odstotno.

V obratu plavž so izdelali 6.878 ton grodja, kar je 83,8 odstotka družbenega plana in 91,9 odstotka znižanega operativnega programa.

V jeklarni 1 so vili 21.250 ton jekla, to je 4 odstotke nad operativnim programom. V jeklarni 2 pa so v petek, 13. marca, vili prvo šaržo.

V dvanajstih odpremnih dneh smo prodali 14.592 ton gotovih izdelkov in storitev. Družbeni plan dosega 87,7 odstotno, operativni program pa 91,4 odstotno. Plan odpreme presega le trije obrati: HV Bela za 7,9 %, profilarna za 8,6 % in vratni podboji za 20,2 %.

Ob prvih šaržah iz nove jeklarnice je Boris Bregant, predsednik poslovnega odbora, dejal:

Predvsem moram poudariti, da začetek taljenja v novi jeklarni pomeni dodatno vzpodbudo za vse tisto, kar mora biti v jeklarni 2 še narejeno.

S proizvodnjo jekla v novi elektropeči moramo nadaljevati, saj nam elektrojekla primanjkuje in nam bo to pomagalo pri proizvodnji. Vroči test smo pravzaprav hoteli narediti že prej, vendar nam to iz različnih vzrokov ni uspelo, pač pa smo v tem času opravili vse predpriprave. Prva šarža, ki smo jo naredili 13. marca, je bila zato čisto normalna, jeklo pa zelo kvalitetno in popolno-

ma uporabno. Sedaj je peč pripravljena, čeprav bodo verjetno še potrebne manjše korekture, tako da bomo v naslednjih dneh delali po eno ali dve šarži na dan. Potem bomo poskušali delati po dvanajst ur na dan in hkrati že sestavljati ekipo za normalno delo.

Ob tem ponovno apeliram na vse izvajalce del in dobavitelje opreme, saj moramo sedaj še toliko bolj pohiteti z montažo vakuumske naprave in kontiliva. Le tako bo ta tehnični uspeh dal tudi ustrezne ekonomske rezultate.

Ob koncu naj še čestitam vsem, ki so s svojimi prizadevanji pripomogli k našemu skupnemu uspehu.

Prodaja v februarju

S prodajo in storitvami prevallanja v višini 30.491 ton smo v februarju zaostali za družbenim načrtom prodaje za 2 %, nekoliko nižji operativni program smo presegli za 4 %. Vrednost prodanih izdelkov vključno s storitvami prevallanja je v februarju 12.096 mio din in je bila zaradi zaostanka za načrtovanimi prodajnimi cenami (cene so v družbenem planu enake v vseh mesecih leta) za 30 % manjša kot je predvideval družbeni načrt. Operativni program, ki upošteva dejansko doseganje prodajnih cen, je bil presežen za 0,4 %.

Storitve TOZD Tehnične dejavnosti so v februarju zaostale za načrtovano realizacijo, tako da je skupna zunanja neto realizacija 12.475 mio din, kar je 30 % manj kot smo načrtovali. Tudi v tem mesecu ne moremo biti zadovoljni s strukturo prodanih izdelkov, saj je bila za 9,5 % slabša kot smo načrtovali, za 3,3 % pa smo zaostali tudi za strukturo prodaje, dosežene v februarju 1986. Izboljšali smo le strukturo prodaje v primerjavi s predhodnim mesecem, in sicer za 2,3 %. Pregled prodaje po posameznih TOZD in obratih nam kaže, da je bila prodaja v TOZD Ploščati program količinsko za 3 % slabša kot smo načrtovali. Načrtovano prodajo znotraj TOZD so dosegli oziroma presegli obrat valjarna bluming štekel, HV Jesenice (20,5 %) in profilarna (7,6 %). Ostali obrati v TOZD Ploščati program so prodali manj kot smo načrtovali. Zaostanek je bil največji v obratu vratni podboji, in sicer 17 %, zaradi izdelave izvenstandardnih podbojev. Prodajna cena v TOZD Ploščati program je v februarju zaostala za načrtovano za 33 % in je bila precej nižja od planirane prav

v vseh obratih. Podobno je bilo tudi z realizacijo.

TOZD Okrogli program je zaostala za načrtovano količino prodaje za 3 %, prodajna cena je bila za 28 % nižja od načrtovane, realizacija pa je zaostala za načrtovano za 31 %. Najboljše količinske rezultate prodaje so februarju dosegli v obratu elektrode. Tu so načrtovano količino prodaje presegli za 7 %, več kot smo planirali pa so prodali tudi v obratu je-klovlek. Prodajna cena je v vseh obratih precej zaostala za načrtovano. Izjema je le obrat žebeljarna, ki je svoje žičnike prodajala 16 % dražje kot smo načrtovali in tako zaostala za načrtovano realizacijo le za 2 %, kljub temu, da je kar za 15 % zaostala za načrtovano količino prodaje.

Storitve prevallanja TOZD Ploščati program so bile za 22 % večje kot smo načrtovali. Načrtovano količino prevallanja so v HV Bela presegli kar za 99 %, medtem ko so v obratu valjarna debele pločevine opravili le 18 % planiranih storitev prevallanja.

Ce pogledamo še strukturo prodaje posameznih obratov v februarju, vidimo, da je bila načrtovana struk-

tura prodaje precej presežena v obratu vratni podboji (11 %). Strukturo prodaje v primerjavi s planom pa sta presegla le še obrat HV Jesenice in žebeljarna. V primerjavi s februarjem lani so najboljše rezultate dosegli v obratu žičarna (10 %) in elektrode (7 %), v primerjavi s povprečjem lanskega leta pa so najboljše strukturo prodaje imeli v obratu elektrode (5,6 % boljša od lanskega povprečja), najslabšo pa v valjarni debele pločevine (15 % slabša od povprečja leta 1986).

Kumulativni podatki nam kažejo, da smo v Železarni Jesenice količinsko prodali za 4 % manj kot smo načrtovali. S prodajo 56.746 ton izdelkov osnovne dejavnosti smo iztržili 22.841 mio din. Opravili smo 2.350 ton storitev prevallanja v vrednosti 110 mio din. Storitve TOZD Tehnične dejavnosti so bile 475 mio din, tako da je Železarna Jesenice v prvih dveh mesecih ustvarila 23.426 mio din neto realizacije, kar je sicer 33 % manj kot smo načrtovali, vendar je to na začetku leta, ob visoki stopnji inflacije, s katero se srečujemo v našem gospodarstvu, povsem običajno.

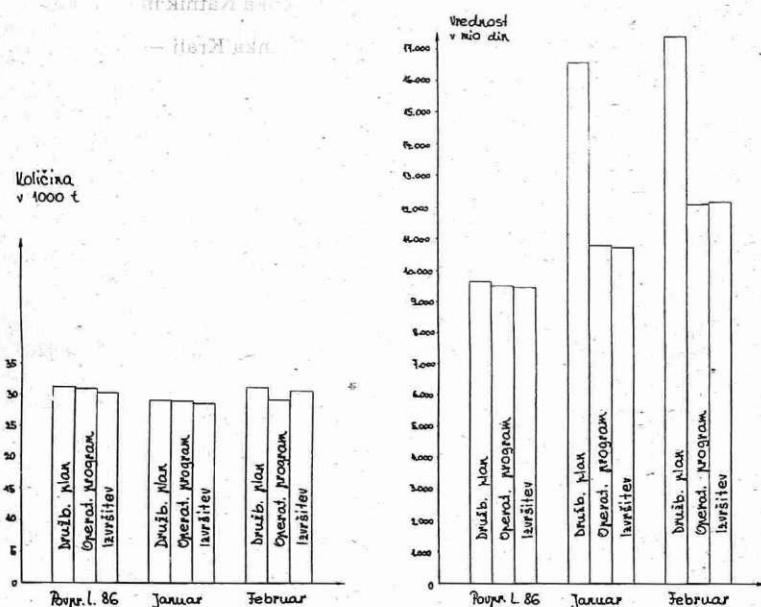
Če pogledamo še prodajne rezultate v prvih dveh mesecih letošnjega leta po posameznih TOZD in jih primerjamo z družbenim načrtom, vidimo, da je TOZD Ploščati program količinsko zaostala za načrtovano prodajo za 3 %, TOZD Okrogli program pa za 5 %. V Okviru TOZD Ploščati program so načrtovano količino prodaje presegli v valjarni bluming — štekel in HV Jesenice za 1 % in v profilarni za 2 %. Vsi obrati pa precej zaostajajo za načrtovano prodajno ceno in realizacijo prodaje. Znotraj TOZD Okrogli program so prodali več kot smo načrtovali le v obratu elektrode in to za 2 %. Zaostanek za načrtovano količino prodaje je bil največji v valjarni žice in profilov (11 %) zaradi preusmeritve žice v jeklovke (zaloga za remont v valjarni žice in profilov, ki bo v marcu).

Struktura prodaje prvih dveh mesecev je bila za 10,5 % slabša kot smo načrtovali in 2,9 % slabša kot v obdobju januar—februar 1986. Gledano po posameznih obratih je v primerjavi s istim obdobjem lani najboljše rezultate dosegla žičarna (8,2 %), v primerjavi s planom pa vratni podboji (10,7 %).

Doseganje načrtovane količine in strukture prodaje sta cilja, ki bi nam zagotovila uspešen poslovni rezultat.

Polonca Marjanovič

Osnovna realizacija in prevallanje

Nov izdelek — aglomerirani varilni praški

Naša železarna je v sodelovanju s firmo Oerlikon iz Švice začela izdelovati aglomerirane varilne praške in tako naredila še en korak k uresničevanju kvalitete asortimenta in razvoju dodatnih materialov. O novem izdelku in njegovih prednostih smo se pogovarjali z vodjo obrata elektrode Janezom Begešem.

Železarna Jesenice je ena od prvih delovnih organizacij, ki so začele vzpodbujati razvoj avtomatskega varjenja v kovinsko—predelovalni industriji. Zato je že leta 1964 razvila vrsto taljenih varilnih praškov za EPP varjenje (EPP — elektro pod praškom), ki so bili plod domačega znanja.

Hkrati smo razvijali tudi odgovarjajoče EPP žice za kombinirano varjenje z obstoječimi varilnimi praški. Kompleti taljenih varilnih praškov in EPP žice so se pred dobrim desetletjem najbolj uveljavili v ladjedelništvu in ostali težki kovinski industriji.

Taljene varilne praške naša železarna še izdeluje, vendar jih vedno bolj zamenjuje z novimi dodatnimi materiali — aglomeriranimi varilnimi praški. Taljeni varilni praški so bili primerni le za varjenje varilno tehnično manj zahtevnih konstrukcijskih jekel; z razvojem modernih drobnozrnatih, visokotrdnih in visokolegiranih jekel pa je bilo potrebno razviti nove, kvalitetnejše aglomerirane praške. Ti imajo pred taljenimi praški glede na fizikalne, kemijske in metalurške procese velike prednosti: imajo širši spekter uporabe; primerni so za varjenje in za navarjanje materialov; zaradi dobrih legirnih in dezoksidacijskih učinkov so mehanske lastnosti zvarov boljše; za njihovo proizvodnjo pa je potrebno

manj energije kot pri taljenih varilnih praških.

Na začetku je kazalo, da bo treba vse potrebne surovine v celoti uvažati, po prvi poizkusni proizvodnji leta 1986 pa so ugotovili, da je že devetdeset odstotkov surovin domačih, vsaj pri tistih tipih aglomeriranih praškov, ki bodo predstavljali tri četrtine celotne proizvodnje. Ostalo četrtno predstavljajo specialni tipi aglomeriranih praškov, za katere bo treba surovine še vedno uvažati.

Kot surovino za proizvodnjo novih aglomeriranih praškov delno uspešno uporabljajo taljene varilne praške. Hkrati so na talilni peči razvili tudi nekatere dodatne sintetične surovine za nove praške. V posameznih primerih so bile domače surovine celo bolj kvalitetne od uvoženih. Po zelo skrbnih in številnih poizkusih in primerjavah so izbrali tiste surovine, ki so za novo proizvodnjo najbolj primerne, vendar bo treba na tem področju še veliko narediti.

Osnovno opremo so dobili od Oerlikona, velik del (okrog sto ton) pa je bil narejen doma. Pri izdelavi domače opreme in pri montaži celotne opreme se je zelo izkazalo zasebno podjetje Porodoš iz Celja, ki je imelo že nekaj priporočil zaradi uspešnega dela v valjarni debele pločevine.

V letu 1985 so se pripravljali na montažo opreme za proizvodnjo aglomeriranih praškov, v prvih mesecih lanskega leta je bila montaža v

polnem teku, ko pa so jo aprila zaključili, so ugotovili, da je opremo treba kompletirati z manjkajočimi elementi, kar je poizkušeno proizvodnjo do konca leta precej oviralo. Čeprav so napake pri opremi v celoti odpravili šele novembra, je bila poizkusna proizvodnja v drugi polovici leta dokaj uspešna, saj so naredili 574 ton aglomeriranih varilnih praškov.

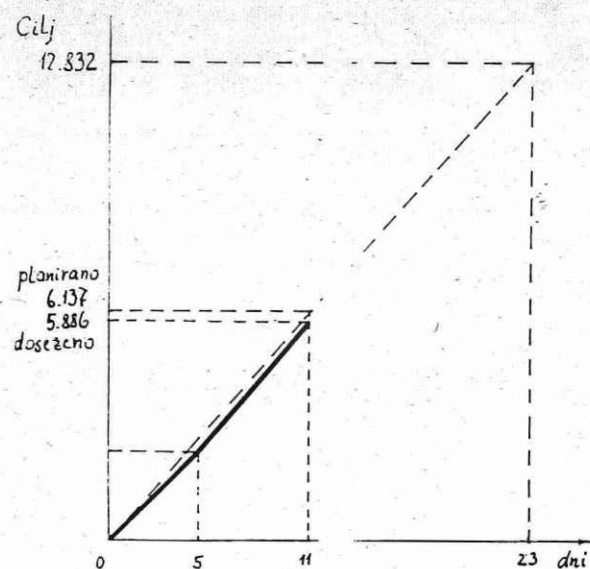
Ostal je problem ekološke narave, saj proizvodnjo novih praškov spremlja precejšnje prašenje, česar niso mogli v celoti odpraviti. Da bi delavcem zagotovili čim bolj znosne delovne pogoje, bodo problem prašenja rešili še v tem letu.

V času poizkusne proizvodnje so vpeljali celotno tehnologijo proizvodnje in poskrbeli tudi za ustrezne kadre. Vključili so nekaj preizkušenih in zanesljivih delavcev iz obrata ter sprejeli nekaj novih delavcev, s katerimi pa so imeli veliko težav predvsem zaradi nediscipline in neodgovornega odnosa do dela. Ker jim delavcev že sicer zelo primanjkuje, so imeli z uvajanjem nove nepoznane tehnologije precej težav.

Prodaja novih izdelkov je zelo zahtevna, ker je poleg izdelkov treba našim kupcem kot uporabnikom prodajati tudi znanje o tehnologiji varjenja z njimi, zato bo za prodor aglomeriranih praškov na tržišče potrebnega še nekaj časa. Kakšni bodo rezultati prodaje in kako hitro se bodo novi praški uveljavili, pa je zelo odvisno tudi od tega, kako kvalitetno bodo narejeni, ali bodo ustrezali predpisanim standardom in od tega, ali bomo ohranili nivo kvalitete tudi takrat, ko bomo imeli stalne kupce.

Lilijana Kos

doseganje skupnega cilja poslovanja

V enajstih odpremnih dneh meseca marca smo od načrtovanih 6.137 mio din fakturirane realizacije dosegli 5.886 mio din, kar je 96 odstotkov!

Posvet o inovacijski dejavnosti

V petek, 13. marca, so se v prostorih restavracije Kazine zbrali člani Društva izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav Jesenice na posvetu o inovacijski dejavnosti. Poleg jeseniških inovatorjev so se posveta udeležili še predstavniki Verige Lesce, Železarne Štore, in Tretjega maja z Reke in organizatorji letošnje razstave RAST YU z Reke.

Dolgoletni vodja slovenskih inovatorjev in sedanjí predsednik Saveza pronalazača i avtorja tehničnih unapređenja Jože Jan je v uvodnem govoru povedal, da je bil DIATI v Sloveniji ustanovljen že leta 1955, a je vse do 1972. leta, ko so skupaj s sindikatom začeli s večjo organizirano akcijo na področju inovacij, ostal samo organizirano strokovno društvo. 1974. in 1975. leto je zvezna skupščina proglasila za leto inovacij, vendar se ni s tem v združenem delu glede inoviranja nič spremenilo. Leta 1984 je skupščina v Ljubljani sklicala prvo problemsko konferenco o inovacijski dejavnosti in postopno je tudi v Sloveniji prodrlo spoznanje, da tudi samoupravna družba potrebuje inovacijske zakonodaje.

Danes je v Sloveniji v okoli 250 tovarnah vključeno v inovacijsko dejavnost približno 15.000 delavcev, poleg tega pa se s tem ukvarjajo tudi nekateri obrtniki in upokojeanci. Pred šestimi leti je zveza DIATI skupaj s pokojniško skupnostjo vzpostavila svobodni poklic inovator. Dosej so izdali odločbo o priznanju tega poklica okrog 150 posameznikom. Lani je bil skupni inovacijski dohodek v Sloveniji 70 do 80 milijard dinarjev (Železarna Jesenice je ustvarila eno milijardo, Železarna Ravne pa 2,6 milijarde dinarjev inovacijskega dohodka).

Raven inovacijske dejavnosti se kaže v različnih oblikah dela. Na Jesenicah obstaja zaenkrat le spontana inovacijska dejavnost kot najnižja oblika inovacijskega dela. Višji nivo predstavlja način dela, ko se na nivoju temeljnih organizacij izpostavljajo problemi in se v tem okviru tudi rešujejo. Sistematično inoviranje proizvodnje v delovni organizaciji in timsko delo pa predstavljata najvišjo obliko dela.

Zanimivo novost so uvedli v Tovarni avtomobilov Maribor, kjer so v inoviranje vključeni vsi vodilni delavci. V posameznih obratih obstaja inovacijski zvezki za koristne predloge. Vanje vpisujejo posamezniki svoje predloge izboljšav, ki jih morajo obratovodje v enem mesecu strokovno oceniti in jih sprejeti ali zavrniti. Na ta način so vključili v inovacijsko dejavnost 40 odstotkov zaposlenih, z inovacijami pa ustvarili 10 odstotkov skupnega prihodka delovne organizacije.

V lanskí jeseni je Zveza društev izumiteljev in avtorjev tehničnih izboljšav izdelala program hitrejšega vključevanja samoupravljalcev vseh strok v prestrukturiranje gospodarstva. Organizirali so razgovore s približno štiristo direktorji delovnih organizacij po Sloveniji, na katere računajo pri tej svoji akciji.

Danes sta inoviranje in posodabljanje postala nujnost, ki jo terja tehnološki razvoj. Sodobna tehnolo-

gija pa je uspešna le, če temelji na znanju. Novo znanje je edino pravo zagotovilo za uspeh. Izhod iz krize ni v najemanju novih posojil, pač pa v ustvarjalnem in inovacijskem delu ter večji produktivnosti dela. Praksa kaže, da se realni dohodek po inovacijski poti povečuje za 20 do 30 odstotkov. Zato bo morala naša družba postati inovacijska, če želi preseči sedanje težave.

Na Jesenicah nas pri prestrukturiranju gospodarstva čaka veliko težav, saj smo v preteklosti marsikaj zamudili. Vsako delovno okolje si bo moralo samo pomagati z usmeritvijo v inovacijsko dejavnost in tako kretniti po poti lastnega ustvarjalnega razvoja. Izdelati bo treba operativne načrte hitrega reševanja problemov, ki jih pestijo in zagotoviti, da se bo obstoječe znanje bolje uporabljalo.

V Železarni smo imeli v preteklosti veliko idej, ki jih je povzročil čas, kot je dejal eden od udeležencev posveta. Ideje so sicer prišle na dan, vendar je ob tem nastalo veliko problemov, da jih ni bilo mogoče uresničiti. Naše inovacije nastajajo večinoma ob remontih in okvarah, premalo pa je izboljšav za modernizacijo tehnologije. Premalo se ukvarjamo z majhnimi izboljšavami, ker terjajo ravno toliko prizadevanj kot velike, njihov učinek pa je manjši; ne zavedamo se, da tudi te novosti pomenijo korak k hitrejšemu razvoju.

Spodbujanje mladih strokovnjakov k vključevanju v inovacijsko dejavnost bo moralo v bodoče postati eden pomembnih ciljev jeseniške železarne. Dosej namreč nismo znali vključiti mladih ljudi v to dejavnost, oziroma jim nismo dali prave priložnosti. Rezultat takega ravnanja je bilo odhajanje strokovnjakov v druge delovne organizacije. Treba bo vzpostaviti nove pristope k inovacijski dejavnosti v Železarni in ustanovljati raziskovalne time. Zagotoviti bomo morali prisotnost naših strokovnjakov na raznih sejnih in seminarjih v tujini. Tudi drugod v Železarni bi morali hkrati ob nabavljanju nove opreme in strojev pošiljati delavce, ki bodo delali z njimi, v tujino na izpopolnjevanje, tako kot smo to storili ob gradnji nove jeklarne. V poslovnem odboru bi morali imeti človeka, ki bi bedel nad inovacijsko dejavnostjo in jo koordiniral.

Podatek, da pride v Železarni 2,27 predloga na sto zaposlenih, nam pove, koliko naporov bomo morali še vložiti, da bi dosegli množičnost inovacijske dejavnosti. Spremeniti bomo morali način zbiranja idej, ker sedanjí ni več učinkovit. Pri tem bo treba spreminjati ne samo tehnološko, ampak tudi miselnost ljudi. Prodreti bo moralo spoznanje, da je napredek možen le ob stalnem spremljanju moderne tehnologije in spreminjanju tehnologije s pomočjo inovacij.

Tanja Kastelic

Družbene obveznosti v letu 1986

Družbene obveznosti Železarne Jesenice v letu 1986 so bile 12.205 milijonov dinarjev, kar je za 161 % več kot v letu 1985. Prispevki iz osebnega dohodka so bili 3.765,4 milijona dinarjev, obveznosti iz dohodka 5.919,9 milijona dinarjev, obveznosti, ki smo jih financirali iz akumulacije oziroma lastnih sredstev, pa 2.519,7 milijona dinarjev.

ANALIZA POSAMEZNIH SKUPIN PRISPEVKOV

I. Prispevki iz osebnega dohodka so bili 3.765,4 milijona dinarjev in so se glede na leto 1985 povečali za 143 % oziroma za 2.217,8 milijona dinarjev.

Nespremenjeni prispevni stopnji sta ostali pri posebnem občinskem prispevku (davku) iz OD ter pri republiškem davku iz OD za dopolnilno delo.

Prispevne stopnje so se zmanjšale pri dodatnem prispevku solidarnosti za Črno goro (po delovnem mestu), občinski skupnosti otroškega varstva (po domicilu), občinski kulturni skupnosti, občinski telesnokulturni skupnosti in občinski skupnosti socialnega varstva.

Vse ostale prispevne stopnje so se povečale. Najbolj so se povečale prispevne stopnje pri občinski skupnosti otroškega varstva (po delovnem mestu), republiški skupnosti pokojninskega in invalidskega zavarovanja ter pri posebnem republiškem prispevku (davku) iz OD. Manjše povečanje stopenj je bilo pri skupnosti zdravstvenega varstva, temeljni izobraževalni skupnosti ter republiški kulturni skupnosti. Z aprilom se je nehal plačevati prispevek republiški skupnosti otroškega varstva.

II. Prispevki iz dohodka oziroma čistega dohodka so bili 8.439,6 milijona dinarjev in so se povečali za 170 %.

1. Prispevki za splošne družbene potrebe so bili 1.026,9 milijona dinarjev in so se v primerjavi z letom 1985 povečali za 497,1 milijona dinarjev oziroma za 94 %. Davek iz dohodka republiki je bil 294,4 milijona dinarjev in je večji za 183 %. Povečala se je stopnja za izračun tega prispevka, in sicer od 3,2 % v letu 1985 na 4,2 % v letu 1986, višja pa je tudi osnova, in sicer zaradi spremembe pri izračunu osnove davka.

Novost v letu 1986 je bil tudi poseben republiški davek iz dohodka, ki so ga morali izjemoma plačati vsi davčni zavezanci s področja gospodarstva po posebnih stopnjah 0,3 % (ta stopnja je bila v devetih mesecih leta 1986 1 %) od osnove in na način, ki sta določena z zakonom o davku, brez upoštevanja davčnih olajšav in oprostitev.

Prispevek za solidarnost iz dohodka je bil 27,7 milijona dinarjev oziroma je bil za 18,3 milijona dinarjev višji kot v letu 1985. Prispevna stopnja je ostala nespremenjena, povečanje pa je zaradi večje osnove in spremembe pri izračunu.

Pri prispevku za SLO in DS se je spremenila osnova za izračun. V letu 1985 je bila osnova dohodek, v letu 1986 pa bruto OD. Obveznost za leto 1986 se je poravnala v višini 0,6 % od izplačanih bruto OD v breme dohodka.

Posojilo skladu federacije za kreditiranje hitrejšega razvoja manj razvitih republik in avtonomnih pokrajin je bilo 477,7 milijona dinarjev in je višje za 105 %. Prispevne stopnje so ostale nespremenjene, višja pa je osnova za izračun obveznosti.

Z 31. marcem 1986 je prenehal veljati zakon o samoupravnih interesih skupnosti za ekonomske odnose s tujino, z njim pa tudi delo republiške SISEOT. Od aprila dalje tega prispevka nismo več plačevali.

V letu 1986 tudi nismo obračunavali in plačevali prispevka za pospeševanje konvertibilnega deviznega priliva od izvoza blaga.

2. Prispevki za skupno porabo na področju socialne varnosti so bili 1.727 milijonov dinarjev in so se povečali za 159 % oziroma za 1.060,5 milijona dinarjev.

Prispevek iz dohodka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje, ki ga obračunavamo od poslovnega sklada, je bil 306,4 milijona dinarjev in se je povečal za 272 %. Prispevne stopnje so se povečale od 0,27 % oziroma 1,27 % na 0,5 % oziroma 2,5 %, višja pa je tudi osnova za izračun prispevka.

Povečala se je tudi prispevna stopnja prispevka za invalidsko in pokojninsko zavarovanje za nesreče pri delu. Do maja smo prispevek obračunavali po stopnji 2,7 % od bruto OD, od maja naprej pa po stopnji 3,6 %.

V tej skupini prispevkov se je zmanjšala prispevna stopnja prispevka za zaposlovanje in socialno varnost (od 0,24 % na 1,21 %). Stanovanjski prispevek za vzajemno združevanje sredstev, ki smo ga lani obračunavali po stopnji 1,75 % od bruto OD, se je razbil na tri prispev-

ke, in sicer na vzajemno združevanje sredstev s prispevno stopnjo 1,4 %, namenska sredstva za kreditiranje stanovanj v občini s prispevno stopnjo 0,15 % ter na namenska sredstva za vzdrževanje stanovanjskih hiš s prispevno stopnjo 0,2 %. Vse ostale prispevne stopnje so ostale nespremenjene, na višje prispevke je vplivala predvsem večja osnova (bruto OD).

3. Prispevki za skupno potrošnjo v SIS družbenih dejavnosti so bili 2.170,3 milijona dinarjev in so se povečali za 153 % oziroma za 1.312,5 milijona dinarjev.

Prispevki iz dohodka republiški in posebni izobraževalni skupnosti so bili 590,7 milijona dinarjev in so se povečali v primerjavi z letom 1985 za 143 %. Prispevna stopnja republiški izobraževalni skupnosti se je zmanjšala od 0,39 % na 0,32 %, povečala pa se je prispevna stopnja posebne izobraževalne skupnosti, in sicer od 1,5 % na 1,65 %, večja pa je tudi osnova za izračun obveznosti (dohodek).

Prispevki iz dohodka republiški, posebni in občinski raziskovalni skupnosti so bili 242,9 milijona dinarjev (glede na leto 1985 so višji za 302 %). Prispevne stopnje, razen za posebno raziskovalno skupnost, so višje, višja pa je tudi osnova za izračun prispevka.

Prispevek iz dohodka za zdravstvo je bil 1.336,7 milijona dinarjev in je višji za 141 % oziroma za 782,6 milijona dinarjev. Prispevna stopnja se je povečala od 9,46 % na 10,13 %.

4. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na področju infrastrukture so bili 1.418,1 milijona dinarjev in so višji za 136 % oziroma za 817,3 milijona dinarjev.

Pri združevanju sredstev za vzdrževanje in izgradnjo magistralnih in regionalnih cest Slovenije smo združili 53,7 milijona dinarjev, pri financiranju luške infrastrukture smo združili 6,1 milijona dinarjev, za razvoj železniškega gospodarstva 41,5 milijona dinarjev in za razvoj naftnoplinskega gospodarstva 22,6 milijona dinarjev.

Vse prispevne stopnje omenjenih prispevkov so se glede na leto 1985 spremenile, spremenila pa se je tudi osnova za združevanje teh sredstev. Osnova za združevanje je bila v letu 1986 zavezančev čist dohodek, ugotovljen v zaključnem računu za leto 1985, zmanjšan za del čistega dohodka za osebnega dohodka, obračunane v istem zaključnem računu (v letu

1985 je bila osnova večja za amortizacijo, obračunano nad predpisano stopnjo). V letu 1986 smo združevali sredstva tudi za financiranje letališke infrastrukture.

Za financiranje izgradnje elektroenergetskih objektov in premogovništva smo skupno združili 1.276,5 milijona dinarjev, kar je za 121 % več kot v letu 1985. Prispevne stopnje so ostale nespremenjene, nekoliko pa se je povečala prispevna stopnja pri osnovnem združevanju sredstev za financiranje gradnje elektroenergetskih objektov in premogovništva.

5. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih so bili 1.910,7 milijona dinarjev in so večji za 384 %.

Splošni vodni prispevek se je povečal zaradi višje prispevne stopnje, in sicer se je povečala od 2,08 % na 2,30 % ter višje osnove za izračun (davčna osnova B). Vodni prispevek za onesnaženo vodo, ki se je v letu 1985 plačeval kot obveznost iz dohodka, je v letu 1986 materialni strošek.

Prispevek za usposabljanje zemljišč za družbeno organizirano kmetijsko proizvodnjo je bil 143,8 milijona dinarjev in se je povečal za 273 %. Povečala se je prispevna stopnja z 0,3 % na 1,5 %. Obveznost se je obračunavala od davčne osnove B (v letu 1985 je bila osnova za obračun dohoda).

Zaradi višjih osnov sta se povečala prispevek za pokritje dela stroškov enostavne reprodukcije ŽGP (za 218 %) in prispevek za požarno varnost občine Jesenice (za 128 %).

Skupščina Slovenije je na seji zbora združenega dela in na seji zbora občin 18. februarja 1987 sprejela zakon o prispevku iz dohodka temeljnih organizacij združenega dela za sanacijo izgub organizacij združenega dela elektrogospodarstva in premogovništva, nastalih v letih 1986. Zavezanca za prispevek so obračunali prispevek v višini 18,8 % na fakturirano električno energijo v letu 1986. Za Železarno je ta prispevek 810,5 milijona dinarjev, poravnali pa ga bomo v štirih enakih obrokih do maja 1987.

Nov v tej skupini je prispevek za financiranje regionalnih in lokalnih cest v občini Jesenice, ki velja od 1. januarja 1986. Prispevna stopnja je 1,5 % od osnove bruto OD, obveznost v letu 1986 je bila 206,9 milijona dinarjev.

6. Prispevek za SIS Komunala Jesenice je bil 186,6 milijona dinarjev in se je povečal za 140 % zaradi višje osnove za obračun (bruto OD) in povečane prispevne stopnje.

Izdela: Vesna Janc

v 000 din

VRSTA PRISPEVKA	I.—XII. 1985	I.—XII. 1986	Indeks 86/85
I. PRISPEVKI IZ OSEBNEGA DOHODKA	1.547.640	3.765.402	243
II. PRISPEVKI IZ DOHODKA OZIROMA ČISTEGA DOHODKA (1 do 6)	3.127.230	8.439.639	270
1. Prispevki za splošne družbene potrebe	529.809	1.026.924	194
2. Prispevki za skupno potrošnjo na področju socialne varnosti	666.472	1.727.018	259
3. Prispevki za skupno potrošnjo v SIS družbenih dejavnosti	857.778	2.170.278	253
4. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na področju infrastrukture	600.807	1.418.131	236
5. Prispevki za skupno družbeno reprodukcijo na drugih področjih	394.715	1.910.666	484
6. Prispevki za ostala financiranja	77.649	186.622	240
SKUPAJ DRUŽBENE OBVEZNOSTI (I. + II.)	4.674.870	12.205.041	261

Kontrola elektrod (foto I. Kučina)

Obvestila kolektivu

Razpored dežurnih Železarne

OD 9. DO 15. MARCA

23. marca, Vitomir GRICAR, Valj.deb.ploč., Jesenice, Titova 2, ☎ 81-978.
 24. marca, Jernej HOČEVAR, prodajni sektor, Jesenice, Kejžarjeva 38, ☎ 82-118.
 25. marca, Anton KELVIŠAR, Žičarna, Jesenice, C. na Golico 16, ☎ 82-475.
 50726. marca, Tomaž KAVČIČ, Vratni podboji, Radovljica, Langusova 39.
 27. marca, Sašo KAVČIČ, HV Jesenice, Jesenice, Titova 85, ☎ 81-413.
 28. marca, Jože KOBENTAR, kadrovski sektor, Jesenice, Hrušica 19.
 29. marca, Marin GABROVŠEK, poslovodni odbor, Bled, Ribenska 8 c, ☎ 78-157.

Dežurni za vzdrževanje v Železarni

Datum:	Dnevni:	Nočni:
Ponedeljek — 23. 3.	Franc Arnež	Mitja Benedičič
Torek — 24. 3.	Jože Pezdarnik	Vlado Repe
Sreda — 25. 3.	Anton Kavčič	Matjaž Kelvišar
Četrtek — 26. 3.	Dušan Bak	Jože Zidar
Petek — 27. 3.	Alojz Slivnik	Miroslav Zupan
Sobota — 28. 3.	Janez Arh	Zdravko Smolej
Nedelja — 29. 3.	Miha Šlibar	Janko Cerkovnik

Služba obratne ambulante

Od 23. do 28. marca bodo delale naslednje obratne ambulante:
 DOPOLDNE: II. obratna ambulanta — dr. Alenka Katnik in III. obratna ambulanta — dr. Bernarda Benedik — Tili.
 POPODNE: IV. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.
 Dispanzer za borce od 13. do 14. ure.
 V soboto, 28. marca, samo dopoldne: IV. obratna ambulanta — dr. Alenka Kralj — Odar.
 ZOBNE AMBULANTE:
 DOPOLDNE: I. zobna ambulanta — v. dent. Viktor Stražišar in III. zobna ambulanta — mr. dr. stomat. Bela Gazafi.
 Za Vatrostalne: od 9.30 do 10.30 ure.
 POPOLDNE: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.
 Za borce od 13.30 do 14.30 ure.
 V soboto, 28. marca, samo dopoldne: II. zobna ambulanta — dr. stomat. Alojz Smolej.
 V kartoteki obratne ambulante sprejemamo knjižice dopoldan od 6. do 10.30, popoldan od 12. do 17.30.
 Urgentna ambulanta sprejema nujne primere neprekinjeno od 6. do 20. ure.

Dežurni v Vatrostalni

21. in 22. marca, Urša OBLAK, Dovje 78, ☎ doma 89-187, ☎ v službi ☎ 83-281.
 Dežurni Vatrostalne je v soboto od 6. do 12. ure na delovnem mestu, v prostem času do ponedeljka do 6. ure zjutraj pa je dežurni dosegljiv na domu.

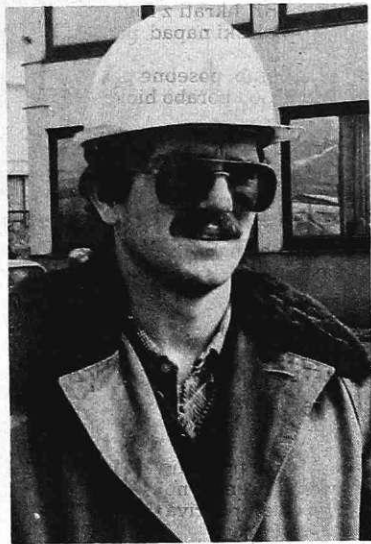
Pregled odsotnosti v preteklem mesecu

	bolov. %	por.dop. %	red.dop. %	ost.ods. %	SKUPAJ %
Vodstvo Talilnic	-	-	-	-	-
Plavž	6.51	-	11.40	0.35	18.26
Jeklarna	4.76	0.28	12.47	0.73	18.24
Livarna	4.54	-	13.53	1.68	19.75
TOZD TALILNICE	5.08	0.20	12.35	0.74	18.37
Vodstvo Plošč.prog.	-	-	-	-	-
Valj.bl.št.	6.76	-	10.83	0.33	17.92
Valj.deb.ploč.	5.71	-	11.31	0.88	17.90
Hi.valj.Bela	4.52	-	8.63	0.83	13.98
Hi.valj.Jes.	7.07	-	12.98	0.77	20.82
Profilarna	3.75	-	12.89	0.33	16.97
Vratni podboji	9.14	2.73	10.84	0.33	23.04
TOZD PLOŠČ.PROG.	6.02	0.11	10.86	0.63	17.62
Vodstvo Okrog.prog.	2.27	-	4.55	-	6.82
Valjarna žice	6.10	-	13.79	0.48	20.37
Žičarna	3.72	0.09	12.18	1.06	17.05
Jeklovlek	6.48	0.74	9.49	0.62	17.33
Elektrode	11.57	2.78	8.61	0.38	23.34
Žebljarna	8.19	1.68	9.44	1.20	20.51
TOZD OKROG.PROG.	7.37	1.13	10.70	0.68	19.88
Vodstvo Teh.dejav.	-	-	9.09	-	9.09
Strojne delavnice	5.50	1.29	7.72	1.21	15.72
Remontne delavnice	4.19	0.95	8.91	1.16	15.21
Vzdrževanje	5.92	0.34	9.97	0.69	16.92
Energetika	5.33	0.80	12.23	0.99	19.35
Transport	7.55	0.27	13.84	1.34	23.00
TOZD TEH.DEJ.	6.77	0.82	12.44	1.26	21.29
TOZD KOMERCIALA	4.75	3.23	11.96	0.46	20.40
F R S	2.76	5.66	13.46	0.90	22.78
K S I	7.47	1.69	11.68	1.79	22.63
E T N	2.57	1.11	12.68	1.10	17.46
D S S S	4.33	1.97	12.44	1.32	20.06
TOZD DRUŽ.STAND.	8.23	9.09	8.25	0.53	26.10
ŽELEZARNA	5.72	1.10	11.10	0.88	18.80

utrip sds Žarilnica 2

Samoupravna delovna skupina žarilnica 2 v hladni valjarni Bela šteje od osem do dvanajst članov, odvisno od izmene, v kateri trenutno delajo. Njen vodja je Franc Rozman, ki pa ni bil dosegljiv, zato smo namesto njega poprosili vodjo proizvodnje žarilnice MIHA HLADNIKA, da nam pove nekaj o delu njihove SDS in o problemih, s katerimi se srečujejo.

Miha Hladnik (foto: Irena Kučina)

»Sestajamo se na pobudo vodstva, ko se je treba seznaniti z določenimi zadevami in povedati mnenje o njih; žal pri sklicevanju sestankov ni nobene samoiniciativnosti delavcev. Tekoče probleme rešujemo sproti in le v manjši meri preko sestankov SDS. Kljub temu pa menim, da se lahko preko teh sestankov uspešno rešujejo problemi v obratu. Glede reševanja problemov na višjih nivojih ne bi mogel reči, koliko so SDS uspešne oziroma učinkovite. V zvezi s pripombami delavcev, ki so zabeležene v zapisnikih SDS, naj še povem, da je vprašljivo, ali so to res problemi cele skupine ali samo določeni posamezniki, ker morajo vodje SDS zapisati pripombe sleherne delavca.

Pri delu se srečujemo z manjšimi problemi. Včasih pride do razvijanja notranjih delov kolobarjev, ker so premalo zvezani. Do nedavnega smo imeli težave tudi z zapenjanjem kolobarjev, širokih manj kot 500 mili-

metrov, ki smo jih dobivali iz HVŽ, a smo sedaj stvar uredili tako, da nam teh kolobarjev več ne pošiljajo.

Rak-rana našega obrata so garderobe. V njih je vedno kaj pokvarjeno, čeprav gospodar sproti odpravlja okvare. Še posebno slabo je bilo, ko so jih uporabljali tudi delavci drugih podjetij, ki so delali v novi jeklarini, dokler jim niso uredili lastnih garderob. Ugotavljamo, da je precej manj stroškov s popravili v mali garderobi kot v veliki, ker so tu večinoma starejši delavci, ki bolj pazijo na inventar. Strojni park v žarilnici je soliden, čeprav je star še deset let. Zastojev ni veliko. Imamo težave pri strojnem vzdrževanju, ker je v HVB premalo vzdrževalcev, pa še tisti, ki so, niso vsi ustrezno usposobljeni. Pogosto moramo najemati za to delo zunanje firme (Hidromontaža, Metalno Maribor, idr.), sicer bi bili problemi z vzdrževanjem še večji. Spodbudno pri delu vzdrževalcev je, da skušajo pogosto zamenjati uvožene rezervne dele s podobnimi, izdelanimi doma.

Glede kadra se v žarilnici ne moremo pritoževati. Delavcev je dovolj. Mnogi med njimi so usposobljeni za več delovnih nalog, tako da vedno najdemo primerno zamenjavo za odsotnega delavca in lahko osnovna proizvodnja nemoteno teče. Večje probleme imamo edino z žerjavovodji, pri katerih moramo vsako odsotnost reševati bodisi z nadurami ali s premeščanjem delavcev, ki imajo žerjavovodski tečaj. Tak način reševanja problema je sicer učinkovit, vendar povzroča nezadovoljstvo med delavci, če se prepogosto ponavlja.

Z zadnjim prevrednotenjem delavci pri nas niso preveč zadovoljni. Povprečno so pridobili eno do dve kategoriji, kar se jim zdi premalo v primerjavi z delavci, ki imajo sedaj tri do štiri kategorije več kot pred prevrednotenjem. Zaradi govorice in člankov v Železarju v zvezi z novim načinom vrednotenja vlada med delavci precejšnje nezaupanje. Menijo,

da mora biti tam, kjer je veliko dima, tudi ogenj. Res pa je tudi, da je področje nagrajevanja občutljiva zadeva in nikoli ne bodo vsi zadovoljni.

Reorganizacija ne bo prinesla našemu obratu nič novega. Delo bo ostalo tako, kot je bilo doslej, zato bodo tudi naši prihodnji proizvodni rezultati podobni sedanjim. Vsako izboljšanje rezultatov bi pomenilo le to, da nekdo pred reorganizacijo ni dobro delal.

Milan Pristov dela kot prvi žarilec na liniji CRNO. Pravi, da odgovore na vprašanja, ki jih postavljajo na sestankih samoupravnih delovnih skupin sicer dobivajo, njihove pripombe in zahteve pa večkrat naletijo na gluha ušesa.

»Stroji v žarilnici so že precej stari; njihovo vzdrževanje je bolj slabo. Če se okvare ne odpravljajo sproti, postajajo čedalje hujše, to pa lahko privede do zastojev. Pripombe v zvezi z vzdrževalci obstajajo že vseh deset let, kar delam v HVB. Večkrat nam obljubijo, da bodo kako stvar popravili, pa tega ne storiijo. Kljub

Milan Pristov (foto: Irena Kučina)

temu pri nas nimamo veliko zastojev, saj si skupaj z vzdrževalci prizadevamo, da se okvare čimprej odpravijo. Z delavci v žarilnici nimamo problemov. Težave nastopijo le v času dopustov, kar pa se dogaja povsod.

Z novim načinom vrednotenja delovnih mest nismo zadovoljni. Plače so pri nas v primerjavi z delavci, zaposlenimi izven Železarne, ki delajo v eni izmeni, precej nizke.

Dragan Todorović je žarilec-priviležanec na zvonastih pečeh. O delovanju njihove SDS pravi, da ni preveč učinkovito. Vse prepogosto se na sestankih ponavljajo pripombe glede

Dragan Todorović (foto: I. Kučina)

malice in drugih drobnih problemov, ne da bi se ob tem kaj uredilo.

»Pri delu imamo težave z žarilnimi zvonovi, ki ob zvarih zaradi raztezanja materiala pokajo. Drugače pa so stroji v redu, čeprav so stari že deset let. Večjih zastojev pri nas ni, ker se remontirajo sproti, ne da bi to bistveno vplivalo na proizvodnjo.

Če bi ocenjevali osnovne delovne pogoje, bi se izkazale kopalnice v mali garderobi kot popolnoma neustrezne. To je problem, ki se ne prestopa izpostavlja na sestankih SDS, vendar ga do danes še nismo rešili. Sodelavci nismo zadovoljni z novimi kategorijami. Mislim, da bi moral nekdo priti k nam in pogledati, kako in kaj se dela, koliko je delo nevarno in glede na vse to ovrednotiti vsako posamezno delovno mesto. V primerjavi z nekaterimi drugimi delavci v Železarji, ki so napredovali za štiri kategorije, smo pri nas pridobili bolj malo.

Kadira Rizvanović (foto: I. Kučina)

Kadira Rizvanović dela v HVB kot žarilec-priviležanec. Pravi, da je z delom zadovoljna in da se v pretežno moškem kolektivu dobro počuti. »Naša SDS dobiva odgovore na vprašanja, ki jih postavljamo na sestankih. Stvari, nad katerimi se pritožujemo, se največkrat tudi uredijo.

Okvare na strojih se dogajajo, vendar jih vzdrževalci hitro popravijo. To zahteva sama proizvodnja, saj se na roko ne da nič narediti. S prevrednotenjem sem pridobila eno kategorijo, vendar šele po pritožbi na delavski svet. Ker delam v dveh izmenah, medtem ko delajo moji sodelavci po sistemu 4+1, je tudi osebni dohodek, ki ga dobivam, manjši od njihovega. Zato bi se težko primerjala z drugimi delavci in ocenila, ali sem dovolj nagrada za svoje delo.

Tanja Kastelic

Adjustaža HVB (foto: I. Kučina)

Pregled sestankov SDS

Program samoupravnih aktivnosti za marec je bil kar precej široko zastavljen, SDS so obravnavale zaključni račun za leto 1986, predlog sporazuma o združitvi TOZD v DO ŽJ, sporazum o ustanovitvi SIS za pospeševanje proizvodnje hrane in zagotavljanje osnovne preskrbe občine Jesenice, statut te skupnosti, tretji samopriskpevek v občini, ponekod pa še — poleg zadev, ki jih redno izvršajo v program (proizvodnja v prejšnjem mesecu, kvaliteta problematika ipd.) — poročilo o oblikovanju in gibanju cen izdelkov črne metalurgije.

V zvezi s sporazumom o ustanovitvi SIS za pospeševanje hrane opazamo pri številnih SDS podobno odklonilno stališče kot pri obravnavanju bančnih sporazumov. Precej pripomb je bilo tudi v zvezi s samopriskpevom, vendar ne toliko, da bi lahko z gotovostjo trdili, na katero stran bi se nagnila tehnika, če bi ta razprava pomenila že tudi odločanje za ali proti (podatke moramo še urediti). Na predlog sporazuma o združitvi TOZD v DO pa pripomb takorekoč ni bilo.

Omeniti kaže, da se pri posameznih delovnih skupinah kljub tako obširnemu programu še vedno kaže določeno nezadovoljstvo v zvezi s »prevrednotenjem« oziroma »razvrednotenjem«. Posamezne SDS se čutijo ogrožene, druge delavci zaradi znane polemike v Železarju ne vedo, pri čem so, ponekod so se zgolj informativno seznanili z reševanjem predlogov oziroma pritožb. Ker vprašanje vznemirja ne tako majhno število delavcev, bi bil res že skrajni čas, da se s popolno, celovito in jasno informacijo pri tej zadevi postavi piko na i. Naj za ilustracijo navedem dvojje stališče:

SDS žarilnica 2 (OBRAT HLADNA VALJARNA JESENICE) pravi: »SDS je enotnega mnenja, da se mora polemika v nekaj zadnjih Železarjih nehati. Zato predlagamo, da se s problematiko seznanijo družbeni pravobranilec samoupravljanja in poda svoje mnenje. Če je res, da pri prevrednotenju ni vse »čisto« (kot trdi skupina sodelavcev iz KSI), potem je treba stvari urediti čimprej. V nasprotnem primeru naj Železar takih in podobnih »odgovorov na odgovore« ne objavlja. Zato poudarjamo in prosimo, da družbeni pravobranilec kot nevtralen arbitar stvar oceni.

Nekoliko drugačno mnenje, ki pa je prav tako v bistvu zahteva po popolni, resnični in celoviti informaciji, pa ima SDS lužilnica + priprava vložka (OBRAT HLADNA VALJARNA BELA), ki pravi: »Člani SDS v celoti podpirajo delovno skupino KSI in se jim obenem zahvaljujejo za njihovo pripravljenost ob izpostavljanju, ki so ga gotovo občutili po članku o prevrednotenju. Od tovarišev, ki so dali odgovore (izjave) na članek, pa SDS pričakuje odgovore z argumenti. Če odgovorni smatrajo, da je bilo delo komisije o prevrednotenju pravilno in zakonito, pa člani SDS zahtevajo, da se izda odločbe za vsa delovna mesta, ker to, kar smo dobili po prevrednotenju, ni primereno za pritožbe, ker so bili to samo sklepi delavskega sveta.

Mimogrede naj omenim, da je družbeni pravobranilec svoje mnenje že izrekel in da je sindikalna skupina CPSI zahtevala, da se s tem mnenjem na tak ali drugačen način seznanijo vse delavce železarne.

Sedaj pa si oglejmo, na kaj opozarjajo samoupravne delovne skupine po posameznih TOZD oziroma obratih.

TOZD Talilnice

Iz OBRATA PLAVŽ smo prejeli zapisnike SDS vodstvo TOZD, aglomeracija 1, 2 in 3 ter plavž 1, 2, 3 in 4. SDS vodstvo TOZD v zvezi s sporazumom o ustanovitvi skupnosti za proizvodnjo hrane vprašuje, kakšna prispevna stopnja se predvideva in kakšen bo kadrovski obseg nove SIS glede na boljši zemljiški sklad ter institucije v kmetijstvu in porabi hrane.

SDS aglomeracija 2 se strinja z razpisom tretjega občinskega samopriskpeva, vendar že zato, da se ugotovi javno mnenje. Dodajajo še, da vlaganje sredstev v šolstvo ni nobena negospodarska investicija, pač pa dolgoročna gospodarska investicija. »Povsod po svetu je tako«, pravijo, »zato ne razumemo, zakaj naši zakoni skušajo to preprečiti in moramo to problematiko reševati le s samopriskpevi.« Tudi na ostalih dveh SDS v aglomeraciji so bila mnenja precej deljena.

Člani SDS plavž 1 se v zvezi s skupnostjo za proizvodnjo hrane sprašujejo, kako, da sklad, ki je bil za to področje odgovoren, naenkrat ni več dober. Dvomijo, da bo z ustanovitvijo nove SIS situacija kaj drugačna. Pripombe so imeli tudi na kvaliteto zaščitnih sredstev, še posebej rokavice.

SDS plavž 2 se boji, da v naslednjem obdobju ne bo mogoče dosegati planiranih rezultatov. Primanjkuje namreč delavcev v proizvodnji, pa tudi vzdrževalcev. Precej delavcev imajo tudi sposojenih iz drugih delovnih organizacij. Čeprav je večina delavcev glasovala za razpis tretjega samopriskpeva, menijo, da bi bilo treba najti drugačen način financiranja za razne objekte.

Na sestanku SDS plavž 3 je bila izrečena kritika na pogodbeno delavce. Pritožujejo se zlasti starejši stalni delavci, češ da ne bodo več delali zanje, ker ne znajo delati, pa še zelo hitro se menjajo. Te težave čutijo še zlasti pri vlivanju tekočega grodja. Opozarjajo tudi, da ne morejo izpolnjevati plana, ker je II. peč nujno potrebna popravila (obzidave).

Iz OBRATA JEKLARNA smo prejeli zapisnike SDS SM peči 1, 2, 3 in 4, livna jama 1, 2, 3 in 4, priprava vložka 1, 2, 3 in 4, elektropeči 1, 2, 3 in 4, BBC peč, kontiliv 1 in 2, priprava Fe-legur, PTO, kamnolom in ponvično gospodarstvo. SDS SM peči 1 in livna jama 1 sta na sestanku 3. marca zahtevali sestanek z vodjem jeklarne. Vzrok ni naveden. SDS elektropeči 1 omenja, da jim je bilo obljubljenih nekaj delavcev in da jih še niso dobili. Na sestanku SDS kontiliv 2 so bili kritični do zdravstvene organizacije. Zdravstvu se daje precej denarja, rezultatov pa ni. Še posebej jih moti zobozdravstvo: ko pridejo k

zobozdravniku, morajo čakati več ur, da pridejo drugič na vsto, pa tudi po več mesecev. Pripombe imajo tudi na delo splošnega zdravnika.

SDS priprava Fe-legur opozarja, da so kopalnice v novi garderobi pod kantino v slabem stanju. Zanima jih, zakaj so v njih tudi delavci drugih firm. Delo čistilk v tej garderobi bi bilo po njihovem mnenju treba kontrolirati. Dogovoriti se morajo tudi s kotlarno za popravilo pokvarjenih železnih zabojev, za kamion pa menijo, da bi ga morali imeti na razpolago od šeste do desete ure. SDS predelava talilniških odpadkov vprašuje, zakaj morajo toliko časa čakati na popravilo svojih strojev.

Zbora delavcev ponvičnega gospodarstva se je udeležil tudi vodja oddelka, medtem ko se ga vodja TOZD, čeprav so tako zahtevali na prejšnjem sestanku, ni udeležil (obljubil pa je, da se ga lahko pokliče, če bo postavljeno vprašanje, na katerega naj bi on dal odgovor). Na sestanku, ki je sicer potekal po programiranem dnevnem redu, je bilo pod točko razno postavljeno vprašanje v zvezi z zaposlitvijo enega od sodelavcev, oziroma, zakaj le-ta ne hodi na delo in kaj sploh dela že drugo leto. Odgovorjeno je bilo, da ta sodelavec trdi, da je invalid in da bo od zdravnika in komisije prinesel potrdilo, da je invalid dela. Del 1, ki so mu bila odredjena, ni opravljal in v kolikor potrdila ne bo prinesel, bo proti njemu sprožen disciplinski postopek. Nadalje je bilo govora še o tehnološki disciplini. V raportno knjigo je treba napisati, kaj se mora popraviti in podpis odgovornega iz vzdrževanja.

Iz OBRATA LIVARNA smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, modelna mizarna, čistilnica odlitkov ter jeklolivarna 1 in 2. SDS čistilnica odlitkov in jeklolivarna 2 vprašujeta, kdaj bo ob koncu dneva poskrbljeno za toplo in hladno vodo.

TOZD Ploščati program

Iz OBRATA VALJARNA DEBELE PLOČEVINE smo prejeli zapisnike SDS vodstvo obrata, proga 2400-1 in 2, adjustaža 2400-1 in 2, OTOP in odprema. Člani SDS adjustaža 2400-1 so kritizirali organizacijo dela na Sach škarjah, ker menijo, da na tak način ne bo mogoče doseči planskih obvez. SDS adjustaža 2400-2 prdaga, naj bi se toaletna sredstva (milo, papir) dodeljevala vsak mesec in ne tako kot doslej (na vsaka dva meseca).

SDS OTOP še ni prejela odgovora na vprašanje v zvezi z beneficiranim stažem varilcev. Glede sporazuma o ustanovitvi SIS za pospeševanje proizvodnje hrane pa pravijo takole: »Smatramo, da je bila dosedanja organiziranost dobra, da z novo SIS, v katero so vključene vse organizacije in celo društva, dela ne bomo izboljšali, pač pa povečali stroške poslovanja.

(se nadaljuje)

Center za proučevanje samoupravljanja in informiranje — Božidar Lakota

MLADI O SEBI, SVOJIH PROBLEMIH, NALOGAH IN PERSPEKTIVAH

SAMOPRISPEVEK

DA ali NE ali VPRAŠANJE SAMOPRISPEVKA

Ponedeljek, zjutraj kljub temu, da sem še zaspala, vedno preklinjam, kadar grem v zgornje nadstropje. Na stopnicah te enkrat eden pohodi, drugič jih dobiš pod rebra, ali ti kdo milostno premakne glavo s komolcem. Seveda te to popolnoma zbudi.

Zvonec. Čeprav bi človek mislil, da je zvonec v šoli budilka, to kljub vsemu ni res. Tovarišica komaj prisopihala do razreda, učenci a se kot živina nagnetemo v majhne razrede. Še obrneš se komaj! Vendar nihče ne more ničesar storiti. Le to, da po štirje skupaj gledamo pokracane zemljevide v rabljenem zgodovinskem atlasu in razbiramo krace dijakov predhodnikov. Pa nam tovarišica pravi, da naj tega ne beremo, nikar da bi še kaj napisali. Kam le, ko pa je že vse popisano. Kljub vsemu temu pa mora ura potekati normalno. Kako le, vas vprašam?

V slovenski učilnici se tudi komaj obrneš, ne da bi pri tem oplazil sosedo. Ko pa tovarišica reče, naj reditelj obriše tablo, lahko le skomigne z rameni. Goba že je, samo vode ni. Le majhen škafec leži v kotu in čaka, da bi mu dali piti. Pred malico se pa tudi ne moreš umiti. Se boš umival v škafu kot naši dedki? Mislim, da v današnjem času voda oziroma umivalnik ne bi smel biti problem.

Odmor.
»Greš z menoj na WC?« vpraša sosa.

»Pa ja ne spet v spodnje nadstropje?« je naveličano vprašala druga.

»Da, samo eno stranišče za dekleta, pa še tisto je iz »pamti veka.«

Tokrat se pojavita še dve dijakini z medicinske usmeritve. Mokri preklinjata, saj morata hoditi z bivše gimnazije na ŽIC. To ni niti najmanj »super«, saj ti lahko vsa pamet

»zmrzne« ali pa se na vročem soncu »stopi«. Marsikdo bi rekel, da malo sprehoda ne škodi, ampak prijetno pa le ni. Potem pa se tovarišice kregajo, ker zamujamo. Če bi bili vsi pod eno streho, vseh teh obrab živcev ne bi bilo.

Kaj pa obleka? Mislite, da je prijetno vsakih deset minut slačiti bundo, v čevljih pa bi včasih lahko plaval, toliko vode imaš v njih. Seveda,

garderob ni, pa se znajdi, kakor veš in znaš.

Tako. Kakorkoli obrnete, smo ljudje. Le - to govori oglaš v Delu. Ker pa malo sprememb ne škodi, pa vam povem takole: kakorkoli obrnete - šola je premajhna in potrebna pre-

Polona Lapuh
1. naravoslovna
CSUI

MESEČNE NOVICE
Z OŠ PREŽIHOV VORANC

Počitnic je že zdavnaj konec. Preživeli smo jih dobro in ni bilo preveč zlomljenih kosti. 76 učencev se je udeležilo smučarskih tečajev, 57 učencev pa je hodilo na organizirano plavanje v bazenu OŠ Tone Čufar.

Začeli smo z resnim delom, saj z uspehom nismo bili najbolj zadovoljni, zlasti pa ne naši starši in tovarišica ravnateljica.

Pionirji so iz platna izdelali tri torbice, jih opretili s šolskimi potrebščinami in jih poslali na zbirno mesto v Ljubljano, od tam pa na jug Afrike.

Vsako leto se po lastni izbiri odločamo za razna tekmovanja. Med njimi je tudi Finžgarjeva bralna značka, v katero je vloženo veliko truda in volje, saj je potrebno prebrati več knjig. S tekmovanjem začnemo v tretjem razredu in ga zaključimo v osmem. Letos smo osvojili 87 priznanj, 101 bronasto značko, 43 srebr-

nih značk, 18 zlatih, 9 diamantnih in 20 plaket, katere dobijo samo učenci, ki so tekmovali vseh šest let.

Tudi v letošnjem letu smo se udeležili tradicionalnega kurirskega smuka na Pristavi. Iz naše šole sta tekmovali dve ekipi.

Kljub slabemu vremenu se je 42 učencev podalo po zasneženi poti k Valvazorju v spomin partizanskega boja, ki je bil med NOB na Stolu.

Zadnji petek v februarju pa smo se že na račun pustovanja veselili v telovadnici. Imeli smo pustni ples - pripravili so ga učenci 7. in 8. razredov. Prav prijetno smo se zabavali, čeprav ni bilo veliko mask.

Novinarski krožek
Oš Prežihov Voranc

Glasujte ZA

Po nekaj stavbah smo in ne le v eni, oprema vsa je že nam ostarela, zato razmer prav dobrih ni v nobeni, saj vsaka zdavnaj že je odcvetela.

Premajhna menza, okna ne zapro se. Podobni ribam zdaj smo v pločevin-kah, velika gneča v šoli prav povsod je, zato žalujemo zdaj v žalostinkah.

Zato razmer si boljših mi želimo, opreme nove, s tem pa še več znanja, prostore nove naj si dogradimo.

In kdo nam vse to lahko omogoči? Vse to, o čemer vsak učenec sanja? Prav vi; le vsak za DA se naj odloči.

Borut Novak,
1. naravoslovna
CSUI

V petek, 27. marca ob 18. uri se bo v veliki sejni sobi Sob Radovljica zgodil popolni elektronski

MRK

PRIPRAVLJENOST

JE VEDNO BOLJŠA

KAKOR GOLO PRIČAKOVANJE

(TITO)

Po odkritju kapljicaste okužbe izvidniki ugotovijo, ali je celotno območje okuženo, ali pa je okužba samo delna. Če je območje okuženo v celoti, izvidniki postavljajo zastavice na prednji in zadnji meji (na prednji meji vsaj 20 m in na zadnji meji 25 m od pričetka kapljicaste okužbe).

Biolško izvidništvo opravijo patrle RBK hkrati z radiološkim in kemijskim izvidništvom. Če predvidevajo biološki napad, patrle opravi naslednje naloge:

- po zunanjih znakih (deli letalskih bomb, posebne posode s padali, pojav večjega števila glodalcev) odkrivajo uporabo bioloških sredstev,
- vzamejo vzorce zemlje, vode, hrane in ostalih predmetov za kemijsko analizo.

IZVIDNIŠTVO RAJONA JEDRSKE EKSPLOZIJE

Pri pripravi izvidništva rajona morajo občinski štabi CZ upoštevati težavnost dela izvidniških patrol, včasih pa bo delo zaradi prizadetosti sploh nemogoče.

Zato je treba upoštevati:

- da bosta polmer rušenja stavb in polmer požara precej večja od polmera inducirane radioaktivnosti. Tako znaša polmer rušenja stavb (nizke stavbe) pri dvajset kilotonskem jedrskem projektilu pri nizki eksploziji 2040 m, polmer požara 2500 m, medtem ko je polmer rajona inducirane radioaktivnosti (z mejo intenzivnosti sevanja 0,5 r/h) samo 860 m,
- da nastaja v rajonu jedske eksplozije pralni oblak (prahu in dima), ki je visok nekaj sto metrov in ima premer nekaj kilometrov, odvisno od moči jedske eksplozije. Tak oblak pokriva rajon eksplozije nekaj deset minut ter omejuje vidljivost,
- pri površinskih eksplozijah nastane krater, globok nekaj metrov do nekaj deset metrov, s premerom, ki je včasih večji od sto metrov, z visoko jakostjo sevanja ne le v kraterju, temveč v bližnji in daljni okolici, ki traja tudi uro in več po eksploziji,
- rajon inducirane radioaktivnosti nastaja v obliki kroga, z največjo jakostjo sevanja okrog ničelne točke.

Rajon jedske eksplozije se navadno pregleduje peš zaradi zatrpahnih ulic, zato izvidniki prejmejo višjo dozo sevanja, kot če bi opravljali svoje delo v avtomobilu (karoserija avtomobila zadrži jakost sevanja do dvakrat).

Celoten rajon jedske eksplozije navadno pregledamo z več izvidniškimi patrolami, ki so razporejene v krogu (koncentrično) in se pomikajo z roba proti središču.

Praktično poteka izvidništvo takole:

Komandir voda izvidniških patrol prejme pisno ali ustno (tudi po radiu) nalogo od komandanta občinskega štaba CZ. Po proučitvi naloge izda povelje članom izvidniških patrol, naj namestijo zaščitna sredstva v pripravi položaj. Po prihodu v rajon jedske eksplozije namestijo zaščitne maske v zaščitni položaj. Še prej komandir izvidniškega oddelka določi naloge vsaki patrli.

Zbirajmo sredstva za doprni kip
Tonetu Čufarju

Odbor za ureditev spominskega parka in grobišča padlih v NOV pri Krajevni organizaciji ZB NOV Cirila Tavčarja je sprožil akcijo, da bi poleg postavitve kipov štirim narodnim herojem v parku na Plavžu postavili tudi doprni kip znanemu jeseniškemu revolucionarju, pisatelju in dramaturgu Tonetu Čufarju.

Pionirski odred in Šolska skupnost učencev osnovne šole Tone Čufar Jesenice sta na sestanku 9. marca sprejela sklep, da se učenci vključijo v zbiralo akcijo sredstev za postavitev doprsnega kipa.

Samoupravni in družbenopolitični organi učencev šole, ki je nosilec imena Toneta Čufarja, pozivajo učence in dijake šol v jeseniški občini ter učence OŠ Tone Čufar v Ljubljani in OŠ Tone Čufar v Mariboru,

da se s prispevkom 100 din na učenca oz. dijaka vključijo v zbiranje finančnih sredstev.

Na tak način se bomo oddolžili zavednim domačinom in obogatili spominski park na Plavžu, ki bo tako postal pomemben kulturni spomenik v jeseniški občini.

Pionirski odred in
Šolska skupnost učencev
OŠ Tone Čufar Jesenice

Dobri pogoji za dobro učenje

(listi iz dnevnika)

februar 1980 (1. razred)

Dragi dnevnik, danes začenjam pisati vate. Danes smo imeli pouk popoldne. V šoli je bilo zelo mraz, zato smo bili vsi v bundah, samo med odmorom je bilo toplo, ker smo se obmetavali z ogrizki. Primož je polil Janezu čaj na zvezek, ker je preveč skakal.

junij 1981 (2. razred)

Mamica je rekla, da bomo dobili novo šolo. Govorila je tudi o samoprispevku, volitvah ali nekaj takega. Na šoli visi zdaj velik napis: Glasujte za šolo, ki jo je prehitel čas. Kako more šola prehiteti čas, ko pa nima nog?

september 1982 (3. razred)

Solo kar naprej vrtajo in podirajo. Podri so že staro telovadnico. Škoda, saj so v njej gnezdele lastovke.

september 1983 (4. razred)

Včeraj smo se vrnili iz šole v nara-vi, danes smo imeli že zaresno šolo. Danes smo prvič jedli v novi jedilnici. Malica je bila najboljša na svetu.

september 1984 (5. razred)

Zdaj se je šola že skoraj zares začela. Dobili smo perfektne nove prostore. Pa tudi temnico imamo novo. Lansko leto smo bili v nekakšnem stranišču, kamor ni moglo niti pol fotokrožka.

december 1986 (7. razred)

Danes smo imeli plesne vaje v novi telovadnici. Tovarišica Furlanova je hodila okrog in »špijonorala«, kdo ima čevlje. Nova telovadnica je res super, ker je tako visoka, široka in dolga. Pa tudi orodja, žog imamo dovolj. Imamo zares čudovito šolo, telovadnico, kuhinjo, jedilnico...

In kako bo v srednji šoli? Menda primanjkuje prostora. Mi bi pa radi imeli dobre pogoje, radi bi se učili in veliko naučili. Predvsem pa bi radi hodili v srednjo šolo na Jesenicah, ne bi se hoteli voziti v Kranj ali Ljubljano.

Zato glasujte tudi za to šolo, ki jo je tudi prehitel čas.

Polona Malenšek, 7. b
OŠ Karavanskih - kurirjev
NOB

SLAVKO TARNAN

9

Jedrski raziskovalci
S tragiko ovenčani kralji naših dni

Z reaktorjem so Američani skrajšali lep kos poti do plutonijeve bombe. Namesto, da bi raziskovalce ta uspeh pomiril, jih je takoj skrbelo, kako daleč so Nemci. Če so v Ameriki razvili reaktor, ga bodo Nemci prav tako. Bilo je dosti dokazov za to, saj so Nemci potrebovali norveško težko vodo. V času vojne prav gotovo ne bodo razvijali jedskega sredstva v miroljubne namene. Fermijev reaktor je dokazal, da bi bilo to mogoče.

Korenina zla — vse ali nič

Marca 1943 se je Heisenberg s preostali-mi nemškimi raziskovalci udeležil konferen-ce o mejnih vprašanjih biologije in jedske fizike. Konferenca je bila v ministrstvu za letalstvo v Berlinu. Sejo so zmotile sirene protiletalske zaščite, ki so naznanjale letalski napad. Uspeh te konferenice je bil nič. Po koncu napada so si raziskovalci utrli pot na prosto. Bila je noč, trg ter ogromne dele

Berlina so osvetljevala goreča poslopja. Heisenberg in biokemik Butenandt sta se napotila proti Dahlemu. Heisenberg v svoji knji-gi DEL IN CELOTA poroča o pogovoru, ki sta ga imela oba Nobelovca, ko sta si utirala pot skozi zmedo v gorečem glavnem mestu Reicha, čez ruševine in okoli gorečih mlakov fosforja ter okoli podrtih hiš, pod katerimi so bili zasuti stanovalci.

»Nemški narod je usodno nagnjen k pove-ličevanju, resničnost si nadomešča z ogromno iluzijo. Vera v usodo in zahteva po absolutnosti otežkočata mirno sožitje z osta-limi narodi. Obenem se vprašuje: 'Ali bo mo-goče potem, ko bo resničnost neusmiljeno in brez sledu končala iluzijo, ukvarjanje z zna-nostjo za nas pot, ki bo peljala k treznejši in bolj kritični presoji sveta in našega lastnega položaja na njem?' Ker je imel raziskovalec v Nemčiji že od nekdaj velik ugled, bo lahko odločilno vplival na ustvarjanje javnega mnenja. Butenandt mu pritrjuje: 'Vojna je ljudem morala odpreti oči. Vera v Hitlerja

ne more nadomestiti vere v surovine, ne pri-čarati zanemarjenega znanstvenega in teh-ničnega razvoja.« Heisenberg je Butenand-tu priznal, da ne verjame, da bi jedska energija zaživela še med vojno. Zato bi bila potrebna velika investicija in ogromen razi-skovalni potencial.

Po vojni so Heisenberg in drugi spoznali, da so prav tako precenjevali težave pri izde-lavi bombe, kot so podcenjevali zmoglost Združenih držav, da ustvarijo jedsko bom-bo. Nemški raziskovalci so bili prepričani, da imajo prednost.

S to prednostjo naj bi po vojni celo pre-kupčevali z Američani. Zmota je bila preveli-ka.

Nemška jedska skrivnost v
stranišnji jami

Leta 1944 so zavezniške armade naglo napredovale proti Renu. Novembra 1944 so Weizsäckerjevi spisi o nemških poskusih prišli v roke polkovniku Pashu, vodji ALSO-SA — vohunškega oddelka, ki se je podil križem krašem po Evropi za namišljeno nemško jedsko bombo.

Kolona tovarnjakov s težko vodo, z ura-nom in z mnogimi aparaturnami je zapustila 31. januarja 1945 Berlin. Odpeljali so se v smeri Haigerlocha, kjer so preostali nemški raziskovalci mislili postaviti uransko kopo. Mesec dni nato so sklenili priprave. Reaktor so napolnili s težko vodo. V posodi reaktorja je viselo približno poldrugo tono uranovih

kock, plašč reaktorja pa je bil obdan z dese-timi tonami grafita. Vsi so upali, da se bo poskus posrečil. V reaktor so spustili težko vo-do. V raziskovalni votlini pri Haigerlochu je reaktor bil skoraj narejen. Pomnoževanje nevtronov je nepričakovano visoko. Imeli pa so samo eno kadmijsvo palico in delali so brez zadostnih varnostnih ukrepov. Bili so prepričani, da bodo uspešni. Čas jih je neusmiljeno priganjal. Ko je bila natočena zadnja kaplja težke vode, so se nevtroni, ki jih pošilja izvor v reaktorju, povečali za šest-krat. Kritična meja pa še ni bila dosežena. Računi so pokazali, da manjka še po 750 ki-logramov urana in težke vode. To množino bi morda še dobili pri prof. Diebnerju. Toda zveze so bile pretrgane. Američani so že uni-čili zadnja nemška gnezda odpora. Čas za nadaljnje poskuse je potekel. Uran in še dragocenejšo težko vodo so skrili. Gradivo o preskusu so zavarili v pocinkane kasete in prav tako skrili.

Sredi aprila 1945 so središče nemške atomske fizike Haigerloch zasedli Američa-ni. Vohunski oddelek s polkovnikom Pas-hem je takoj preiskal skalno klet — labora-torij. Bil je prazen. Toda Pash in njegovi lju-dje so polovili nemške raziskovalce: von Weizsäckerja, Karla Wirtza in Bageja. Heisen-berg — iskani vodja nemškega jedskega projekta — je izginil. Po nekaj dneh so Američani našli skrite uranove kocke, težka voda je bila skrita v bencinskih sodih v ne-kem starem mlinu. Manjkala so poročila o raziskavah.

Kaj je novega v sindikatu

● V ponedeljek, 16. marca, se je sestel izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata in največ pozornosti posvetil problematiki nagrajevanja v Železarni Jesenice. Seji so prisostvovali tudi družbeni pravobranilec, samoupravljanja, predstavniki poslovnega odbora in družbenopolitičnih organizacij Železarne ter predstavnik občinskega sindikalnega sveta.

Po skoraj dveurni razpravi, v kateri so sodelovali skoraj vsi prisotni, so sprejeli naslednje sklepe:

Izvršni odbor se je seznanil s širšo oceno in mnenjem družbenega pravobranilca samoupravljanja občine Jesenice o problematiki nagrajevanja v Železarni Jesenice.

Veljavni samoupravni sporazum o delitvi sredstev za osebne dohodke, sprejet na referendumu leta 1978, ni usklajen s sporazumom panoge, SOZD in družbenim dogovorom. Predloga novega akta delavci na referendumu nismo sprejeli, zato smo za posamezne elemente sistema nagrajevanja uveljavljali začasna merila z veljavnostjo do usklajitve akta, vendar so roki tudi teh že potekli.

Izvršni odbor se strinja s tako oceno, vendar pa odgovor ne daje natančnih pojasnil glede aktualne problematike. Vprašanje tolmačenja 12. člena samoupravnega sporazuma o delitvi sredstev za osebne dohodke ni konkretno obdelano, vendar v celoti ne spodbija odločitve in postopek prekategorizacije.

Prvo fazo prekategorizacije in sklepe delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti o odločitvah komisije smo izpeljali v skladu s sklepi delavskega sveta Železarne ter sklepi delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti. Sklepi o rešitvah predlogov delavskih svetov bodo veljavni od 1. novembra 1986 dalje, druge pritožbe pa se bodo obravnavale v dogovorjenih rokih in postopkih.

Izvršni odbor zahteva, da delavski svet Železarne na naslednji seji imenuje strokovne skupine za pripravo in usklajitev samoupravnih aktov z novo zakonodajo.

Prva naloga teh skupin je priprava novega samoupravnega sporazuma o skupnih osnovah in merilih za delitev sredstev za osebne dohodke in dela sklada skupne porabe, rok za sprejem akta pa je 30. 6. 1987, kar je tudi v skladu z zahtevami nove zakonodaje.

Na novo je potrebno pripraviti tudi samoupravni sporazum o delitvi čistega dohodka, razvid del in nalog, izbrati ustrezno metodologijo in določiti kriterije za vrednotenje. Poudarek je treba dati tudi napredovanju na delovnem mestu in nagrajevanju strokovnih in kreativnih del.

Spremeniti je potrebno razmerje med osnovo osebnega dohodka, ki jo zagotavlja kategorija, in gibljivim delom v korist osnove. Pri tem pa je potrebno urediti tudi časovne podatke.

Za uresničitev predlaganih nalog je potrebno storiti še naslednje:

— v izvajanje teh nalog vključiti vse strokovnjake Železarne s tega področja, poleg tega tudi strokovnjake zunanjih institucij,

— kadrovske okrepiti oddelke za nagrajevanje, da bo omogočeno sprotno in kvalitetno spremljanje sistema nagrajevanja,

— v skladu z novo organiziranostjo temeljnih organizacij pristopiti k usklajevanju pravilnikov o delitvi sredstev za osebne dohodke,

— za vse te aktivnosti naj delavski svet Železarne sprejme terminski plan, delo strokovnih skupin pa naj bo čim bolj javno, tako da se bodo lahko vsi nivoji vključili v razpravo. Posebno pozornost morajo temu nameniti tudi osnovne organizacije sindikata in sindikalne konference.

V nadaljevanju seje so pregledali še sklepe prejšnjih sej in ugotovili, da so izvršeni oziroma so še v izvajanju. Obravnavali so tudi vloge društev in organizacij za finančno pomoč, vendar so jih večino morali zavrniti ali odstopiti v obravnavo drugim organom zaradi omejenih finančnih sredstev.

Na pobudo občinskega sindikalnega sveta so sprejeli sklep, naj osnovne organizacije sindikata in sindikalne konference izdelajo plane za kontinuirano izobraževanje sindikalnih in bodočih sindikalnih delavcev.

Delavskemu svetu Železarne bodo predlagali, naj imenuje komisijo za podelitev Pantzove nagrade, nagrade Novator leta in nagrade za najboljše dosežke na področju humanizacije dela, varstva pri delu in kolja v naslednjem sestavu: Zoran Krejčič, Henrik Zupan, Alksander Mandelj, Sašo Piber in Janez Faletič.

Osnovnim organizacijam sindikata bo posredovan v obravnavo predlog o oblikovanju posebnih skupnih

delegacij v Železarni. Pripombe, predloge in stališča bo izvršni odbor obravnaval na prihodnji seji.

● Občinski sindikalni svet in izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata Železarne organizirata v nedeljo, 22. marca, zimski piknik za vse občane Jesenic v Črnem vrhu. Za športne užitke in zabavo bo poskrbljeno.

● Referenti za šport bodo v teh dneh prejeli razpis za prvenstvo Železarne v kegljanju na ledu. Preizkusite se tudi v tej disciplini in v čim večjem številu pridite v halo Podmežaklja.

● Osnovna organizacija jeklovle je ob praznovanju dneva žena namenila v korist Bolnice Jesenice 20.000 din. Akcija je še vedno v teku.

● Danes se je v Radovljici začela regijska sindikalna šola, ki bo trajala tri tedne ob četrtkih, petkih in sobotah. Teme usposabljanja so zanimive, popestrili pa jih bodo tudi razgovori s sindikalnimi delavci Železarne Jesenice, pisateljem Tonetom Svetino in družbenimi pravobranilci gorenjskih občin.

Iz Železarne Jesenice se bo usposabljanja udeležilo pet sindikalnih delavcev, in sicer: Stanka Gosar, Vojka Legat, Andrej Merzel, Zdenka Šmid in Antonija Gabršček.

● Verjetno v teh, še vedno mrzlih marčevskih dneh, že pomislite, kje boste preživeli letošnje počitnice.

Če se boste odločili za letovanje v enem izmed počitniških domov oziroma prikoliceh Železarne, naj vas informiramo, da je razpored mest narejen in ga bodo referenti za oddihe kmalu prejeli.

Prejšnji teden so predstavniki Železarne obiskali najodgovornejše v crikveniški občini in se dogovarjali o možnostih nadaljnjega razvoja počitniških kapacitet Železarne v tem delu Jadrana. Prvi rezultati pogovorov so zadovoljivi, ustrezne akcije pe še tečejo.

● Za vse predsednike osnovnih organizacij sindikata, mladine in sekretarje osnovnih organizacij ZK ter predsednike delavskih svetov TOZD in delovnih skupnosti bo izvršni odbor skupaj s predstavniki finančne službe organiziral posvet o spremembah obračunskega sistema. Predvidoma bo posvet organiziran še v tem tednu, vsi udeleženci pa bodo pravočasno obveščeni.

Sindikat Železarne

Kako bi bilo lahko še lepše

V torek, 10. marca, je IO — SG — RTA v TOZD Tehnične dejavnosti organiziral smučarski izlet na Krvavec, ki se ga je udeležilo 26 zaposlenih v obratu RTA in 16 svojcev.

Lahko bi rekli, da smo preživeli prijeten dan z odlično smuko, ki mu je botrovalo še lepo vreme, predvsem v popoldanskem času. Bilo je torej lepo, odvisno od tega pač, kako je posameznik oziroma družina ta dan doživljala oziroma videla.

Temu na rob pa hočem povedati predvsem naslednje. Že nekaj let opažamo, da so se te in podobne aktivnosti v obratu več ali manj izrodile, kajti ni dovolj, da se izlet samo organizira, potrebno je tudi organizirati družabnost, oziroma poskrbeti za vse tisto, kar naj bi bil motiv podobnih srečanj. Danes imajo namreč nekateri posamezniki povsem zmotno mišljenje, da je za takšno organizacijo dovolj že objava, zbiranje prijavi ter nakup in razdelitev smučarskih vozovnic, vse ostalo pa prepuščajo naključju oziroma posamezniku, ki naj si takšen sindikalni izlet oz. vzdušje na njem prikroji po svoje — torej popolnoma individualno. Tako se zgodi, da se osnovni motiv skupnega izleta oz. srečanja — družabnost — popolnoma izgubi in človek ima navsezadnje neprijeten občutek, da se je duh kolektivnosti izgubil in da bi bilo prav zares vseeno, če bi se na izlet odpravil sam oz. s svojo družino.

Na našem srečanju se je namreč zgodilo, da se posamezniki oz. svojci med seboj sploh niso videli, kaj šele, da bi govorili o kakšnem programu.

mu. Če se ne bi del udeležencev instinktivno, brez kakšnega dogovora, ustavil pri Črnicu na prigrizku, sploh vedeli ne bi, da smo bili na kolektivnem izletu.

Prepričan sem, da individualno izživljanje ne more biti namen srečanja, ki jih organizira sindikat. Za takšno neorganizirano dejavnost je tudi nakup smučarskih vozovnic nesmotrno oz. neumestno in pomeni samo trošenje sindikalnega denarja.

Motiv sindikalnega izleta oz. srečanja bi moral biti vsakemu jasen, predvsem pa sindikalnemu odboru in tistim, ki so v njem zadržani za to dejavnost.

Pa bi se zopet morali vprašati, zakaj je temu tako. Kajti duh kolektivnosti in potreba po družabnosti bi morala biti potreba vsakega posameznika, za kar pa vemo, da danes ni tako.

Odvček je o tem govoriti. Vendar bi se morali vsaj sindikalni odbori tega zavedati in družabnost oz. kolektivnost gojiti, ne pa podpirati individualne želje posameznikov.

To je bil samo pomislek, ki se je najbrž utrlil v glavi marsikaterega udeleženca tega in podobnih izletov. Zapis naj bo tudi pomislek za naprej, tako posameznikom kot sindikalnemu odboru, ki te dejavnosti organizira oz. kroji.

m.d.

Ob zaključku zimske sezone organizirata občinski sindikalni svet in izvršni odbor konference osnovnih organizacij sindikata Železarne Jesenice

ZIMSKI PIKNIK

ki bo v nedeljo, 22. marca, od 10. ure dalje v Črnem vrhu.

Udeleženci se bodo lahko pomerili v veleslalomu na progi, ki jo bo postavil Smučarski klub Jesenice z merjenjem časa.

Tekmovanje bo potekalo v naslednjih kategorijah v moški in ženski konkurenci:

do 10 let,
od 10 do 15 let,
od 15 do 20 let,
od 20 do 30 let,
od 30 do 40 let,
od 40 do 50 let in
nad 50 let.

Najboljši trije v posamezni kategoriji bodo prejeli nagrade.

Po razglasitvi rezultatov ob 14. uri pri smučarski koči v Črnem Vrhu bo v hotelu Planina pod Golico od 16. ure dalje ples.

Vabljeni vsi občani Jesenic!

Novice iz sindikalnih organizacij

VALJARNA DEBELE PLOČEVINE

Člani izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata valjarne debele pločevine so se na drugi redni seji sestali 3. februarja.

Pregledali so izvrševanje svojih sklepov in delo sindikalne konference TOZD Ploščati program, ki se je sestala v januarju.

Razpravljali so o osnutku pravilnika o osnovah in merilih za dodeljevanje družbenih kadrovskih stanovanj v občini Jesenice. Strinjali so se, da se za nakup kadrovskih stanovanj na Jesenicah nameni 0,15 % sredstev iz čistega dohodka. Menili so, da bi morali imeti prioriteto pri dodelitvi kadrovskega stanovanja mlajši strokovnjaki, ki jih v organizacijah združenega dela najbolj primanjkuje. Vodilni delavci v družbenopolitičnih skupnostih in družbenopolitičnih organizacijah prioriteto pri dodelitvi kadrovskih stanovanj ne bi smeli imeti.

Obratovodja valjarne debele pločevine je članom odbora posredoval tudi tehnične in tehnološke podatke o gospodarjenju v letu 1986.

Rezultati so zadovoljivi, čeprav načrtovanega izvoza niso dosegli, precej pa so izboljšali kvalitetni asortiment. Naložba v finalizacijo valjarne debele pločevine se končuje, težave jim povzročajo predvsem nedokone spremljajoče naprave, ker jim delo zelo otežujejo.

Ponovno so obravnavali predlog s uvedbi tretjega občinskega samopriskupka — razpis bo le za 1 % za razširitev izobraževalnega centra, krajevne skupnosti pa bodo samopriskupke za svoje potrebe razpisale ločeno.

Ob dnevu žena bodo za vse delavke obrata pripravili praznovanje in jim izročili darila — knjige.

Predlagali so, da se medobratna tekmovanja financirajo s p. 1.200 din na člana, obratna pa s p. 800 din. Priporočljivo bi bilo, da se v celotni Železarni enkrat dogovorimo o skupnih merilih glede dotacij.

ŽIČARNA

Sestanek izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata žičarne je bil 10. februarja.

Obravnavali so osnutek pravilnika o dodeljevanju kadrovskih stanovanj v občini Jesenice in imeli nanj naslednje pripombe:

— Pri dodeljevanju kadrovskih stanovanj naj sodeluje občinski sindikalni svet.

— Viri sredstev za gradnjo stanovanj naj bodo natančno opredeljeni v tretjem členu.

— Sredstva naj se uporabljajo samo za gradnjo kadrovskih stanovanj.

Obravnavali so novo poročilo o uvedbi občinskega samopriskupka, v katerem so upoštevale vse pripombe, in se strinjali z 1 % udeležbo za gradnjo šolskega prostora.

Z denarjem (za reklamo v biltnu) bodo pomagali Namiznoteniškemu klubu Jesenice pri organizaciji tekmovanj ob 50. letnici delovanja.

Sodelavkam bodo ob osmem marcu kupili darila v vrednosti 3000 din.

Obravnavali so tudi probleme v zvezi z udeležbo na športnih prireditvah in način nagrajevanja.

TOZD DRUŽBENI STANDARD

Prva seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata TOZD Družbeni standard je bila v torek, 10. februarja.

Rezultate gospodarjenja na podlagi zaključnega računa za leto 1986 bodo obravnavale vse SDS.

Seznani so se še s spremembami glede tretjega občinskega samopriskupka, predlagali sodelavko za dobitnico srebrnega znaka sindikata in podali mnenje o sodelavkah za disciplinsko komisijo.

Konferenco osnovnih organizacij sindikata Železarne so zaprosili za finančno pomoč ob dnevu žena, ker

imajo sami premalo denarja, v TOZD pa so zaposlene predvsem ženske. Predlagali so tudi, naj bi mladina pripravila program za proslavo.

STROJNE DELAVNICE

Na prvi redni seji izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata strojnih delavnic, ki je bila v četrtek, 12. februarja, so najprej pregledali zapisnik letne konference osnovne organizacije in zapisnik konstituantne seje konference osnovnih organizacij sindikata TOZD Tehnične dejavnosti.

Na osnovi sklepov letne konference so sestavili naslednji program dela:

— Akcija za izboljšanje sistema nagrajevanja, s katero bi pridobili manjkajoči kader (odgovorno obratovodstvo).

— Za izboljšanje pogojev dela na CSUI je potrebno podpreti referendum za uspešno izvedbo tretjega samopriskupka (odgovoren izvršni odbor osnovne organizacije sindikata).

— Pospešiti gradnjo druge faze strojnih delavnic na Javorniku (odgovorno obratovodstvo).

Odpraviti večletne probleme v obratu konstrukcij: boljši delovni pogoji, dostava materiala itd. (odgovorno vodstvo obrata konstrukcij).

— Sproti opozarjati oddelke družbenega standarda na probleme avtobusnih prevozov delavcev (odgovoren izvršni odbor osnovne organizacije sindikata).

Izboljšati je potrebno delo vseh družbenopolitičnih organizacij v obratih strojnih delavnic (odgovorne vse družbenopolitične organizacije).

— Osnovna naloga sindikata je, da zagotavlja članom kolektiva socialno in materialno varnost s tem, da krepi medsebojne odnose in daje možnost izboljšanja poslovne politike (odgovoreni izvršni odbor osnovne organizacije sindikata).

Dogovorili so se tudi o organizaciji tekmovanja v veleslalomu in sankanju v spomin na sodelavca Langusa in Bruna.

Ob osmem marcu bodo sodelavke obdarili z darili v vrednosti 6.000 din.

Seznani so se tudi z izvrševanjem organiziranosti TOZD Tehnične dejavnosti, se dogovorili o blagajniškem maksimumu, predlagali sodelavko za podelitev srebrnega znaka sindikata in spregovorili o novem predlogu za razpis samopriskupka.

HLADNA VALJARNA BELA

Deseta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata hladne valjarne Bela je bila 14. februarja.

Seznani so se z izvrševanjem sklepov prejšnje seje, se seznanili z informacijo, da so iz sredstev sindikata kupili štiri slike sodelavca Brčeta, ki jih je razstavljal ob deseti obletnici HV Bela. Kupili so tudi dvojce sani za trening in tekmovanja.

Sedmega marca bodo organizirali smučarski izlet na Krvavec, šestega marca pa v prostorih Turista pogostili sodelavke.

Kot piše v zapisniku, so po dokaj burnem razpravljanju dodelili socialne pomoči sodelavcem, predlagali pa so tudi, da si predstavnik sindikata in oddelka za družbeni standard ogledata, v kakšnih stanovanjskih razmerah živita dva sodelavca.

Moti jih tudi nereseno vprašanje kategorij voznikov žerjavov. Na to vprašanje niso dobili niti odgovora, v valjarni bluming štel pa so kategorije voznikom žerjavov takoj popravili.

Deset tisoč din so namenili za pusto vanje v hladni valjarni Bela, 20.000 din pa so prispevali za otroško pustno prireditev na Hrušici.

Ne vedo, kako naj obravnavajo primere daljše bolniške odsotnosti sodelavcev in kako naj dodeljujejo denarno pomoč.

In še nekaj o avtobusnih prevozihih: »Pojavlja se tudi zelo pereč problem pravočasno priti zjutraj v Jesenice na Koroško Belo na delo. Avtobusi sploh ne ustavljaj na vseh lokalnih postajah, ker so že preveč polni, če pa že ustavijo, morajo uporabiti vse

akrobatske spretnosti, da si pribori vstop. Nadaljnji prevoz je mnogo bolj primeren za sardine, ki so že vane biti v konzervi, kot pa za ljudi. Zato predlagamo oziroma zahtevamo, da bi zjutraj vozil kakšen avtobus več, da bomo lahko pravočasno in po človeško prispeli na svoje delovno mesto.«

REMONTNE DELAVNICE

Trinajsta seja izvršnega odbora osnovne organizacije sindikata remontnih delavnic je bila v četrtek, 19. februarja.

Pregledali so sklepe sestanka konference osnovnih organizacij sindikata TOZD Tehnične dejavnosti in menili, da so dobri, le preko leta bodo morali preverjati njihovo izvajanje.

Podprli so odločitev vodja TOZD Tehnične dejavnosti, da obratovodje razlagajo predlog nove organiziranosti. Z novo organiziranostjo morajo biti seznanjeni prav vsi delavci, ker drugače referendum o sprejetju samoupravnega sporazuma o združitvi TOZD v delovno organizacijo izgubi smisel. Razlaganje naj bi bilo končano pred sejo delavskega sveta TOZD Tehnične dejavnosti.

Vodje sindikalnih skupin so zadržali, da sodelavcem razložijo način financiranja sindikalne dejavnosti v novi temeljni organizaciji. Finančno še naprej ostaja vsaka osnovna organizacija sindikata samostojna. Še naprej bodo organizirali izlete in piknike po sindikalnih grupah. Način financiranja na nivoju osnovne organizacije ne bodo spreminjali.

Menili so, da bi najmanj na ravni TOZD Tehnične dejavnosti morala biti usklajena merila za dodeljevanje denarnih pomoči (kriteriji in višina).

Sklenili so, da bodo na vsaki seji obravnavali problematiko posameznih sindikalnih skupin.

Pozvali so tudi vse sindikalne skupine, da odgovorno obravnavajo zaključni račun, vse pripombe in predloge, ki bodo nakazovali boljše in uspešnejše gospodarjenje, pa morajo delegati uskladiti na seji delavskega sveta.

21. marec, dan odhoda zvezne štafete mladosti 87

Samo še nekaj dni nas loči od začetka poti letošnje štafete mladosti, katere koncept naj bi bil letos le nekoliko drugačen. Štafeti mladosti naj bi dali nove vsebine in v tem smislu in glede na dane usmeritve se na Gorenjskem že dalj časa intenzivno pripravljamo nanjo.

Program prireditev in aktivnosti v jeseniški občini

- 20. marca:**
— gledališka predstava GLEDALIŠČA ČEZ CESTO: AFRIKA
- 21. marca:**
— 8.30 pričetek pohoda v dolino Završnice (Železniška postaja Žirovnica)
— 10.00 slovesnost pri spomeniku Dragoljuba Milovanovića (prvi sekretar SKOJ)
— 11.30 zaključek poti štafete karavanških kurirjev NOV — OŠ Karavanških kurirjev
— 10.00 OŠ Tone Čufar — turnir v malem nogometu ekip šolskih športnih društev jeseniške občine
— 10.00 OŠ Jeseniško - bohinjski odred Kranjska gora — turnir v košarki šolskih športnih društev jeseniške občine
— 21.00 Vrba — Prešernova hiša — učna ura Kulturna dediščina Gorenjske
— 10.00 okrogla miza o vrhunskem športu v Mojstrani
— 15.00 sestanek zvezne štafete s Triglavom ter zaključek Triglavске štafete v Mojstrani
— 18.00 Center srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice — mladinski ples
— kino predstave z mladinsko tematiko v kinu Železar in Plavž
— lutkovni predstavi Gledališče Tone Čufar

Program prireditev in aktivnosti v radovljiški občini

- 19. marca:**
— razstava Turizem v Bohinju — hotel Jezero
— družabni večer v MIC ob 20. uri (ansambel STOPAR)
- 20. marca:**
— ogled Bohinja in okolice za novinarje in goste, ki se zaključijo s piknikom pred hotelom Kompas
— družabni večer za goste in novinarje v hotelu Kompas, ob 20. uri nastop ansambla STOPAR
— nastop ansambla LAČNI FRANC in MARTIN KRPAJ v MIC ob 20. uri
— zabavni večer z Janezom Hočvarjem — Rifletom in ansamblom ŠOK ob 20. uri v domu Jožeta Ažmana
- 21. marca:**
— okrogla miza TURIZEM v MIC ob 9. uri
— republiško kviz tekmovanje klubov OZN — OŠ Bohinjska Bistrica ob 11. uri
— start kurirčkove pošte ob 13.30 uri (dom Jožeta Ažmana)
— predstavitev pionirske organizacije v domu Jožeta Ažmana v Bohinjski Bistrici in nastop Rdeče kapice, ob 14. uri
— ansambel Karavanke v MIC ob 20. uri
— družabni večer v Stari Fužini z nastopom ansambla POHORJE EXPRES
- 23. marca:**
— nastop ansambla AGROPOP z družabnim večerom na Lanco-
vem

Program prireditev in aktivnosti v škofjeloški občini

- 20. marca:**
— Košarkaška tekma med ekipo vojakov iz vojašnice Jože Gregorčič in ekipo mladincev OK ZSMS Škofja Loka v telovadnici OŠ Peter Kavčič v Škofji Loki ob 16. uri
— nogometna tekma med ekipo vojakov iz vojašnice Jože Gregorčič in ekipo mladincev OK ZSMS Škofja Loka v telovadnici OŠ Ivan Grohar v Podlublju ob 18. uri (ekipi se bosta pomerili v igranju malega nogometa).

Poljanska dolina — Žiri
Petek, 20. marca s pričetkom v popoldanskem času: nastop glasbene skupine SORA.

Selška dolina — Železniki
Petek, 20. marca s pričetkom v popoldanskem času: nastop glasbene skupine TRIGLAV.

- 21. marca:**
— Žiri v kulturnem domu bo organiziran ples, organizator pa bodo OO ZSMS na področju Žirov
— Železniki prav tako bo v Kulturnem domu organiziran ples, ki ga bodo pripravile OO ZSMS na področju Železnikov.

Program prireditev in aktivnosti v tržiški občini

- 20. marca:**
— od 20. ure ples v dvorani TVD Partizan

Program prireditev in aktivnosti v občini Kranj

- 20. marca:**
— 19.00 predavanje o tokovih moderne glasbe z video spoti v Delavskem domu
- 21. marca:**
— 10.00 okrogla miza — Izobraževanje in kadrovska politika v funkciji prestrukturiranja gospodarstva. Poleg priznanih strokovnjakov ter institucij bodo na okroglo mizo vabljeni tudi IS, vodstva DPO, OO ZSMS v občini, OK ZSMS na Gorenjskem, OK ZSMS bratskih mest.
— 11.00 ekološka stojnica — pripravi in vodi kranjska ekološka skupina
— 16.00 okrogla miza o ekologiji — pripravi in vodi kranjska ekološka skupina, tekla bo v prostorih hotela Creina Kranj
— 10.00 razgovor z mladim literarnim ustvarjalcem ter predstavitve njegovega dela
— 18.00 predstavitev filmov kranjskih ustvarjalcev v prostorih galerije NOVA ter razgovor z njimi
— 20.00 koncert za mlade Kranja — nastop skupine Ekatarina Velika Beograd

Pri tem je še najbolj pomembno to, da se njena pot začne prav v naši regiji — z vrha Triglava. Ves koncept smo zasnovali na dveh nivojih. Da diskusijskem in zabavnem. Z diskusijami, srečanji in okroglimi mizami bomo opozorili na realne probleme, s katerimi se sooča mlada generacija in tako delovno pripomogli k pravi vsebini letošnje štafete. Predvsem pa mora štafeta odražati dejanske interese mladih in dejansko situacijo ter razmere, v katerih se nahaja naša družba.

Festivalsko dogajanje na Gorenjskem bo sočasno potekalo na različnih, med seboj ločenih krajih z različno vsebino. Prvi dan, ko štafeta starta z Gorenjske, bo glavno dogajanje potekalo v Mojstrani, Bohinju, na vrhu Triglava in v Kranju.

Tudi v jeseniški občini smo na prvi festivalski dan pripravili različne športne in kulturne prireditve. Celoten program je pripravljen tako, da bi ostalo čim manj mladih pasivnih. Vsak se lahko po svojem interesu udeleži ali priključi h katerikoli prireditvi, ki jih je tako v jeseniški občini, kot v celotni gorenjski regiji resnično mnogo (točen program si vsak lahko ogleda v časopisih, pripravljeni so tudi informativni plakati za celotno gorenjsko regijo).

V jeseniški občini letos zaključujeta svojo pot tudi obe lokalni štafeti. Triglavsko štafeto bodo planinci ponesli na jubilejno 40. pot vzporedno z zvezno štafeto z vrha Triglava, svojo pot pa bo svečano zaključila v Triglavskem muzeju v Mojstrani, štafeto karavanških kurirjev NOB bodo pohodniki ponesli do spomenika prvega sekretarja SKOJ Dragoljuba Milovanovića v Završnici, od tam pa v osnovno šolo Karavanških kurirjev NOB na Koroški Beli, kjer jo bo sprejela osnovna organizacija ZSMS na osnovni šoli v trajno varstvo in kot simbol za nadaljno gojitev tradicij naše revolucije.

Zanimivo bo v Mojstrani, ki bo gostila mlade športnike in športne delavce. Z okroglo mizo Mladi in vrhunski šport želimo opozoriti predvsem na položaj mladih v vrhunskem športu, njihove možnosti in vrednotenje dela športnika.

Poleg delovnih prireditev je v gorenjskem prostoru poskrbljeno tudi za zabavno dogajanje, kjer se bodo mladi srečevali na koncertih, glasbenih in literarnih večerih, gledaliških predstavah ter športnih srečanjih.

In vse to z namenom, da prireditve, ki jih pripravljamo, osmislijo štafeto mladosti in ne obratno. Naj končno štafeta in z njo praznovanje Dneva mladosti postane resnično stvar mladih in njihovih interesov.

SŽ — ŽELEZARNA JESENICE — z o. sol. o., c. Železarjev 8, 64270 JESENICE

razpisuje za šolsko leto 1987/88 naslednje štipendije

Usmeritev — program	Stop. zaht.	Štev. razp. štipendij
VISOKE ŠOLE		
dipl. inž. metalurgije	VII	20
dipl. inž. kemije (tehnolog)	VII	2
dipl. inž. strojništva	VII	8
dipl. inž. elektrotehnike	VII	10
dipl. inž. matematike	VII	4
dipl. ekonomist	VII	12
dipl. pravnik	VII	1
VIŠJE ŠOLE		
inž. strojništva	VI	4
inž. elektrotehnike	VI	3
inž. kemijske tehnologije	VI	1
SREDNJE USMERJENO IZOBRAŽEVANJE		
METALURŠKA USMERITEV		
4-letni program	V	30
3-letni program (livar, talilec, valjavec)	IV	60
3-letni program — modelni mizar	IV	5
2-letni program	II	20
KOVINSKO PREDELOVALNA USMERITEV		
3-letni in 4-letni program	IV, V	100
2-letni program	II	10
ELEKTROTEHNIŠKA USMERITEV		
4-letni program — energetik	V	10
4-letni program — elektronik	V	10
3-letni program — elektrikar	IV	30
KEMIJSKA USMERITEV		
4-letni program	V	6
NARAVOSLOVNO-MATEMATIČNA USMERITEV		
(CSUI Jesenice)	V	20
GRADBENA USMERITEV		
3-(2)-letni program	V	5
KULturna USMERITEV		
4-letni program — fotograf	V	1
GOSTINSKO TURISTIČNA USMERITEV		
3-letni program — kuhar	IV	2
3-letni program — natakar	IV	2

1. Kandidati zaprosijo za štipendijo s posebnim obrazcem »Vloga za štipendijo v Železarni Jesenice«, ki ga je priredila Železarna za svoje potrebe in ga je mogoče dobiti na vseh osnovnih šolah, Centru srednjega usmerjenega izobraževanja Jesenice in kadrovskem sektorju Železarne Jesenice ali z obrazcem DZS 8.40, ki ga kupijo v knjigarni.

2. Osebnne dohodke staršev za leto 1986 vpišejo delovne organizacije, v katerih so starši zaposleni; višina otroškega dodatka se posebej označi, sicer se smatra, da ga kandidat ne prejema.

Podatkov o osebnih dohodkih staršev ni treba vpisati učencem, ki so se vpisali v dve in triletno programe Centra srednjega usmerjenega izobraževanja na Jesenicah.

Za starše, ki so upokojeni, je treba priložiti odrezek pokojnine za december 1986 in napisati, če so upokojeni železarne.

3. Fotokopijo zadnjega šolskega spričevala oz. potrdila o opravljenih izpitih predložijo vsi kandidati ob zaključku šolskega leta oz. najkasneje do 30. junija 1987.

4. Kandidati naj prijave za štipendijo po možnosti oddajo do 31. maja 1987 na kadrovskem sektorju Železarne Jesenice.

ŽELEZARNA JESENICE
KADROVSKI SEKTOR

Proizvodna delovna praksa včeraj in danes

Počitniška in delovna praksa se je zelo spremenila: včasih je večina učencev prišla k nam med počitnicami, sedaj pa prihajajo med šolskim letom. O prednostih in slabostih novega načina pridobivanja delovnih izkušenj nam je pripovedoval Drago Šorl z oddelka za izobraževanje.

»Učence, ki so k nam prišli med počitnicami, smo veliko lažje zaposlili, ker je bilo v poletnih mesecih zaradi dopustov v Železarni pomanjkanje delavcev največje. Sedaj pridejo na proizvodno in delovno prakso vsi učenci vseh usmeritev vsako šolsko leto. Večina pridejo ti učenci za štirinajst dni do tri tedne; šole na prakso pošiljajo po en razred, in sicer v prvem polletju druge in četrte letnike, v drugem polletju pa prve in tretje letnike.

Včasih so bili na proizvodni praksi le dijaki proizvodnih usmeritev, se-

daj pa prihajajo k nam na prakso tudi dijaki tistih usmeritev in poklicev, ki do sedaj železarstva niso poznali. Zato se je število praktikantov in število različnih usmeritev bistveno povečalo. V letu 1985 je bilo v Železarni na proizvodnem delu 475 dijakov, lani pa 492.

Pri takšnem načinu proizvodne in delovne prakse kot je sedaj v usmerjenem izobraževanju je sicer dobro, da tudi neproizvodne usmeritve poznajo železarstvo in življenje v temeljnih organizacijah, vendar je zelo težko izbrati prave delovne naloge glede na usmeritev dijakov in njihovo starost. Zato smo v obratih izbrali inštruktorje, ki so se za to delo usposabljali na posebnih tečajih, zadolženi pa so prav za dijake na proizvodnem delu in za druge delavce, ki jih uvajajo v delo.

Za dijake družboslovnih usmeritev je proizvodno delo zelo malo koristno, mi pa imamo veliko problemov, kam in kako jih razporediti oziroma kakšne naloge jim dati, da bo proizvodna praksa za njih najbolj koristna. Za poklicne usmeritve pa se prakse premalo, saj je precej manj kot včasih, a bi jo potrebovali. Pripravnitvo namreč ne more nadoknaditi praktičnih izkušenj, saj je smisel pripravništva, da je izoblikovan profil s svojim delom dokazati, da ga je sposoben samostojno opravljati. Ker je koristnost proizvodne delovne prakse za neproizvodne poklice zelo vprašljiva, v novih programih usmerjenega izobraževanja že razmišljajo, da bi jo za takšne poklice ukinili vsaj v nižjih letnikih.

Za proizvodno prakso so dijaki tudi nagajeni; o smiselnosti nagrajevanja proizvodne prakse so mnenja deljena, saj nekateri menijo, da je nagrada nepotrebna, ker je proizvodna praksa le del obveznega šolskega programa. Ker so tudi vsote oziroma nagrade v posameznih okolišjih zelo različne in niso odvisne od prizadevanosti praktikantov, ampak od tega, kje delajo, je smisel nagrajevanja proizvodne prakse toliko bolj vprašljiv. Če pa bi vztrajali pri nagrajevanju, bi se morali dogovoriti, da imajo vsi dijaki enaka merila za nagrado, ki naj bi bila povsod enaka.

Letos je bilo na proizvodnem delu že okrog tristo dijakov. Prvi vtisi praktikantov so običajno zadovoljivi, saj je pri praksi veliko novosti, ni jim treba v šolo, vejo, da bo prakse kmalu konec. Če pa jih vprašamo, ali bi ostali v Železarni za stalno, so odgovori večinoma odklonilni, razen v primerih, ko so se posamezniki za proizvodne poklice odločili že prej in tudi zaradi predhodne odločitve odšli v določeno šolo. Veliko je odvisno tudi od tega, kakšne vtise odnesejo dijaki iz Železarne, oziroma, kako so se razumeli s sodelavci in inštruktorji.

Praktikanti so zelo pridni in jih večinoma lahko zaposlimo, vendar bi morali kljub temu razmišljati o racionalizaciji proizvodne delovne prakse. Proizvodnim usmeritvam bi morali zagotoviti njihovi usmeritvi primerno delo, ostale usmeritve pa naj bi izkušnje pridobivale v šolskih delavnicah. Tudi razporeditev praktikantov bi morala biti drugačna, da bi oni bolj spoznali svoj poklic, mi pa bi bolj spoznali in pridobili možne prihodnje sodelavce.

Lilijana Kos

Borci o spornih temah

V četrtek, 12. marca, je bila v Radovljici 8. redna seja predsedstva OO ZZB NOV Radovljica.

Na seji so soglasno potrdili zaključni račun za leto 1986 in sprejeli finančni načrt občinskega odbora za leto 1987. Odločno so obsodili vsebino 57. številke Nove revije in plakat za propagando dneva mladosti, delo Novega kolektivizma. Sprejeli so pet ustreznih sklepov za uspešnejše delo borčevske organizacije. Potrdili so predlog, naj letos prejme plaketo ZZB NOV za leto 1987 80-članski mladinski pevski zbor osnovne šole Bohinjska Bistrica, ki je zelo aktiven in tudi uspešen in rad sodeluje na raznih borčevskih prireditvah in spominskih komemoracijah.

Ciril Rozman

Proti negativnim pojavom v naši družbi

Člani občinskega odbora ZZB NOV Jesenice, zbrani na delovni seji 12. marca 1987, smo obravnavali tudi družbenopolitične razmere, ki so nastale na osnovi sporne vsebine v Novi reviji št. 57, zapletov okoli štafete mladosti in ustanovitve sklada solidarnosti.

Na osnovi poročil krajevnih skupin ZZB NOV, skupnosti koroških borcev, ki so tudi izrazili ogorčenje nad temi pojavi, se člani Občinskega odbora ZZB NOV Jesenice pridružujemo izrečenim protestom.

Ocenjujemo, da je delovanje omenjenih skupin grob napad na našo revolucijo, legitimnost NOB in AVNOJ, naš družbenopolitični sistem, K in federativno ureditev.

Zahtevamo večjo angažiranost vseh subjektivnih sil, da se odločne uprejo takemu omalovaževanju in zkrivljanju vseh pridobitev od leta 1941 dalje, ker s takim pisanjem zadržajo poštene delovne ljudi, zlasti

mladino. Zelo smo tolerantni, a vsega le ne moremo dovoliti. Samo z dialogi ne bomo razrešili vseh spornih vprašanj. Zahtevamo od vseh pristojnih, da v okviru svojih poblastil poiščejo krivce, primerno ukrepajo, predvsem pa jim onemogočijo njihovo nadaljnje sovražno delovanje.

Borci se močno zavedamo, da smo v veliki družbeni, zlasti gospodarski krizi. To so nekateri izkoristili. Toda ta stališča nekaterih »elitnih« Slovencev niso stališča slovenskega naroda in zato jih obsojamo.

Občinski odbor ZZB NOV Jesenice

Protestno pismo koroških borcev

Koroški borci NOV občine Jesenice, zbrani na rednem letnem zboru 10. marca 1987, izražamo svoj protest nad dogajanjem ob štafeti mladosti, pisem v Novi reviji, in ob imenovanju glasbene skupine z imenom Laibach in skupine z imenom Neue slovenische Kunst.

Delovanje vseh omenjenih skupin in posameznikov predstavlja grob napad na našo revolucijo, narodno-svobodilno borbo in socialistično umoupravljanje.

Vsa simbolika, ki nas spominja na najtežje čase naše zgodovine, ko je bilo stotisoč borcev padlo pod streli nemških hord, ko je na stotine naših aktivistov OF ostalo za vedno v nemških koncentracijskih taboriščih in bila že s prvim dnevom okupacije steptana naša nacionalnost, je tako ozkotna in nečloveška, da ne moremo v naši družbi nikjer uporabljati simbolov nacizma in fašizma. Posebno začuden in osupli smo, da je ta sovražna dejavnost dobila odobrenje celotne mladinske organizacije in da ni bilo obsodbe tega dejanja.

Koroške partizane so ti pojavi še posebej prizadeli, saj smo vsak dan pričakovali napadom koroškega partizanstva na Slovence onstran aravank. Že pred več leti so jim odrekli slovenske napise krajev, onemogočajo jim svobodno kulturno izražanje; vse v imenu Hitlerjevih dejanj in kljukastega križa, s katerim očlašajo naše partizanske spomene na Koroškem.

Prav koroški partizani in ostali zbirni Slovenci onstran Karavank

nam večkrat očitajo, da smo s tem, ko naša oblast in družbenopolitične organizacije niso dovolj odločno nastopile proti takim pojavom, dovolili tudi najbolj grobe napade na njihovo samobitnost.

S takimi akcijami nas tudi odvračajo od reševanja mnogo pomembnejših gospodarskih in drugih problemov, ki so pred nami in celotno družbo. Premajhna pozornost in toleriranje takih izpadov, kot da gre za nepremišljene in prepotentne mladostnike, samo spodbuja tako dejavnost. Ne moremo se strinjati s tem, da ne gre v takih primerih za premissljene in sovražne akcije oseb, ki jim je naša revolucija, narodnoosvobodilna borba in sedanja oblast trn v peti.

Zato zahtevamo — upravičeno — od vseh pristojnih, da za te napade poiščejo prave krivce in jim onemogočijo njihovo nadaljnje sovražno delovanje ter jih pokličejo na odgovornost in proti njim tudi sprožijo kazenski postopek. Objavijo naj se tudi njihova imena.

V celoti soglašamo in podpiramo protest skupnosti koroških partizanov Slovenije, objavljen v tedniku TV 15 5. marca 1987.

Koroški partizani
Občine Jesenice

Letna skupščina vezistov NOV

Aktiv vezistov NOV pri občinskem odboru ZZB NOV Jesenice je imel 12. februarja v domu upokojencev na Jesenicah svojo letno skupščino. Na navzoče, posebno pa predsednika OO ZZB NOV Jesenice tovariša Križarja, je pozdravil predsednik aktivna Franc Gracer. V govoru je orisal senjani zapleteni in negotov politični trenutek, ob katerem se borci upravičeno sprašujemo, kje je ostal duh AVNOJ - a.

Tovariš Gracer je s skrbno pretehtanimi besedami poudaril, da je čas, ko bomo živimo, poln razprtij, grozljiv in protislovljiv, ker smo izgubili občutek za mero, za človeško solirnost in za tisto skupno, kar bogat gradi in ustvarja posameznika in ak narod posebej. Zavaljo egoizma samopašnosti posameznih drevov vidimo več gozda ali narobe: z miranjem gozda ne vidimo več pomembnih drevov. Obe skrajnosti porajata sili, ki izničujeta vse tisto, za kar smo si toliko let prizadevali prav zaradi da bi v Jugoslaviji živeli svobodni, ponosni in ustvarjalni ljudje, narodi, ki bi znali združevati v upno vse tisto najboljšo, najbolj tohtono, kar kdo premore in zna stvariti z svojim umom in rokami. Ude gospodarske in moralne probleme se skuša prikriti pred javnostjo z različnimi senzacijami in mi, podtikanji in nacionalističnimi izpadi, namesto da bi dali pameti, u, ustvarjalnosti čast in oblast, ko smo že za celo republiko brezposnih ljudi.

Tovariš Divjak je poročal o delu aktivna in o uresničenih nalogah, ki so bile planirane za leto 1986. Sprejet je bil tudi program dela za leto 1987, ki zajema zbor aktivistov in borcev NOV v Kamniku, srečanje z delavci Iskre v Železnikih, proslavo dneva vezistov 26. septembra 1987 v vojašnici Stane Žagar v Kraju, srečanje z delavci DO PTT Kranj, tekovanje »lov na lisico«, ki ga prireja radio klub Železar v mesecu maju, zbiranje podatkov za našo zgodovinsko monografijo in več predlogov za priznanja jubilejantom in institucijam.

Aktiv vezistov se je tudi odločil, da v letu 1987 obišče obeležje vezistov Jeseniško - bohinjskega odreda na Vogarju in da bo deloval v programih dela krajevnih skupnosti in organizacij ZZB NOV, OO ZK, ZZB NOV Jesenice in občine.

Aktiv vezistov
NOV Jesenice

Problemska konferenca Ekologija, energija, varčevanje

Republiška konferenca SZDL načrtuje problemsko konferenco o ekologiji, energiji in varčevanju in zato vabi k sodelovanju tako posameznike kot društvene organizacije, OZD in strokovne ustanove. Gradivo je objavljeno v knjigi z enakim naslovom.

K razpravi o tem gradivu in pripravi na problemsko konferenco je povabljen tudi turistična društvena organizacija, o čemer je razpravljala komisija za varstvo okolja pri TZS. Turistična društva so zaprosili, da se skupaj s sorodnimi organizacijami posvetijo tej boleči temi in razmislijo predvsem o naslednjih vprašanjih:

— Varovanje in ohranjanje naravnih ekosistemov in okolja še ni ustrezno razvito; na kakšen način lahko društva pripomorejo h krepitvi človekove zavesti, da je treba okolje varovati in kako lahko povsem praktično pomagajo pri izboljšanju današnjega stanja.

— Katerim dejavnostim za varovanje okolja dajejo društva prednost.

— Tudi turistična dejavnost povzroča onesnaževanje, z nekaterimi posegi (gradnja smučišč) pa temeljito posega v okolje; kako se je temu moč izogniti.

Komisija za varstvo okolja TZS je sicer ugotovila, da je industrija dosti večji onesnaževalec in uničevalec okolja kot turizem, kljub temu pa si je treba prizadevati za razumno izrabo prostora tudi v turistične nameštaje.

Javna razprava naj bi za problemsko konferenco pripravila naslednje podatke:

— vpogled v stanje v krajevnih skupnostih, organizacijah združenega dela, občinah, regijah, v republiki in širše na področju energetike, okolja, tehnoloških postopkov, porabe surovin, prizadevanj za varčevanje,

racionalno porabo energije, smotrno gospodarjenje itd.;

— evidenco različnih pogledov, predlogov in stališča številnih obravnavanih vprašanj;

— stališča do opredelitev in izvajanja sprejetih usmeritev in ciljev srednjeročnega in dolgoročnega plana družbenega razvoja z morebitnimi konkretnimi predlogi sprememb;

— predloge za take spremembe ekonomskega, pravnega in drugih podsystemov, ki bodo motivirale in silile v večjo skrb za okolje, racionalno rabo energije ter smotrno gospodarjenje.

Zato so naprosili turistična društva, da koordinirajo razpravo v društvenih organizacijah na svojih območjih in čimprej pošljejo ugotovitve TZS Ljubljana, lahko pa tudi preko pristojnih turističnih društev ali občinske turistične zveze Jesenice.

Branko Blenkuš

Polepšajmo naše mesto

Na seji komisije za turistični podmladek na jeseniških osnovnih šolah so v ponedeljek, 9. marca, pregledali svoje delovanje. V lanskem letu je bilo delo uspešno, največ nalog pa jih še čaka, ko bo odlezel sneg.

Tudi letos bodo od 20. do 24. aprila imeli očiščevalne akcije na širšem območju mesta Jesenic. Apelirajo na vse Jeseničane, da se vsaj te dni pridružijo akciji šolarjev — svojih otrok in počistijo prostor okrog svojih bivališč, da bodo Jesenice kar najlepše pričakale praznik 27. april in 1. maj. Komunalno podjetje Kovinar bodo zaprosili, da v teh dneh poveča odvoz smeti.

Podmladki bodo pripravili tudi več turistično in ekološko vzgojnih poučnih predavanj, izletov, nadaljevali bodo z obhodi trojk varstva okolja /zeleni straža/, zbirali bodo etnografske predmete, pripravljali razstave in podobno.

Turistično društvo bo podmladku na OŠ Tone Čufar prispevalo denar za nakup kaset, na katere bodo posneli pripovedovanja najstarejših

prebivalcev Gornjesavske doline, in sicer v narečjih posameznih krajev.

Učenci vseh treh osnovnih šol bodo sodelovali v kulturnem in tekmovalnem delu letne skupščine Turističnega društva Jesenice, ki bo predvidoma sredi aprila. Na vseh šolah bodo pisali sestavke »Jesenice — turistični kraj«. Najboljše spise z vsake šole bodo avtorji prebrali na letni skupščini, udeleženci pa se bodo odločili za tri najboljše. Nastopajoči

bodo za pokazano dobro voljo prejeli praktična darila.

Mentorice osnovnih šol, ki sestavljajo komisijo za turistični podmladek, in predstavnik Turističnega društva so menili, da bodo s to dejavnostjo največ prispevali v okviru tekmovanja slovenskih krajev za naslov najbolj urejenega, ki ga Turistična zveza Slovenije razpisuje že devetnajstič. Učenci, mentorji in vodstva šol se bodo še posebno potrudili, da bo izgled poslopj in okolice šol čim lepši. Naj pri tem povemo, da so bile lani Jesenice med gorenjskimi mesti najboljše ocenjene. To bo vsekakor velika spodbuda za še večje prizadevanje v tem letu.

Branko Blenkuš

Tekmovanje za naslov najbolj urejenega kraja Slovenije

Leto je naokoli in spet je pred vrati tekmovanje, tokrat že devetnajstič, v katerem se slovenski kraji potegujejo za naslov najbolj urejenega kraja.

Komisija za varstvo okolja pri TZS bo tudi letos razpisala tekmovanje, saj dosedanja rezultata kažejo, da je tekmovalnega duha čedalje več, da se vse bolj uveljavljajo novi »neodkriti« kraji, da dobiva akcija vedno večjo družbeno veljavo. Lanski zmagovalac med manjšimi turističnimi kraji, Kočna nad Zgornjo Polskavo, je dobil celo televizijski turistični nagelj, akciji pa so v sredstvih javnega obveščanja posvetili veliko časa oziroma prostora — posledica vsega pa je seveda bolj urejeno delovno, bivalno in hkrati turistično okolje.

V letošnjem tekmovanju ne bo bistvenih sprememb. Občinska oziroma območne turistične zveze so naprosili, da v skladu z dolgoletno prakso razpišejo in opravijo svoja območna tekmovanja in da sporoče imena zmagovalcev svojega območja vsaj do sredine avgusta.

Občinska turistična zveza Jesenice bo ocenila kraje predvidoma sredi julija, gorenjska turistična zveza pa koncem julija. Rezultati bodo objavljeni na srečanju turističnih delavcev Gorenjske.

Finalno ocenjevanje bo republiška komisija opravila v drugi polovici poletja. Rezultate bodo razglasili na skupni prireditvi v enem od zmagovalnih krajev.

B. Blenkuš

Šesta seja koordinacijskega odbora za usklajevanje programov varstva in splošne zadeve pri skupnosti socialnega zavarovanja

Za sejo je bil predlagan razmeroma obširen dnevni red, samo gradivo pa je za vse točke, razen točke 3 dnevnega reda, bilo poslano delegatom skupno z vabilom za sejo. Seje se je od 11 članov KO udeležilo le šest.

Največ pozornosti so posvetili realizaciji finančnega načrta SSV za leto 1986 ter osnutku finančnega načrta za leto 1987. V letu 1986 so načrtovali, da bodo s prispevki devetih samoupravnih interesnih skupnosti zbrali 20.889.000 din. Program so dosegli 96 %. Manj so prispevale naslednje SIS: Stanovanjska skupnost, Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja, Skupnost za zaposlovanje in Zdravstvena skupnost.

Ker so bili prihodki pod planom, so jih tudi porabili manj. V celoti so realizirali samo financiranje humanitarnih organizacij; za to so porabili kar 40 % vseh zbranih sredstev.

Finančni načrt za leto 1987 je glede na leto 1986 kar za 42 % večji. Radi bi združili kar 28.697.661 dinarjev. Letos bo pet samoupravnih skupnosti združilo kar 80,5 % sredstev celotnega predračuna, tri skupnosti pa le 19,5 %.

V letu 1987 je za humanitarne organizacije predvideno 11.366.000 din ali 39 % več kot v letu 1986. Za dejavnost humanitarnih organizacij bo v letu 1987 združevalo sredstva kar sedem SIS. Finančni načrt za leto 1987 je kar za 3.341.000 din manjši od pričakovanega, ali drugače rečeno, pokriva le 77 % potrebe.

Skupnost socialnega varstva sofinancira dejavnost dvanajstih organizacij, ki naj bi imele humanitarni status: šest v občini in šest medobčinskih. Po že pred leti sprejetem razdelilniku dve organizaciji v občini prejmeta kar 73,7 % vseh zbranih sredstev, med ostalih 12 organizacij pa razdelijo preostala sredstva. Zato dve interesni skupnosti še namensko združujeta sredstva za sofinanciranje DPM in RK. Majhne vsote, ki ostanejo za ostalih deset organizacij, so vzrok za negotovanje nad delitvijo. Tudi medobčinske zveze zahtevajo za svojo osnovno dejavnost vedno več sredstev, posebno ti-

ste, ki imajo za svojo dejavnost zaposlene profesionalne delavce. Občinske organizacije očitajo, da se preveč sredstev namenja medobčinskim in da se zapostavlja občinske humanitarne organizacije.

Da bi sredstva razdelili bolj racionalno, bodo v prihodnje upoštevali le humanitarno dejavnost ter financirali samo osnovno dejavnost brez pokritja stroškov raznih večerij, kosil in podobno. Vso izletniško in pikniško dejavnost bodo morale organizacije pokrivati iz drugih virov. Več denarja bodo morali zbrati tudi s članarino podpornih članov, tako kot to že delajo v društvu za pomoč duševno prizadetim. Koordinacijski odbor za usklajevanje programov socialnega varstva skuša vsako leto zagotoviti več sredstev, da bi tako ugodil vsaj glavnim zahtevam.

Stane Torkar

Praznik invalidov

Prvo pomladansko nedeljo praznuje 13 evropskih držav praznik MEDNARODNI DAN INVALIDOV.

Društvo invalidov Jesenice bo v okviru praznika organiziralo v soboto, 21. marca, rekreativno športna srečanja:

— sankaske tekme (navadne sani) pri Savskih jamah s pričetkom ob 10. uri,

— smučarske teke v Kranjski gori pri hotelu Kompas s pričetkom ob 9. uri.

Odbor društva želi, da se omenjenih srečanj udeležite v čim večjem številu. Možne prijave 30. minut pred začetkom tekmovanja. Društvo invalidov bo praznik počastilo s slavnostno akademijo s kulturnim programom, ki bo v soboto, 4. aprila, ob 16. uri v Delavskem domu Julke in Albina Pibernik na Javorniku. Po proslavi bo zabavni večer.

V dopoldanskem času bo letna delovna skupščina — konferenca. Vsem invalidom ob prazniku mednarodnega dneva invalidov iskrene čestitke z željami: obilo sreče, zdravja in osebnega zadovoljstva!

Odbor društva invalidov
Jesenice

Elektrogospodarstvo in Elektrarna Moste v lanskem letu

V minulem letu je slovenski elektroenergetski sistem proizvedel 10 milijard in 500 milijonov kWh električne energije, kar je za 2 % več kot v letu 1985. Direktni in distribucijski odjemalci so porabili 9,278 milijard kWh ali 3,4 % več kot v predhodnem letu. Pri prenosu je šlo v izgubo 317,6 milijona kWh, kar je za 2,6 % manj kot leto pred tem. V omrežje drugih republik in v sosedne države smo izvozili 905 milijonov kWh.

Slovenske HE in TE so proizvedle 9,072 milijard kWh, kar je enako kot v letu 1985. Iz republike BIH smo prejeli 1,088 milijard kWh ali 220 milijonov kWh več kot leta 1985 in 260 milijonov kWh manj kot predvideva elektroenergetska bilanca za leto 1986. Tako so slovenske in elektrarne BIH proizvedle 10,161 milijard kWh, kar je za 2,2 % več kot leta 1985. Iz omrežja drugih republik smo prejeli 217,8 milijona kWh. Iz Avstralije, Italije, Grčije in Švice pa smo uvozili 114 milijonov kWh.

Zanesljivost dobave električne energije je bila lani 99,9 %. Ta zanesljivost je bila dosežena v povezavi slovenskega elektroenergetskega sistema v jugoslovanski elektroenergetski sistem in v povezavi tega z UCPTE.

Po podatkih skupnosti jugoslovanskega elektrogospodarstva so elektrarne v preteklem letu proizvedle 70,7 milijard kWh, kar je 2,3 % manj od načrtovane proizvodnje in za 4,6 % več kot leta 1985. Poraba pa je bila 70,1 milijarde kWh, kar je za 4,7 % več kot leta 1985.

Značilnost slovenskega tehnično tehnološkega sistema je, da objekti iz sovlaganj v drugih republikah, NEK in TE Trbovlje obratujejo v pasu, medtem ko konične obremenitve in regulacijo zagotavljajo ostali proizvodni objekti, vključno z izmenjavami električne energije s sosednimi elektroenergetskimi sistemi.

Analiza normativov poslovanja kaže, da v elektrogospodarstvu Slovenije dosegamo obratovalne normative glede količinske proizvodnje in kvalitete električne energije, prenosa in distribucije. Odstopanja so pri termoelektričnih objektih, zaradi spremembe kaloričnosti in deleža primese v premogih. Dosegamo tudi normative razvitih dežel na vzdrževanju tako po obsegu, kvaliteti in ceni. Pri normativih dela je razlika med posameznimi DO, kar je razvidno iz programov aktivnosti za učinkovito in uspešno poslovanje DO elektrogospodarstva. Te razlike so odvisne tudi od obsega dela, ki jih zahteva stanje naprav. Delovne or-

ganizacije bodo normative dela izboljšale z avtomatizacijo procesov vodenja in s povečanjem obsega del, ki jih danes izvajajo zunanji izvajalci ter z boljšo organizacijo dela. V primerjavi števila zaposlenih na 1 MW instalirane moči ima elektrogospodarstvo Slovenije največjo produktivnost v Jugoslaviji. V Termoelektrarni Šoštanj je cena električne energije po letošnji bilanci 25,66 din/kWh in cena premoga 19,78 din/kWh. V Trbovljah je cena električne energije 50,20 din/kWh in premoga 33,86 din/kWh. V Ljubljanski termoelektrarni - toplarni je cena električne energije 53,68 din/kWh od tega 37,98 din/kWh za premog.

Analiza stroškov NE Krško pove, da je cena proizvedene kWh na nivoju termoelektrarn v Sloveniji in da je ta 21,28 din/kWh, obremenjena z 9,62 din/kWh za obresti od posojil, ki so bistveno večja zaradi reprogramiranja posojil in da cena goriva ne presega cen goriva enakih objektov v svetu.

Stroški v proizvodnji hidroelektrarn so v Sloveniji 4,60 din/kWh. Delež proizvedene električne energije iz hidroelektrarn v Sloveniji se je v zadnjih desetih letih zmanjšal od 38 % na 29 %. Po tarifnem sistemu za prodajo električne energije imamo porabnike razvrščene v štiri odjemne skupine.

Porabniki na 110 kV napetosti porabijo 29,21 % električne energije v republiki in dosegajo povprečno ceno v lanskem letu 9,60 din/kWh in so udeleženi v skupnem prihodku s 17,2 %.

Odjemalci na 1-35 kV napetosti porabijo 38,88 % električne energije, povprečna cena pa je 16,46 din/kWh ter so udeleženi v skupnem prihodku s 39,2 %.

Gospodinjstva porabijo 22,47 % električne energije, povprečna cena je bila 18,99 din/kWh, delež v skupnem prihodku je 26,1 %. Ostali odjemalci na 0,4 kV napetosti so porabili 9,44 % električne energije in zanjo plačali povprečno 30,19 din/kWh in pokrili 17,5 % skupnega prihodka.

Poleg cene za kWh uporabniki v Sloveniji v odvisnosti od porabe združujejo tudi sredstva za potrebe razvoja elektroenergetike in premogovništva. V povprečju predstavlja združevanje v odvisnosti od porabe električne energije okrog 34 %.

Negativni učinki ekonomske politike cen se kažejo v zaostajanju rasti prihodka za rastjo proizvodnje že od leta 1981. V letu 1982 in 1983 je prišlo do večjih motenj in posledično do pokrivanja izgube z zakonom, sicer leta 1983 in 1984 pa se je proizvodnja iz leta 1982. V letu 1984 je cena pokrivala stroške enostavne reprodukcije. Že v letu 1985 pa se ponovno pojavi izguba, ki je delno pokrita z zakonom, delno pa prenešana v lansko leto. Lani se je nadaljevala cenovna problematika in posledično zaostroval položaj elektrogospodarstva in premogovništva.

Lani je elektrogospodarstvo in premogovništvo pridelalo okoli 409 milijard izgube. Ta izguba je posledica nerealizirane vrednote elektroenergetske bilance, saj je bila realizacija le 70 %.

Ta izguba je bila pokrita delno po zakonu, delno pa z začasnimi računovodskim kritjem iz 50 % amortizacije ter s prerazporeditvijo skupnega prihodka. Sredstva, pridobljena po zakonu, so bila porabljena za kritje izgube premogovnikov.

Elektrarna Moste je lani proizvedla 62.294.711 kWh, kar je 97 % planirane proizvodnje. Manjša proizvodnja ni posledica slabe obratovalne pripravljenosti, temveč slabih hidroloških razmer v jesenskem obdobju.

Kljub dobrim rezultatom fizične proizvodnje smo »pridelali« 45.656.000 din.

Ta izguba ni posledica neodgovornega obnašanja delavcev TOZD ali slabega izkoriščanja naših kapacitet, temveč nerealizirane vrednote elektro - energetske bilance.

V lanskem letu smo v TOZD opravili rekonstrukcijo stikalnice 110 kV, pri čemer smo zmanjšali dotrajana stikala z novejšimi. Vsa ta dela smo opravili sami brez kakršnekoli stimulacije delavcev, ki so ta dela izvajali, pri tem pa sistemu prihranili dosti sredstev.

V letu 1986 smo dokončali rekonstrukcijo zapornice talnega izpusta. To nam omogoča revizijo zapornice, ne da bi pri tem praznili akumulacijo in povzročali onesnaženost Save.

V tem letu smo pričeli dela na rekonstrukciji agregatov. Zaradi starosti je agregat treba nujno rekonstruirati, istočasno pa izvajamo dela na pripravi elektrarne za obratovanje brez posadke, kar je predpogoj za daljinsko vodenje obratovanja elektrarne in izkoriščanje optimalnega obratovanja. Ta dela bomo zaradi pomanjkanja sredstev nadaljevali do leta 1989.

Odraž stanja v elektrogospodarstvu se odraža tudi v vsi TOZD, in sicer:

— celotni prihodek se je glede na fizični obseg proizvodnje v zadnjih letih pričel bistveno zmanjševati.

— opazno je čedalje večje zmanjševanje amortizacije, glede na proizvedene kilovatne ure, močno zmanjševanje investicijskega vzdrževanja in zmanjševanje ostalih materialnih stroškov ter neoblikovanje trajnih obratnih sredstev.

Posledice takšnega stanja so:

— neoblikovanje trajnih obratnih sredstev za normalno poslovanje in izjemne likvidnostne težave, ki se kažejo v najemanju kratkoročnih posojil in stroški obresti,

— v neustrezni valorizaciji osnovnih sredstev in s tem v zvezi pre nizka amortizacija, kar se odraža v pre nizkem lastnem deležu za izgradnjo in obnovo naprav,

— nizka stopnja pokrivanja skupnega prihodka otežkoča uveljavitev dohodkovnih odnosov, kajti koncem leta je praviloma potrebno izvajati prerazporeditev skupnega prihodka in socializacijo izgub,

— stalni status izgubaša povzroča stalne intervencije na skupščini občine Jesenice glede OD ter s tem v zvezi nemir, nezadovoljstvo in zmanjšanje motivacije delavcev,

— obseg sredstev investicijskega vzdrževanja se zmanjšuje, kar onemogoča izvedbo planiranih del in s tem nesigurno obratovanje elektrarne.

Vse opisano govori, da dosegamo planirane rezultate dela, vendar ti rezultati niso družbeno pravilno ovrednoteni.

Edvard Vengar

Prvi rezultati združenih sredstev za razširjeno reprodukcijo v mestnem prometu na Jesenicah že vidni

Od 1. maja 1986 se zbirajo sredstva za razširjeno reprodukcijo v višini 20 % od prevozne cene za nabavo novih vozil v mestnem prometu.

Tako nam je uspelo 17. novembra 1986 dobiti nov avtobus. Na podlagi letošnjega programa širitve oz. zamenjave voznega parka smo 4. februarja dobili drugi avtobus, tretjega pa pričakujemo v naslednjem mesecu.

Sprememba cene v mestnem prometu z 9. februarjem 1987 od 100 na 150 din (od tega 30 din za razširjeno reprodukcijo) nam je omogočila, da bomo v relativno kratkem času bogatejši za tri nova mestna vozila.

Sredstva za razširjeno reprodukcijo, ki se zbirajo preko celega leta, se koristijo za razširjeno reprodukcijo in obnovo voznega parka, tako da se bo zagotavljal varnejši prevoz potnikov.

Prepričani smo, da bodo delegati samoupravne komunalne skupnosti občine Jesenice še naprej podpirali tako obliko zbiranja sredstev za razširjeno reprodukcijo v mestnem pro-

metu, saj se le na ta način zbirajo sredstva od vseh uporabnikov teh storitev.

Vito Ravhekar

RAZSTAVA V RADOVLJICI

V galeriji Šivčeve hiše je od 13. marca do 5. aprila odprta razstava slik in grafik akad. slikarja FRANCA GOLOBA in zlatarskih izdelkov IRENE ZUPAN - AMBROŽIČ in DO-ROTEJE ZUPAN - ŠUBELJ.

Razstava je odprta vsak dan, razen ob ponedeljkih, od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure.

Slovenska klekljana čipka

V galerijskih prostorih Kosove graščine si lahko do 5. aprila ogledate razstavo Slovenska klekljana čipka. Razstavo je strokovno pripravil Slovenski etnografski muzej in na otvoritvi je o eksponatih in delu na terenu govorila etnologinja dr. Marija Makarovič.

Razstava je potovala že po Ameriki, Japonski, Italiji. Povsod je nalepila na priručnem sprejem in predvsem na občudujoče navdušenje in začudenje, da imajo ljudje nekje še toliko potrpljenja, spretnosti in ljubezni za izdelavo tako natančnih in izvirnih izdelkov.

Klekljana čipka, ki jo prikazuje razstava, izvira verjetno iz Italije, kjer so jo poznali že v 15. stoletju. K nam je zašla tehnika klekljanja kasneje, saj je naš najstarejši vir zaenkrat še vedno Valvasor (l. 1686). Razstava prikazuje razvoj klekljanih čipk na Slovenskem od konca 17. stoletja, ko imamo doslej prve avtentične vire, pa do danes.

Klekljanje čipk je na slovenskem ozemlju ena izmed tistih domačih, največkrat založniških obrti, ki so se je oprijemale ženske v revnejših kmečkih hišah, ženske v posameznih mestnih naseljih in njihovi okolici, posebej pa žene rudarjev v Idriji. Poleg odraslih so klekljali zlasti v prvih desetletjih našega stoletja skoraj vsi otroci, tudi dečki, v navedenih klekljarskih območjih, že od petega leta naprej. Otroci so si s klekljanjem zaslužili za obleko in obuvanje, seveda pa so izdelovali le lažje in pomožne vzorce.

Starejši ljudje v strnjanih naseljih, posebej še v Idriji, se spominjajo, da so klekljarice zahajale v zimskem času druga k drugi na skupinsko klekljanje. Ljudje se še spominjajo, da so klekljali od trskah, kasneje pri petrolejkah, karbidovkah ali »ripsovkah«. Navadno je vsak večer prinesla razsvetljavo druga klekljarica. Na ta način so štedili pri razsvetljavi tudi še potem, ko je že povsod zasvetila elektrika. Po drugi strani pa je bilo skupinsko klekljanje kratkočasnejše in delo je šlo hitreje od rok.

Precejšen zastoj v klekljanju je nastal med prvo svetovno vojno. Na eni strani je začelo primanjkovati sukanca, na drugi strani pa so se ljudje zaposlili pri postavljanju in razširjanju deželne ceste; veliko nekdanjih klekljaric se je moralo posvetiti delu na kmetiji, ker so bili možje in fantje v vojski. Čeprav so bile v povojnih letih precejšnje težave s prekrbo sukanca, vendarle opazimo, da je čipkarstvo doživelo nov razmah. Leta 1920 je klekljalo v stari Jugoslaviji in v naših krajih, ki so bili pod Italijo, nad 15.000 klekljaric. Leta 1963 je prodajalo svoje izdelke podjetje Dom v Ljubljani ali Čip-

ki v Idriji 13.000 klekljaric, po statistikah zadnjih let pa opazujemo, da število klekljaric nenehno upada.

Čeprav opazimo, da je klekljanje čipk tudi danes slabo plačano (130 din na uro), se še vedno precej ljudi ukvarja s klekljanjem. Čipke so vendar pomenile in še pomenijo ljudem stanovitven vir zaslužka, ki ga sicer ne bi bilo.

Klekljane čipke, ki so jih na splošno v 17. in 18. stoletju izdelovali iz grobega domačega sukanca, so bile namenjene za kmečke in cerkvene potrebe. Bogatejše meščanke in plemkinje niso nosile teh čipk. Zanje so trgovci uvažali čipke iz svile in finejših niti iz tujine.

Glavni potrošnik klekljanih čipk na slovenskem ozemlju v 19. stoletju prav tako ni bil plemič in meščan, ampak na eni strani cerkev, na drugi pa premožnejši kmet, pretežno alpskega ozemlja. Z upadanjem domačih potrošnikov pa vedno bolj narašča število zunanjih kupcev. Današnji odjemalci iz tujine večinoma naročajo razne namizne prte, prtiče in garniture ter vložke za posteljno perilo.

Strokovnejši razvoj našega čipkarstva se je začel že za časa Marije Terezije. Obenem z učiteljicami, ki jih je pošiljala z Dunaja v Idrijo in Ljubljano, prihajajo k nam tudi novi vzorci in novi tehnični priemi. Proti koncu 18., pa tudi še v 19. stoletju so klekljali zvečine stavljenе metrske čipke. Za izpeljavo teh čipk je klekljarica rabila mnogo, tudi do 50 parov klekljev ali še več. Preprostejše stavljenе čipke, navadno iz bolj grobega domačega sukanca, so ženske zvečine klekljale brez predložnega vzorca »papirca«, kar po »poustru«, kar se za Idrijo in okolico spominjajo le še najstarejši. Čipke, ki obrobijo ženska pokrivala, peče in velikonočne prtiče so klekljane iz bombažne niti. Poleg stavljenih čipk so klekljali že v drugi polovici 18. stoletja tako imenovane sklepljene, jeftane, ali kot jih označujejo danes, kvadrane čipke. Klekljarica sledi predloženemu vzorcu in jefta ali kvadrana postavke skupaj z jeftarico ali kvadrko.

Največ vzorcev za sklepljene čipke je bilo posvojenih in narisanih v Idriji v letih 1870 do 1880. Ta čas se je oblikovala tudi tako imenovana »idrijska čipka«. V osnovi so bile tako imenovane »pogačke in rogličke«, iz katerih so se potem razvili vsi drugi vzorci.

RAZGLAS ZA PODELITEV SREBRNEGA ZNAKA ZVEZE SINDIKATOV SLOVENIJE — ZA LETO 1987

Na podlagi Pravilnika o podeljevanju srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije z dne 15. februarja 1975

Občinski svet zveze sindikatov Slovenije — Jesenice RAZGLAŠA

rok in pogoje za podelitev srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije v letu 1987.

Srebrni znaki Zveze sindikatov Slovenije bodo podeljeni ob praznovanju 1. maja 1987 posameznim članom sindikata in osnovnim organizacijam ZS in konferencam OO ZS.

I.

Srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije se podeli članom sindikata, ki so z dolgoletnim delom pomembno prispevali k uresničevanju delavskih interesov in pri uveljavljanju razvoja ter delovanju osnovne organizacije sindikata.

Predlog za podelitev srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije posameznemu članu sindikata lahko vložijo vsaka osnovna organizacija Zveze sindikatov ali sindikalna konferenca OO ZS, ko je o tem razpravljal izvršni odbor OO ZS ali pa je bil predlog obravnavan na članskem sestanku.

Predlog za posamezne člane sindikata pošljite na obrazcu, ki ga prilagamo. Predlog za podelitev srebrnega znaka ZS izpolnite natančno, predvsem pa utemeljitev.

II.

Srebrni znak Zveze sindikatov Slovenije se dodeli osnovni organizaciji oz. sindikalni konferenci OO ZS za večletno vzorno in učinkovito delovanje pri uresničevanju interesov članstva.

Predlog za podelitev srebrnega znaka Zveze sindikatov Slovenije pošlje osnovna organizacija ali konferenca OO ZS občinskemu svetu ZSS Jesenice na lastno pobudo ali na pobudo oz. predlog osnovne organizacije, konference OO ZS ali drugih sindikalnih organov in organizacij.

PREDLOG NAJ OBSEGA:

- naslov OO ZS ali konference OO ZS in število članov
- opis notranje organiziranosti in delovanja
- utemeljitev predloga za podelitev srebrnega znaka ZSS z navedbo uspešno opravljenih nalog, zlasti pri uresničevanju interesov delavcev.

Predloge za podelitev srebrnega znaka ZSS posameznim članom sindikata in osnovnim organizacijam ali sindikalnim konferencam OO ZS pošljite vsi predlagatelji do

31. marca 1987 na občinski svet ZSS Jesenice.

OBRAZEC izpolnite v dveh izvodih, enega obdržite zase, drugi izvod pa pošljite na naš naslov.

Prosimo, da se držite navedenega roka, ker naknadnih prijav ne bomo upoštevali.

Franci Tušar

Seminar

»Že smo pri zadnji točki dnevnega reda, to je razno,« je dejal predsednik občinskega odbora in nadaljeval: »Pod to točko se moramo pogovoriti o razpisu republiškega seminarja. Pogoji so vsem jasni. Ali je med nami kakšen kandidat?« To je bila stvar, na katero sem čakal že dalj časa, zato sem se takoj oglašil: »Tovariš predsednik, če dovoliš, bi o tem nekaj povedal.« S strahom sem čakal na odgovor in ko mi je predsednik dal besedo sem hitro začel: »S tem seminarjem je tako, da je vsako leto drugačen, zato od enega samega seminarja ne odneseš veliko. Dobro je, da greš tja večkrat, kajti le tako se lahko vsestransko usposobiš. Ker sem nekajkrat na tem seminarju že bil, bi bil zelo vesel, če bi mi tudi tokrat omogočili udeležbo, posebno še, ker se tokrat že v razpisu zahteva neke vrste poročilo o dosedanjem delu, kar pa za mene ne bo težko. Srce mi je zavriskalo, ko sem dobil soglasje vseh članov odbora. Ostale formalnosti so bile kmalu urejene in tudi iz Ljubljane sem dobil pozitiven odgovor. Že čez teden dni sem odpeljal v Radence. Med potjo sem ves čas premišljeval, katere od znancev in znanek iz prejšnjih let bom zopet srečal. Mogoče bo ponovno prišla tudi Ivanka.

V Radencih sem seveda najprej zabil v bližnjo restavracijo na točno pivo, ki se po dolgi vožnji res pri-leže. Ta restavracija pa je bila v prejšnjih letih tudi center, kjer smo se največkrat zadrževali v prostem času. Tudi tokrat sem takoj srečal nekaj znanih obrazov, vendar Ivanke ni bilo med njimi. Pričakoval sem jo še ves večer. Seminaristi in znan-ci so se vedno prihajali, vendar Ivanke ni bilo med njimi, srečal pa sem znanko izpred osmih let. Dogovorila sva se, da greva zvečer po koncu predavanja v nočno restavracijo. Ko sem jo zvečer po večerji čakal v avli doma, se je pojavila v spremstvu lepega mlajšega dekleta. Zagledal sem se v njene velike, globoke plave oči in svetle lase, ki so ji v rahlih kodrih padali na vrat. Potem so mi oči počasi drsele navzdol po njenem telesu. Čedna stvarca, sem si mislil. Iz teh misli me prebudi znanka: »Nikar je tako ne glej, kot da bi jo hotel kupiti. Dovolj, da ti jo predstavim. To je Suzana — moja cimra. Prvič je na seminarju, ne pozna ne kraja ne ljudi, zato sem ji predlagala, da gre nočoj z nama, seveda, če ti nimaš nič proti.«

Hitro sem pohitel z odgovorom: »Le kaj bi imel proti. Seveda sem za to, da gre z nama, le kdo bi se branil spremstva tako očarljivega ženskega bitja. A ja — kar klepetam, pa se še predstavil nisem. Jaz sem Mitja.«

Z nasmehom je sprejela ponujeno roko in dejala: »Moja cimra vam je že povedala, da mi je ime Suzana. Oprostite mi prosim, da se vama takole vsiljujem, res mi je nerodno, ampak tako se zgodi, če prideš v neznan kraj med neznane ljudi.«

»Nič hudega, nič hudega. Celo obratno, zelo sem vesel, da se bodo moje oči lahko spočile ob gledanju na to umetnino iz mesa in kosti, ki bi jo sam Mihelاندželo rad vzel za svoj model. Oprosti, da te kar takoj tikam, vendar je to med nami seminaristi v splošni modi, zato me tudi ti kar tikaj.« »Tega pa ne morem. Starejši ste od mene in poznavam se šele nekaj minut.« »Dobro. Gremo torej v kavarno. Med potjo se bova nekoliko bolj spoznala, tam bomo naročili pijačo in kmalu potem bova že spila kozarec vina za bratovščino, s poljubom seveda, no in potem bo to tikanje in vse ostalo prišlo kar samo od sebe v navado.«

»Ne pozabi, da bom ves čas tudi jaz prisotna,« je nekoliko v šali, nekoliko zares dejala moja stara znanka. »Prav, upošteval bom tudi to.« Postavil sem se med obe in ju preko prekrasne parka odpeljal do kavarne. Bilo je prečudovito. Na zemljo se je že spustil prvi mrak, žarometi so svetili na čudovito urejen park z raznobitimi rožami in vodometa, okoli nas pa so letale kresnice. Pogovarjali smo se o vsem tem in o delu na seminarju. Kot najizkušenejši seminarist sem jima pravil tudi zgodbe in šaljive anekdote iz prejšnjih let. Sam pri sebi pa sem ves čas mislil, kaj pomeni tisti zlati prstan na njeni levi roki. Ali je Suzana poročena, ali je tisti prstan samo navaden blef. Vprašanja, kaj pomeni tisti prstan, pa ji nisem upal postaviti, verjetno iz strahu, da ne bi dobil pritrdilnega odgovora. To bi bil namreč zame hladen tuš že takoj na začetku. Povedati namreč moram, da s poročenimi ženskami nimam rad tesnejših stikov. To me namreč spominja, da sem bil tudi sam enkrat že poročen. Na svoji lastni koži sem že občutil težo ločitve in, kar je še huje, delitve otrok. Take rane pa so vedno skeleče in jih tudi čas ne zaceli popolnoma, zato tega ne bi privoščil niti svojemu sovržniku. Iz teh temnih misli so me prebudili zvoki ansambla, ki je v kavarni že glasno igral. K povratku dobrega razpoloženja je pripomogel še šef kavarne, ki me je takoj spoznal — doma je namreč iz moje rojstne vasi. Osebo nas je odpeljal do prijetne mize in nam tudi sam postregel. Kavarna se je hitro polnila, steklenice vina pa praznile. S Suzano sva kaj kmalu pila tudi bratovščino in dobil sem poljub, katerega sem še pozno v noč čutil na svojih ustnicah. Vino je

kmalu stopilo v glavo. Ansambel je igral preglasno in čeprav sva s Suzano sedela tesno skupaj, sva skoraj kričala, da sva se razumela. Tako sem med tem kričanjem izvedel, da je Suzana resnično poročena in da ima že pet let starega sina. Izvedel sem tudi, da je učiteljica in da v zakonu ni najbolj srečna. To najino debato je od časa do časa prekinil kak moj stari znanec, ki me je prišel prositi, če mu odstopim »svoje dekle« za naslednji ples. Zelo sem bil vesel, ker je vse prošnje za ples kar po vrsti zavračala, čeprav sem ji rekel, naj gre plesat, če to želi, kajti sam ne plešem.

Plesalci pa tudi niso ostali praznih rok, saj je moja stara znanka zelo dobro izkoriščala Suzanine košarice in je bila skoraj ves čas na plesišču. Ko so zapirali kavarno, smo se vrnili v dom in si zaželeli lahko noč, čeprav je je ostalo le še bolj malo. Odšel sem v svojo sobo in ker sem bil v njej sam, sem lahko še dolgo nemoteno razmišljal o pogovoru s Suzano in seveda o poljubu.

Kmalu je bilo jutro. Ta dan sem Suzano povsod iskal, pa sem jo kljub temu samo dva do trikrat bežno videl. Imel sem občutek, da se me izogiba. Dobil pa sem tudi cimra, starega znanca z zamejske Koroške. Ta me je tudi povabil, da se z neko družbo zvečer odpeljemo do Čarde poslušat cigansko muziko. Ker nisem imel pametnejšega dela, sem pač pristal, da ne bi sameval v domu. Ta večer je bila kavarna zaprta. Naslednji dan je Suzana sama prišla k meni. Povedala mi je, da me prejšnji dan ni utegnila poiskati, ker je imela obiske od doma. Takoj za tem pa me je prosila, če bi jo v popoldanskem prostem času odpeljal do avstrijske Radgone. To sem seveda z veseljem sprejel. Takoj po kosilu sva odbrzela proti Avstriji. Do tja pa nisva prišla. Že na mejnem prehodu sva namreč izvedela, da so ta dan trgovine v Avstriji zaprte zaradi nekega cerkvenega praznika. Zato meje nisva prestopila. Do večernih predavanj sva imela še zelo veliko časa. Zato sem predlagal, da si ogledava Janžev hram na Janževem vrhu, katerega sem seveda že poznal iz prejšnjih let. Pristala je. Odpeljala sva se tja. Razkazal sem ji znamenito staro stiskalnico grozdja, ki je tu v Janževem hramu tako velika, da lahko na njej in okoli nje sedijo gostje. Seveda pa je tista stiskalnica ali preša narejena samo kot model in v njej ne prešajo grozdja. Na tej stiskalnici sva spila tudi liter dobrega domačega janževca. V dom sva prispela tik pred večernim predavanjem. Po večerji pa smo spet odšli v kavarno. Tokrat smo šli tja v nekoliko razširjeni sestavi, saj smo se med seboj že mnogo bolje poznali. Po povratku v dom me je Suzana povabila v svojo sobo. Njena sestanovalka se je tudi zabavala po svoje. Situacija je bila torej ugodna, saj je bil zrak čist. Premišljeval sem, kakšna bo njena reakcija. Pa tudi to, ali naj prekršim

svoje načelo, da se ne bom spuščal v intimne odnose s poročenimi ženskami, posebno še, če je ta precej mlajša. Ali nisem tega načela prekršil že popoldne in sedaj sedim s poročeno žensko v njeni sobi, na njeni postelji. Spomnil sem se tudi, da smo ravno prejšnji večer na predavanju obravnavali učinek neagresivnega, agresivnega in frontalnega vstopa igralca na oder. Kako posamezen vstop deluje na publiko. »No, Mitja«, sem si z rahlim nasmeškom rekel sam pri sebi: kot dober dolgoletni režiser ugani, kateri od teh treh vstopov v Suzanino življenje bo najbolj učinkovit. Ti si sedaj igralec, ki vstopa, ona pa je publika, ki ta vstop ocenjuje. »Se boš sedaj samo smehljaj in molčaj,« sem zaslišal njen glas. »V kavarni si bil mnogo bolj zgovoren.« »Ne boš mi verjela, ampak pravkar premišljujem o različnih poteh življenja, o izbiranju prave poti, katere naj bi se potem vsak karakteren človek držal. Toda tisto najhuje je izbrati pravo pot.« »Verjamem ti, Mitja. Tudi sama razmišljam o poti... o poti, ki je tebe pripeljala v mojo sobo. Kako sem kot poročena žena, kot mati mogla povabiti v svojo sobo nekoga, ki ga le bežno poznam nekaj dni, saj ne vem niti, kako se pišeš. Nadalje razmišljam, kako bi te sedaj odslavila, da slovo ne bo boleče niti zate niti zame. Razmišljam, če si to slovo sedaj sploh želim.«

Sedaj sem dobil že dovolj podatkov. Odločil sem se za nežno agresiven vstop. Objel sem jo prek ramen, jo pritegnil k sebi in jo poljubil. Ni se branila. Položil sem jo na posteljo in ji poljubljaj oči, nos, usta. Začutil sem njeno roko na hrbtu. Prišla me je k sebi, hkrati pa je govorila: »Ne, Mitja, ne smeš. Poročena sem, pa še precej starejši si od mene, čeprav me leja nič ne motijo, posebno sedaj ne. Priznam — vseč si mi bil na prvi pogled. S sivimi lasmi in prodornimi plavimi očmi, ki so me ocenjevale, si naredil name globok vtis. Kar srh me je spreleteval po hrbtu. Sedaj pa te vseeno prosim, da zapustiš mojo sobo.« Še enkrat sm jo strastno poljubil. Globoko je zavzdihnila in rekla: »Enkrat bo najbrž moralo biti prvič. Če mora biti to nočoj, te prosim, bodi nežen.« Bil sem nežen celo preostalo noč, dokler ni zjutraj prišla njena cimra in rekla, da naju ne bo motila, pač pa, da se mora pripraviti za predavanje, ki se bo vsak časa začelo.

Odšel sem v svojo sobo. Tam me je pričakal moj sestanovalec z besedami: »Končno. Mislim sem že poklicati policijo, pa sem videl tvoj avto na dvorišču. Potem sem vedel, da ne moreš biti daleč.« Legel sem v posteljo in mu naročil, naj me zbudi za predavanje. Zbudil me je šele sredi dopoldneva z besedami: »Ali si prišel v Radence spat, ponočevat ali na seminar?« Vstal sem in se takoj vključil v delo.

Suzano sem srečal šele zvečer. Rekla je, da je bila na pošti, od koder je telefonirala domov. Bila je slabe volje. Povabil sem jo v restavracijo na kavo, kar je po nekaj trenutkih neodločnosti tudi sprejela. Tam pa me je presenetila, ker je namesto kavic naročila pletersko slivovko. Zaradi mojega začudenja je odgovorila: »Kaj pa hočem? Še nekaj takih kozarcev, pa bom pozabila na vse probleme.« Povedala mi je, da mora takoj jutri zjutraj odpotovati domov, ker je nekaj narobe z njenim sinom, njena mama pa je tudi tukaj v hotelu Radin na zdraviljenju. Rekla je še, da bi rada videla, če bi jo lahko odpeljal do Ljubljane, ker bi porabila pol manj časa, kot bi se prevažala z avtobusom. Ker je bil to zadnji dan seminarja, ki bi se končal že pred kosilom, sem sklenil, da odpotujeva skupaj, pač nekaj ur prej. Po prihodu v dom sem jo spremil do njene sobe, vendar me ni spustila noter. Odslovila me je z besedami: »Mitja, noter ne smeš več, verjemi mi, da je tako bolje zame in zate. Jutri zjutraj me priidi zbuditi, da se bova potem odpeljala v Ljubljano. Lahko noč.« Ko sem se naslednje jutro odpeljal na zajtrk, sem jo že na stopnicah srečal s potovalko v rokah. Odnese sem potovalko v avto in takoj po zajtrku sva se odpeljala proti domu. Precejšen del poti sva molče zrla po cesti naprej, potem pa je raztegnila sedež v ležalniki in je zaspala, ali pa se je samo delala, da spi in je v mislih reševala svoje probleme. Ustavil sem šele na Trojanah, da sva nekoliko pretegnila svoje otrple ude od dolge vožnje. Bilo je tudi precej vroče, zato sva si naročila tudi osvežilno pijačo. Sedel sem ji nasproti, da bi si jo še zadnjikrat temeljito ogledal, da jo bom lahko čim dlje ohranil v spominu. Potem sva kupila še slovite Trojanske krofe, seveda vsak za svojo družino. Po prihodu v Ljubljano sem ji še v avtomobilu dal poljub in ji nato odnesel prtljago na avtobusno postajo, kjer je njen avto-bus že bil pripravljen na odhod. Rekla je samo, da je ta vožnja trajala premalo časa, da je vse skupaj prehitro minilo. Časa je bilo le še za bežen, a močan stisk rok. Med vrati avtobusa se je še enkrat obrnila in rekla: »Poklič me, poklič me v službo, ne domov.« Avtobus je odpeljal in videl sem samo še njen pozdrav z roko. V ušesih pa so mi zvenele njene zadnje besede: »Poklič me, poklič me v službo, ne domov.« Šele tedaj sem se zavedel, da niti ne vem, kako se piše.

Odtaval sem do avtomobila in se odpeljal na Gorenjsko. V avtu in v srcu sem čutil neko praznoto, ki sem se je naravnost bal, zato sem že v prvem križišču ustavil neki avtoštoparki, ki mi je s svojim žlobudranjem krajšala čas vse do Bleda.

Sam pa sem med tem časom ugotovil, da ni dobro, če človek prekrši svoja lastna pravila.

JOŽE VIDIC

2

Srhljiva noč na jeseniškem pokopališču

Ne vem, kdo in na koga je streljal, sem odgovarjal, ker res nisem še vedel ničesar. Ko sem se vrnil z dela, mi je žena povedala, da v mamini hiši ni nikogar doma. Vrata so bila zaklenjena. Nekaj hudega se je moralo zgoditi. Začelo me je skrbeti.

Zvečer ob sedmih sem z odpiracem odprl prednja vrata mamine hiše. Prižgal sem vžgalico in na divanu zagledal brata.

Franc, kaj pa ti tu? mi je nehote ušlo. Nobenega odgovora. Prižgem drugo vžgalico in ga potipam po obrazu. Bil je mrtev, obraz pa še vedno lep in od sonca zagorel.

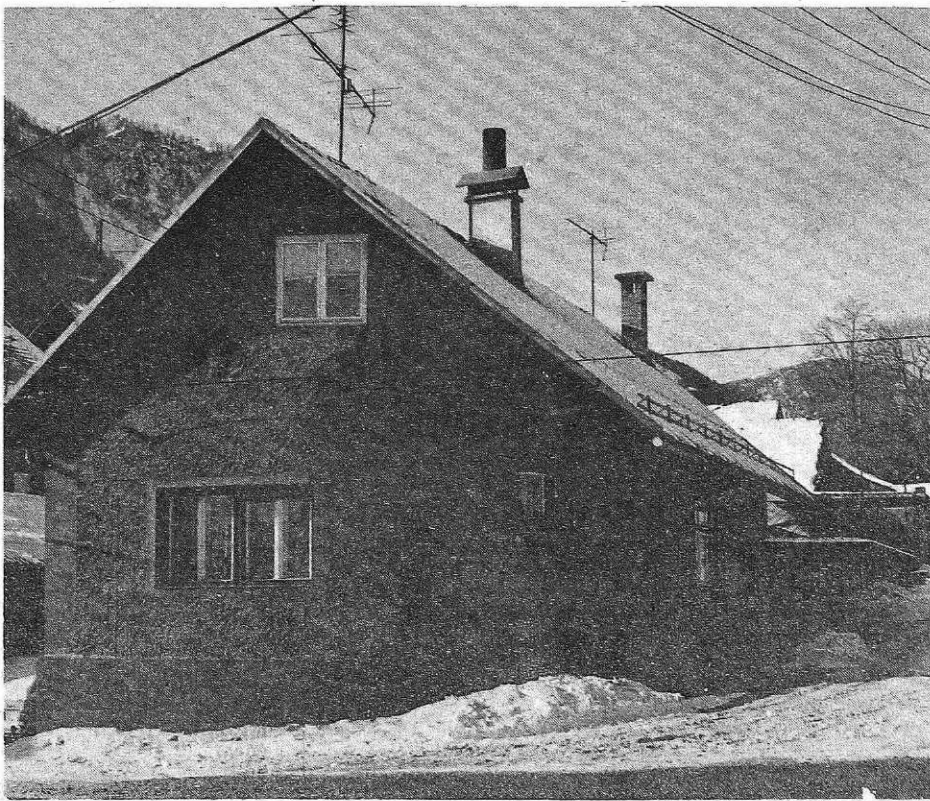
Zaklenil sem vrata in odšel v svojo sobo. Kmalu so prišli policisti in delavci; naložili bratovo truplo na voz in ga odpeljali. Kako je pravzaprav bilo, sem zvedel šele po vojni. Ko sta se brat Jože in oči vrnili iz taborišča.

Brata je nekdo izdal. Prišli so gestapovci, policisti in orožniki s tolmačem Pavlom Luckmannom. Medtem ko so stali spredaj na dvorišču in trkali na vrata, je Druschke poslal dva orožnika za hišo, da potrkata še na zadnja vrata. Franc je vedel, da se ne sme vdati. V eni roki je držal pištolo, z drugo roko in telesom pa je nenadoma in silovito odprl vrata in pritisnil orožnika ob zid na vrhu stopnic. Planil je po stopnicah navzdol in tekkel po vrtu navzgor, nato pa počez. V temni noči ga orožnika nista več videla, tako sta kasneje sama pripovedovala nekaterim občinskim uslužbencem. Ko se je brat že oddaljil 60 metrov od hiše, se je obrnil in prvi začel streljati na orožnika in policiste, ki so pritekli za hišo.

Streli pa so bili izdajalski. Orožnika sta namreč videla ogenj iz revolverске cevi in eden od njiju je v tisto smer spustil rafal, ki je pokosil brata čez prsa. Tam, kjer je padel,

sem našel v naslednjih dneh 13 praznih nabojev.

Franca so prinesli v hišo in položili na divan ter ga začeli zasliševati. Hitro, ker so ve-

Benedičičeva rojstna hiša

deli, da umira. Kje so partizani? Iz katerega taborišča je prišel? Kam je bil potem namenjen? Kje je Jože Gregorčič?

Na nobeno vprašanje ni odgovoril. Prosil jih je za kozarec vode, ki so mu prinesli iz kuhinje. Potem jih je prosil, naj pokličejo mamo. Ko je mama vstopila, ji je dejal: Mati, oprostite mi, ker si zaradi mene že in boš morala še veliko gorja prestati. To so bile njegove zadnje besede.

Nemci so odpeljali s seboj mamo Marjeto, očima Antona, brata Jožeta in sestanovalka, ki se je tisti večer vrnila od doma in brata sploh ni videl. Sestanovalka so naslednji dan že izpustili. K nam je le še prišel po svojo opremo in nikdar več ga nismo videli.

V taborišču Verensfels pri Nürnbergu je mati od žalosti, ko je izvedela, da je v Poljski dolini padel tudi sin Ludvik, umrla. Benedičičeva smrt je hudo potrla vse stare komuniste in njegove soborce. Posebno prizadet je bil Benedičičev svak Albin Zemva-Izidor, ki je čez tri mesece pozneje postal komandant Cankarjevega bataljona v Karavankah. Vojaško in politično vodstvo mu je zaupalo preiskavo v zvezi z izdajo. Klešče so se začele zapirati okoli pleskarja Alojza Krmelja. Ta je nenajavljeno prihajal v partizansko taborišče, čeprav so mu kot sodelavcu zabičali, da mora biti vsaka zveza vnaprej zmenjena. Po gozdu je hodil s sekirico v rokah.

Preiskava je pokazala, da je bil Benedičič zvečer, ko je zapustil vod in odšel domov, pri pleskarju Krmelju, čigar hiša je stala tik nad Jesenicami. Nasploh so se pred odhodom na zveze ali domov nekateri borci mimogrede radi oglašali pri Krmelju, da so iz prve roke dobili še zadnje novice o razmerah v mestu. Benedičič je odšel domov, Krmelj pa na gestapo.

Pet mesecev po Benedičičevi smrti sta dva partizana v Krmeljevi hiši dobesedno prerešeta s krogli izdajalca, pri tem pa je več strelav zadelo tudi njegovo ženo, ki pa je ostala živa. Bila je iz druge republike.

(Se nadaljuje)

NOVICE IZ RADOVLJIŠKE OBČINE

● Izvršni svet OS Radovljica je na 31. seji 10. marca obravnaval poročilo o delu uprave inšpekcijskih služb za Gorenjsko v letu 1986 in njen program dela za leto 1987. Razpravljalo je o osnutku dopolnitev družbenega plana občine Radovljica za obdobje 1986 — 1990, o osnutku odloka o obratovanju časa v občini in o osnutku odloka o spremembah in dopolnitvah odloka o odškodnini zaradi spremembe namembnosti kmetijskega in gozdnega zemljišča. Na seji je bilo podano tudi poročilo o delu upravnih organov skupščine občine v letu 1986. Vse osnutke in predloge bo izvršni svet posredoval v obravnavo in sprejem zborom občinske skupščine. Sprejel pa je sklep o novih (višjih) cenah geodetskih storitev in o oddaji poslovnih prostorov na Kranjski cesti 13. Na seji so sprejeli tudi delovni program za izdelavo, dopolnjevanje in spremljanje obrambnih načrtov in sklepali o načinu in višini financiranja zaloga zdravil. Opravili so tudi nekatera kadrovska kandidiranja.

● Delegati in drugi vabljeni udeleženci so na seji občinske konference SZDL Radovljica, 18. marca razpravljali o delu občinske skupščine, njenih zborov in drugih delovnih teles v letu 1986. Potrdili so zaključni račun OK SZDL Radovljica za leto 1986 in spregovorili o prispevkih k problematiki »Ekologija — energija — varčevanje«, ki bo obravnavana na problemski konferenci SZDL Slovenije. Beseda je tekla tudi o nekaterih spremembah organiziranosti OK SZDL Radovljica in njenih delovnih teles.

● Na februarjski seji predsedstva občinskega odbora ZZB NOV Radovljica so imenovali člane pripravljalnega odbora za organizacijo proslave 45-letnice bojev partizanskih enot na Lipniški planini. Proslava bo predvidoma 12. septembra. Za predsednika so imenovali Ivana Cerkovnika, za podpredsednika Cveta Čuka, za sekretarja Franca Arha, za člane pa: Ivana Štularja, Stanka Habjana, Petra Zupana, Miha Potočnika, Andreja Sodja in Cirila Rozmana. V odboru bodo tudi predstavniki postaje milice Radovljica, občinske skupščine Radovljica, DO Alpetour Škofja Loka in DO Iskra Lipnica.

● Sekretariat predsedstva občinskega odbora ZZB NOV Radovljica je na seji 10. marca oblikoval predlog možnih kandidatov za zvezno plaketo ZZB NOV Jugoslavije. Obravnavali so predloge za sejo koordinacijskega odbora za kadrovska vprašanja pri OK SZDL Radovljica in se seznanili s pripravami in izvedbo načrtovanih prireditev ob odhodu zvezne štafete mladosti.

● Na svetu ZKS v krajevni skupnosti Bled so že nekajkrat razčlenjevali učinkovitost in objektivnost obveščanja krajanov za lažje odločanje o pomembnejših vprašanjih razvoja Bleda. Glasilo »Blejske novice« po mnenju članov sveta ni povsem upravičeno svojega poslanstva. Četudi ne morejo oporekati zanimivim zapisom, uredništvo pri informiranju krajanov ni dovolj upoštevalo stališče in sklepov sveta ZKS in drugih DPO v

krajevni skupnosti. Člani sveta ZKS so izrazili upanje, da bodo z ustreznimi kadrovskimi popolnitvami in zasedbo v uredniškem odboru izpolnili pričakovanja bralcev oziroma krajanov Bleda.

● V preteklem tednu se je sestalo predsedstvo in člani koordinacijskih odborov za svobodno menjavo dela samoupravnih interesnih skupnosti družbenih dejavnosti. Oblikovali so predloge programov in finančnih načrtov za leto 1987, ki jih bodo z gradivom poslali vsem delegacijam SIS. Sklep o sprejemu bodo sprejele skupščine SIS v začetku aprila.

● INDOK center pri skupščini občine Radovljica je v začetku marca izdal OBZORNİK št. 2, glasilo delegatov občinske skupščine, v nakladi 1550 izvodov. V Obzorniku je objavljeno gradivo za osme ločene seje zborov občinske skupščine Radovljica, ki bodo 25. marca 1987.

● Komisija za kulturo pri občinskem svetu zveze sindikatov Radovljica je oblikovala program kulturne akcije za delovne kolektive v občini Radovljica za leto 1987. Skupaj načrtujejo letos 46 raznih prireditev: 24 gledaliških predstav, 12 koncertov, štiri folklorne prireditve in šest slikarskih in foto razstav. Tudi letos bodo organizirali več skupinskih obiskov opere, drame in preditev v Cankarjevem domu v Ljubljani.

● Delovna organizacija Triglavski narodni park je že lansko leto začela dograjevati svojo informacijsko mrežo. Kupili so notranjo opremo, del foto dokumentacije in video naprave za lastni informacijski center na Bledu, kjer je sedež uprave delovne organizacije.

● V Suknu Zapuže so v letu 1986 prodali od skupne proizvodnje trgovinam v Sloveniji 39 %, proizvajalcem konfekcije pa 76 % blaga. Trgovinam v SR Hrvatski so prodali 23 %, konfekcionarjem pa 21 % blaga, trgovinam v Dalmaciji 17 % in tovarnam 0,5 % blaga. V SR Srbiji je ta odnos 16 in 1,5 %, v Bosni pa 5 in 1 %. Deleži prodaje blaga po omenjenih območjih se lani v primerjavi z letom 1985 niso spremenili, kar kaže na ušene poslovne odnose s stalnimi kupci.

● V Elanu Begunje posvečajo veliko pozornost informiranju delavcev. Lani so v tej delovni organizaciji imeli 380 sestankov delovnih skupin, na 23 oglašnih deskah pa so bile sproti objavljene vse pomembne informacije in obvestila. Izdali so šest števil glasila Smučina poprečno na 18 straneh v 2000 izvodih, od teh so poslali 645 izvodov izven delovne organizacije. Lani so izdali tudi 50 števil Tedenskega poročevalca z najbolj aktualnimi informacijami, 15 števil Internih informacij ob pomembnih akcijah in sedem števil Informacij sindikata. Stroški informiranja so znašali lani nad 4,4 milijona din.

● Občina Radovljica bo v sodelovanju z Območno vodno skupnostjo Gorenjske in Triglavskim narodnim parkom do konca leta 1987 zagotovila izdelavo celovitega programa sanacije kakovosti voda v Bohinjskem jezeru, in sicer do I. razreda za celotno vplivno območje jezera. Občinski upravni organi bo

do poostri nadzor nad delovanjem naprave za čiščenje odpadnih voda v območju jezera.

● Za večje spodbujanje inovativne dejavnosti bodo v LIP Bled na pobudo sveta za ustvarjalnost uvedli v pisarnah izmenovitosti v vseh temeljnih organizacijah knjige predlogov. Vanje bo lahko vsak delavec vpisal nepravilnosti in težave na svojem delovnem mestu in predlagal morebitne rešitve. Člani sveta bodo vsebino knjige predlogov pregledovali najmanj mesečno, pa tudi večkrat. O tej pobudi so obvestili delavce s posebnimi plakati v vseh temeljnih organizacijah LIP Bled.

● Svet Knjižnice A.T.Linharta Radovljica je na seji prejšnjega tedna potrdil zaključni račun in delovno poročilo vseh 17 knjižničarskih enot za leto 1986. Člani sveta so kljub skromnim finančnim možnostim, s katerimi razpolagajo knjižničarji, pohvalili njihova prizadevanja. Obisk knjižnic se je lani povečal za okoli 1200 bralcev.

● Štiričlanska delegacija OK ZSMS Radovljica je 6. marca obiskala prijateljsko občino Buje, kamor je nesla zvezno planinsko štafeto. Oddala jo je mladim planincem iz Buja, ki jo bodo nosili po Istri.

● Na smučišču pri Kamni gorici so se v okviru prireditev ob odhodu zvezne štafete mladosti v nedeljo, 8. marca, srečali radovljiški mladinci z 21-člansko skupino članov Zveze italijanske komunistične mladine iz Nabrežine pri Trstu. Z mladimi zamejci so se pomerili v smučanju in zabavnih igrah na snegu.

● TD Lesce je po občnem zboru, ki se ga je 28. februarja zvečer udeležilo v avli tamkajšnje osnovne šole nad 300 povabljenec, organiziralo tudi kulturno zabavno prireditev »Za pehar dobre volje«. Nastopili so ansambel Gašperji, pevca Sonja Hočvar in Rajko Koritnik, igralca Tina Primožič in Janez Dolinar, lajnar Rastko Tepina in harmonikar Milče Stegu.

● V dvorani družbenega doma na Brezjah so 7. marca zvečer nastopili v okviru programa sodelovanja s KUD Brezje zamejski rojaki, člani SKUD Radiše na Koroškem. Predstavili so se s komedijo Novaka Novaka »Gugalnik«, ki so jo številni obiskovalci lepo sprejeli.

● V začetku marca je prispela na Uskovnico večja skupina slepih in slabovidnih — članov kulturno športnega društva Karel Jeral iz Ljubljane. 6. marca so proslavili že 25-letnico rekreativnih zimovanj na smučiščih Uskovnice.

● Na Pokljuki so bila 7. in 8. marca v lepem sončnem vremenu smučarska tekmovanja. Najbolj zanimivo je bilo tekmovanje v biatlonu za alpski pokal v organizaciji TVD Partizan Gorje. Nastopilo je 21 članov in 31 mladincev iz Avstrije, Italije, ZRN in Jugoslavije. Okoli 280 udeležencev pa je tekmovalo na 9. mednarodnem Yassa maratonu v smučarskih tekih. To tekmovanje je organiziral SK Snežinka iz Ljubljane.

Obračun dela radovljiških gasilcev

Člani Gasilskega društva Radovljica so se pred dnevi zbrali na redni letni občni zbor; že 104. po vrsti, kar dokazuje, da sodi njihovo društvo med najstarejše v Sloveniji.

Kot večina prostovoljnih gasilcev so bili v preteklem letu tudi radovljiški izredno delavni in uspešni. Vendar so izrazili zaskrbljenost zaradi vse manjšega števila operativnih članov od 18 do 45 let starosti, ki jih je zdaj v društvu le še 59. V tako razprostranjenem okolišču z nad 6.600 prebivalci je to mnogo premalo, da bi bili lahko kos vsem nalogam, so povedali v poročilu in razpravah na občnem zboru. Tudi s številom mladincev in pionirjev niso zadovoljni. Vsa prizadevanja za vključevanje teh v svoje vrste so bila neuspešna. Upravičeno so se vprašali, kako bodo uspeli v prihodnje nadomestiti članstvo z novimi močmi, če ne bo zanimanja mladih, predvsem pa če ne bo več pomoči mladinske in drugih DPO v krajevni skupnosti. Od dobrohotnega trepljanja po ramenih in vljudnostnih pohval gasilci pač nimajo nobene koristi.

Iz poročil poveljnika, tajnika in referenta za mladino je bilo razbrati, da dejavnost gasilcev še vedno sloni na visoki zavesti o pripadnosti svoji organizaciji, udarništvu in veliki požrtvovalnosti vsakega posameznika. Lani so največ pozornosti namenili operativnim nalogam društva. Posredovali so v 14 požarnih akcijah, od tega kar petkrat v gašenju gozdnih požarov. Zaradi črnilske nesreče so prevažali pitno vodo na Pokljuko in na Laze. Posebno uspešno je društvo sodelovalo s štabom in enotami civilne zaštite v KS in v občini. Tudi lani so skrbeli za požarno preventivo in opravili nad 30 inšpekcijskih pregledov v zasebnih in družbenih objektih. Pregledali in preizkusili so 74 podtalnih in nadtalnih hidrantov, ter pregledali neoporečnost gasilnih aparatov v večini stanovanjskih blokov v Radovljici. Očistili so tudi več kanalizacijskih naprav. Bili so organizatorji tekmovanj za gasilske in splošne enote civilne zaštite in strokovnih predavanj za učence osnovne šole A.T. Linhart, katerim so pokazali tudi praktično uporabo priročnih sredstev za gašenje požara. Za svoje čla-

ne so pripravili tri strokovna predavanja.

Z udarniškim delom so si lani prislužili nekaj denarja za nabavo najnujnejšega orodja in opreme; še vedno pa nimajo dovolj opreme za osebno zaščito in za zamenjavo orodnega vozila. Kupili ga bodo letos.

Na občnem zboru so sprejeli tudi obsežen program operativnih in preventivnih nalog v letu 1987. Tudi letos bo težišče njihovega dela na strokovni usposobljenosti in stalni pripravljenosti vseh enot za posredovanje v požarih in drugih nesrečah. Udeležili se bodo vseh predkongresnih tekmovanj in vaj. Izpopolnili bodo opremo in naprave in opravili preventivne preglede v vseh naseljih in v večjih delovnih organizacijah na svojem požarnem okolišču. Nadalje-

vali bodo s strokovnimi predavanji in nasveti za šolsko mladino ter organizirali več drugih akcij v mesecu požarne varnosti. V navzočnosti predstavnikov sosednjih gasilskih društev so na koncu občnega zbora podelili zaslužni članom priznanja. Gasilsko plamenico III. stopnje je prejel Božo Praprotnik, značko za 20-letno delo Jože Kovač, značko za 10-letno delo v društvu pa Zdenka Drekonja in Cene Magister. Pionirjem, ki so napredovali v čin starejšega gasilskega pionirja, so ob tej priložnosti podelili diplome Gasilskega društva Radovljica.

Na koncu je treba poudariti, da imajo zasluge za uspešno delo društva vsi člani, največ pa vodstvo: Jože Kovač, Janez Reš, Ciril Tomše, Božo Praprotnik, Jože Vurnik, Vinko Štukelj in Jože Kveder. Želimo le, da bi tudi v prihodnje tako prizadevno in uspešno opravljali svoje človekoljubne dolžnosti kot doslej. JR

Pohvale za »Lepe rože in varstvo okolja«

Komisija za »Lepe rože in varstvo okolja« pri Turističnemu društvu Jesenice je ugotovila, da so bili v letu 1986 posebno prizadevni pri okrasitvi Jesenic z rožami in zelenjem naslednji prebivalci:

CESTA MARŠALA TITA: Nuša Avpič, Maja Antonič, Dušica Boštjančič, Zofka Bedene, Ciril Bovdaš, Ivanka Cindrič, Čedomir Cvetkovič, Luca Celik, Jelka Dimitrijevič, Fani Egart, Majda Faganel, Karel Ficko, Janez Faletič, Silva Groboto, Frančiška Golob, Kristina Grzetič, Marija Grintov, Milica Gašperin, Ružica Jovanovič, Marija Končič, Vinko Knavs, Štefan Kramar, Marica Kobe, Tončka Kompare, Mihaela Kozminčuk, Peter Klemenc, Marija Legat, Ivanka Lavtižar, Stane Manfreda, Štefka Mrak, Angelca Mesarič, Alojz Novak, Francka Pernelj, Savka Smiljanič, Stanka Simonič, Felečita Šimec, Štefka Škafar, Bratko Škrli, Marija Terlikar, Izeta Tiganj, Mirko Ulčar, Angelca Viner, Janez Vidic, Kliparda Vučina, Viljem Velikonja, Stane Zugwitz, Rezka Zupan in Marija Žerjav.

LOG IVANA KRIVCA: Marija Klinar, Kati Burkovič, Irena Simončič, Nežka Trobec in Jožica Hlebec.

SPODNJI PLAVŽ: Pepca Beden, Dani Kokošinek, Slavka Petelin, Jelka Lah, Pavla Rajhman, Angela Robič, Lovro Ravnik, Pavla Demšar, Tončka Pintar in Terezija Zajc.

Turistično društvo Jesenice

Društvo za prosto letenje in gradnjo lahkih letal »Prepih« Tržič

Zmajarske klube pri nas so začeli ustanavljati po letu 1978. Med prvimi je bil ustanovljen klub v Tržiču, in sicer leta 1980. Ustanovitelji so bili: Marjan Jazbec, Dušan Grašič, Viktor Bečan in Ivan Bravč. Od vsega začetka so se aktivno udeleževali domačih in mednarodnih tekm. Tudi sedaj se redno udeležujejo meddruštvenih, republiških in državnih prvenstev ter tekm v tujini, zlasti v Italiji in Avstriji, v zadnjem času pa tudi tekem Alpe — Adria. Vidne uspehe so dosegli v zadnjih štirih letih. Prevzeli so tudi organizacijo dveh državnih (1980 in 1986) in nekaj meddruštvenih prvenstev. V klubu je 45 aktivnih članov, od tega 19 pilotov in 15 začetnikov. (Pilot postane po opravljenem pilotskem izpitu, ki ga opraviš s privolenjem kluba. Šele po tem izpitu lahko samostojno letiš ter se udeležuješ tekm.) V zadnjih dveh letih klub organizira tudi solo letenja za

vse tiste, ki se za ta šport zanimajo. V letu 1985 se je izšolal samo en pilot, leta 1986 pa od sedemnajst prijavljenih dvanajst, trije pa bodo s šolanjem končali leto. Voljo sta izgubila le dva. Solo letenja organizirajo vsako leto od začetka septembra do konca novembra. Klub organizira tudi razne izobraževalne tečaje, kot na primer radioamaterski tečaj, tečaj za mlajše pilote itd. Lani so ustanovili tudi motorno sekcijo.

In sedaj o uspehih: Leta 1985 so se udeležili več pomembnih tekm. Povabljeni so bili na prijateljsko novoletno tekmo v Avstriji, kjer je zmagal član kluba Prepih Dušan Grašič — Pant, tretji pa je bil Stane Kranjc (Prepih). Ekipno se je zmajarski klub Prepih uvrstil na drugo mesto.

Na republiškem prvenstvu so bili ekipno tretji, na državnem pa drugi. Najboljši tekmovalci Prepiha je bil Matjaž Brezar — Kuki, ki se je uvrstil na tretje mesto. Tega leta so največji uspeh dosegli v Avstriji na tekmovanju za pokal Rosseg Gerlitz, kjer je zmagal Matjaž Brezar pred Dušanom Grašičem, ekipno pa so osvojili prvo mesto.

Leta 1986 so v Tolmezzu s poleti slavili 10. obletnico zmajarstva. Na tekmovanju je bil Dušan Grašič tretji.

Na republiškem prvenstvu v Kranjski gori je bila ekipa Prepiha druga, prav tako pa tudi na državnem prvenstvu, na Krški gori, ki ga je klub tudi organiziral. Najboljši Prepihovec je bil Vreš na 3. mestu.

V tem letu je bila tudi prva tekma za pokal Alpe — Adria. Na te poletje se je uvrstilo prvih dvajset državne prvenstva. Zmagal je Matjaž Brezar, član Prepiha. Na tekmovanju za prehodni pokal Rosseg Gerlitz je Brezar osvojil drugo mesto.

V stalni ekipi Prepiha so: Matjaž Brezar, Viktor Vreš, Stane Kranjc, Roman Tomat, Janez Avenik, na tekme pa hodi tudi drugi člani.

Fantje pravijo, da se jih na državnih prvenstvih drži nekakšna smola, saj ekipno vedno zasedejo drugo mesto. Vendar letos nameravajo zmagati.

Vabim vse, ki bi se radi ukvarjali s tem športom ali ga po bližje spoznali, da se vpišejo v solo letenje, ki poteka od začetka septembra do konca novembra v zmajarskem klubu »Prepih« v Tržiču.

Ciril Rozman

Irena Sekulič

Profesor doktor Ludvig Tabor s svojimi akvareli gost razstavnega salona Dolik

Od 20. marca do 1. aprila bo s svojimi akvareli v razstavnem salonu DOLIK Jesenice gost slikar prof. dr. medicine LUDVIG TABOR iz Ljubljane. Razstavo bodo odprli jutri, v petek, 20. marca, ob 18. uri s krajšim klavirskim recitalom Maje Komel, o slikarju pa bo spregovoril Zoran Kržišnik.

Ludvig Tabor, prof. dr. medicine je bil rojen 25. januarja 1925 v Ljubljani. Je član likovne sekcije Kulturno umetniškega društva Univerzitetnega kliničnega centra in Medicinske fakultete dr. Alojz Kraigher Ljubljana in član likovne skupine DPD Svoboda Stožice Jezica. Doslej je imel več razstav v Ljubljani, razen tega pa še v Bogenšperku pri Smartnu pri Litiji, Sežani, Slovenj Gradcu, Postojni in Mariboru, večkrat se je predstavil tudi na skupinskih razstavah. Za boljše poznavanje njegovega likovnega ustvarjanja smo izbrali dva odlomka iz ocen znanih slovenskih likovnih kritikov. O slikarstvu Ludvika Taborja kritik Aleksander Bassin pravi:

»Slikanje mi ne pomeni hobija — slikam zaradi neke vrste notranje zaposlitve, duhovnega premora, sprostitve...«

Preproste in enostavne besede, s katerimi prof. dr. Ludvig Tabor označuje pristop k svojemu likovnemu delovanju, so nedvomno pristne in brez sprenevedanja. Ob taki izjavi odpadejo vsi pomisleki o takih ali drugačnih razsežnostih, ki bi izhajale iz pretencioznih ambicij, iz konkurenčnosti likovnemu profesionalizmu...

Prav iz teh razlogov občutimo največjo zdravniškovo prizadetost sredi krajskih impresij okrog Zaplane — njegovega intimnega zatočišča v prostih dnevih. Dr. Taborju predvsem ustreza akvarel kot najbolj sproščena, po svoje izredno labilna likovna tehnika: prav s to njeno eno-

stavnostjo, labilnostjo v dobrem pomenu besede, ki omogoča trenutno, hitro zapolnjevanje prostih površin z barvami, se dr. Tabor prebija skozi obmorske predele Savudrije ali poznoritve gorskega pejzaža v Planici — ob delu v likovnih kolonijah KUD Kliničnega centra in Medicinske fakultete dr. Alojz Kraigher. Prebija in sprošča roko ter čustvene vzgibe, ki ga očitno prevzemajo, tudi kadar se odpravi na tako dolgo pot, kot so Kanarski otoki; prepričljivost drugačnih žarečih barvitih ploskev, kjer daje dr. Tabor duška popolni, abstraktni umišljenosti, pomenijo novo čustveno razvnetost in očitno slikarjevo zadovoljstvo.

Poetična improvizacija predstavlja torej idealni vzgib tudi v primeru dr. Taborja, katerega pristnosti bomo vedno radi sledili.

»Skoraj nepojmljivo je, kako se danes vse več ljudi najrazličnejših poklicev in usmerjenosti na spontan način odloča, da svoj prosti čas posvetijo muzi likovne umetnosti,« začne svojo oceno kritik Franc Zalar in nadaljuje: »Mar so te, nedvomno z močno emocionalnostjo prežete odločitve odraz neke popolnosti človekove osebnosti, hrepenenja po podobnosti z renesančnim »uomo universale« leonardovskega kova, ali pa je umetnost današnjemu človeku potrebna preprosto zato, ker mu spričo pretirane sodobne potrošniške civilizacije in prenapetega življenjskega tempa pomeni nekakšen azil, zatočišče, v katerem si spet lahko mirno zbere in uredi v harmonično celoto

delce svoje »razbite« duševnosti. Eno je gotovo: umetnost, kot narava, sta človeku več kot nujno potrebni, sta vira, iz katerih človek neprestano črpa nove moči in optimizem, da v tem času sploh lahko preživi.

In prav iz teh virov črpa rentgenolog prof. dr. Ludvig Tabor že dobra tri desetletja. Likovna ustvarjalnost je drugi pol njegove osebnosti, njegovega življenjskega razdajanja in ustvarjalnega samorazdajanja. V umetnosti najde sprostitev in psihično »rajelektritev« po končanem vsakdanjem napornem in utrujajočem znanstvenem delu. Njegova velika ljubezen je akvarelno slikarstvo, zlahtna likovna tehnika, ki dopušča neposredno, z razumniškimi spekulacijami neobremenjeno »izlivanje« globokega notranjega občutja, osebnega razpoloženja in ne nazadnje — njegovega prvinskega, primarnega vtisa o svetu. Taborjevi akvareli so hitri in temperamentni zapisi krajskih izrezov in pogledov. V slehernem Taborjevem akvarelu zasledimo avtorjevo intenzivno čutno doživetje: to še zdaleč niso zgolj brezosebni dokumentarni zapisi določene krajine, prej zbirka tenkočutnih zapisov opazovalca, ki mu narava pomeni predvsem izhodišče za izpovedovanje notranje resnice in notranje čustvene zavzetosti. Prav po teh lastnostih presegajo Taborjevi akvareli kakovostni nivo poprečnih amaterskih stvaritev in se približujejo polnokrvnim umetniškim stvaritvam...

Razstava akvarelov slikarja Ludvika Taborja bo v razstavnem salonu DOLIK na ogled do vključno 1. aprila. Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Pavle Lužnik samostojno razstavlja v Škofji Loki

V Škofji Loki so v ponedeljek, 16. marca, v novi galeriji ZKO — knjižnica odprli samostojno razstavo slik člana likovnega kluba DOLIK pri DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice Pavla LUŽNIKA. Andrej Pavlovec, kustos Loškega muzeja v Škofji Loki, nam je ob Lužnikovi razstavi povedal:

»Ko sem se približno pred tridesetimi leti prvič srečal s slikarskimi deli Pavla Lužnika na Jesenicah, sem bil presenečen zaradi dveh stvari. Prva je bila ta, da so bile njegove prve slike krajine podobne krajinam Franceta Pavlovca. Druga stvar, ki mi ni dala miru, je bilo vprašanje, na katerega sem iskal odgovor, od kod pozna takrat komaj dvajsetletni mladenič, delavec v Železarni Jesenice, slovenskega krajinarja Franceta Pavlovca. Namesto odgovora je takrat, pred tolikimi leti, Pavle Lužnik izrekel neko misel, ki bi jo po tolikih letih zmogel zaobjeti v enem samem stavku: »Ampak zakaj ne, Pavlovca pa že moraš poznati!« In ker sem takrat še hodil na Jesenice in smo se v prijetnih starih prostorih DOLIKA veliko pogovarjali o slikarstvu, ko so člani DOLIKA hoteli iz mene izvleči čim več, kaj mislim o njihovih slikah, o njihovem delu, sem marsikomu včasih celo zagrenil njegovo navdušenje.

Pri Pavlu Lužniku sem skušal odkriti napake, da bi mu jih povedal tako kot drugim tovarišem v tem združenju ljubiteljskih slikarjev, ampak kaj, ko sem vedno lahko našel le podobnost s pesnikom slovenskega krajinarstva. Tako me je čustvo vse preveč navezalo na tega, takrat mladega slikarja amaterja, danes že skoraj petdesetletnega moža, slikarja, ki zna poiskati pravičen motiv v naravi, ga na realističen način obdelati, toda ne tako, da bi na sliki moralo biti vse tako, kot vidi naše oko. Čeprav je včasih res dokumentarno verjen, se vedno izogne čistemu prepisovanju iz narave in s posebnim občutkom za barvno razporeditev postavi pred nas na ogled nadvse mikavno podobo, v kateri so združeni elementi krajine, kjer je »dramatično vrenje barv podobno nekakšne mu imaginarnemu stvarjenju, ko iz na videz nedoločljive gmote nenadoma vzniknejo gore, vode in oblaki in skušajo zavzeti njim odrejeno mesto v sliki. A tudi zdaj se v ustvarjeni krajini svet le stežka umiri: trepetajoče barve se nerade razvrščajo v sklenjene sestave in ne pomirjajo gledalčevega očesa, ki išče željene opore, da bi strnil svoj pogled.« Citat sem vzel iz uvoda v katalog k razstavi Pavleta Lužnika, ki jo je imel v jeseni leta 1986 na Jesenicah in je te besede zapisal dr. Cene Avguštin, ki me je presenetil že z ugotovitvijo, da v slikah Pavla Lužnika odkrivamo vedno kaj novega, doslej nepoznane-

ga. Prav sposobnost naslikati sliko tako, da ji vedno lahko kaj dodajamo, da je naslikana tako, da nas ne dolgočasi, prav v tem je vrednost slik tega slikarja iz železarskih Jesenic.

To je osma samostojna razstava slikarja Pavla Lužnika ob tem, da od

leta 1957 dalje redno sodeluje na vseh skupinskih razstavah likovnega kluba DOLIK, ki jih je pet do deset letno. Sodeloval pa je tudi na razstavah — revijah likovnih del članov likovnih skupin Slovenije in Gorenjske in na nekaterih drugih preglednih razstavah. Svoje slikarsko znanje je izpopolnjeval v številnih slikarskih kolonijah in v drugih oblikah izobraževanja. Razstava slik Pavla Lužnika bo v Škofji Loki na ogled do 13. aprila.

V spominskem parku na Plavžu

10. marca letos je bil v Gorenjskem glasu objavljen članek »Manj spomenikov, več zgodovinskega«, v katerem beremo: »Kljub temu, da borci že sami ugotavljajo, kakšno breme postajajo naši družbi številni spomeniki, se še vedno zavzemajo za postavljanje novih in novih. Posebno aktivni so pri tem odbori domičinskih enot. Smernice republiškega odbora zveze združenj borcev pravijo, naj prenehamo s postavljanjem novih spomenikov in damo več skrbni obstoječim, ki jih načenjata čas in vreme, več pozornosti pa namenimo zgodovinski pisni. V knjigah in brošurah se bo naša revolucionarna in borbenega zgodovina najprej in najbolj živo ohranila mladim rodovom...«

Tudi sam sem že v Železarni 8. maja 1986 priobčil svoje pomisleke ob načrtovani gradnji spomenika padlim borcem NOB v Spominskem parku na Plavžu. Zapisal sem, da imamo na Jesenicah že kar nekaj spomenikov NOB, s katerimi je dostojno počaščen spomin na padle borce in druge žrtve zadnje vojne in da ne bi park, ki je ena redkih zelenih oaz v jeseniški industrijsko — urbanistični puščavi, z novimi tonami marmorja in bronu prav nič pridobil, tako kot ni prav nič pridobil s asfaltom, s katerim so že pred leti prekrili sprehajalne poti v njem. Predlagal sem tudi, naj bi denar za spomenik namenili lačnim v Afriki ali za nakup prepotrebne medicinske aparature v jeseniški bolnišnici.

Seveda si nisem delal velikih iluzij, da bom s temi predlogi kaj dosegel, in še manj si jih delam sedaj, ko je — sodeč po pisanju F. Konobla Slovenka v letošnji 9. številki Železarnja — ta projekt že povsem blizu uresničitve. To pa mi ne preprečuje, da ne bi povedal, kaj si o njem mislim.

Kot smo prebrali te dni v Gorenjskem glasu, naj bi v parku po zasnovi arhitekta Gregorja Velepca in kiparja Jaka Torkarja postavili kamnit bel spomenik s kipi herojev ter spomenik Tonetu Čufarju, zraven pa še prostor »za razne kulturne prireditve«, kar vse naj bi po letošnjih izračunih veljalo 15 milijonov dinar-

jev. V nadaljevanju preberemo, da sta ta projekt poleg jeseniških osnovnih in srednjih šol, Železarne in OO ZZB NOV podprli tudi Kulturna skupnost in Zveza kulturnih organizacij občine Jesenice.

Kot občanu Jesenic in predvsem kot kulturnemu delavcu, ki mu reže kruh in o(ne)mogoča delo (tudi jeseniška) kulturna politika, se mi zastavlja vprašanje, od kod jeseniški kulturni denar za mrtve spomenike iz marmorja in bronu, ko pa ji ga za živo kulturno in umetniško ustvarjalnost venomer zmanjkuje. Naj za ilustracijo navedem primer iz svoje »stroke«: lani smo v literarni sekciji jeseniške Svobode z velikim trudom in entuziazmom po desetletju mrtvila spet postavili na noge knjižno zbirko Mala Čufarjeva knjižnica, v kateri izhajajo predvsem leposlovna dela domačih avtorjev. Za izdajo dveh knjižic v skromni opremi in nizki nakladi smo si s težavo izborili sredstva iz rebalansa proračuna Kulturne skupnosti in letos smo upravičeno pričakovali, da bo zbirka uvrščena v finančne plane ZKO kot redna dejavnost DPD Svoboda. To se ni zgodilo in MČK je na dobri poti, da spet potone v mrtvilo — Tone Čufarja, po katerem nosi zbirka ime, pa bomo vili v bron, da se bo bleščal in sijal na belem marmornem podstavku kot bahav cvet na oguljeni suknji jeseniške kulture.

Edo Torkar

Občinsko srečanje Mladina poje 87

Zveza kulturnih organizacij Jesenice v sodelovanju s šolskimi kulturnimi društvi organizira v petek, 27. marca, že tradicionalno občinsko srečanje šolskih pevskih zborov pod naslovom MLADINA POJE 87, ki bo ob 18. uri v dvorani Gledališča Tone Čufar na Jesenicah. V desetih zborih se bo predstavilo okrog 500 pevk in pevcev.

1. Zborček cicibanov Glasbene šole Jesenice — 30 pevcev — zborovodkinja Ljubica Intihar;

Janez Bitenc:	Sonce se smeje,
Janez Bitenc:	Mamica moja,
Janez Bitenc:	Lenka se skriva.
2. Pionirski pevski zbor ŠKD osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice — 29 pevcev — zborovodkinja Stanka Mencinger;

Ljudska:	Po cesti gre,
Janez Bitenc:	Polček — poštar,
Karol Pahor:	Grobek — vrtec.
3. Pionirski pevski zbor ŠKD osnovne šole Tone Čufar Jesenice — 35 pevcev — zborovodkinja Marija Šurc, spremljava Urška Iskra, klavir in Helena Konobelj, prečna flavta;

Janez Kuhar:	Tonček je prišel,
Samo Vremšak:	Mravljice gredo spančkat,
W. A. Mozart:	Potepuh.
4. Pionirski pevski zbor ŠKD Prešernov rod osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica — 50 pevcev — zborovodkinja Nataša Drole, na klavirju spremlja Mojca Dolžan;

partizanska:	Tonček je prišel,
Janez Bitenc:	Dežek trka,
Robert Schumann:	Moja zvezda.
5. Mlajši mladinski pevski zbor ŠKD osnovna šola Tone Čufar Jesenice — 40 pevcev — zborovodkinja Marija Reichman, spremljava Nina Pavlin, klavir in Helena Konobelj, prečna flavta;

Narodna v harm. C. Pregelj:	Kukavica,
Andrej Peine, Marij Kogoj:	Kaj ne bi bila vesela,
Pavle Oblak, A. Ostrovski:	Dan na dan sij nam sonce.
6. Mlajši mladinski pevski zbor ŠKD osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice — 37 pevcev — zborovodkinja Stanka Mencinger;

Janez Bitenc, Pavel Šivic:	Kurček — junak,
Janko Pribošič:	Polž,
Ljudska iz Rezije:	Gora ta Banerina.
7. Mladinski pevski zbor ŠKD Ježkov rod osnovne šole Karavanskih kurirjev NOB Koroška Bela — 60 pevcev — zborovodja Davorin Rostohar;

Milan Apih:	Bilečanka,
Ljudska v prir. Miro Kokol:	Pleničke je prala,
Franjo Lučič:	Iz daleke zemlje.
8. Mladinski pevski zbor ŠKD Prešernov rod osnovne šole Gorenjskega odreda Žirovnica — 55 pevcev — zborovodja Jože Humerca;

Josip Ribičič:	Venček narodnih,
Radovan Gobec:	Še veš,
	Pesem o svobodi.
9. Mladinski pevski zbor ŠKD osnovne šole Prežihov Voranc Jesenice — 62 pevcev — zborovodkinja Mira Mesarič;

Ljudska:	Ena ptička priletela,
Makso Pirnik	
(Nada Carevska-Živa):	Smrt v Brdih,
Janko Pribošič (Oton Župančič):	Zvečer.
10. Mladinski pevski zbor ŠKD osnovne šole Tone Čufar Jesenice — 60 pevcev — zborovodkinja Marija Reichman, na klavirju spremlja Urška Iskra;

Ciril Pregelj:	Mamica moja, odpusti mi,
Jacques Arcadelt:	Ave Marija — Motetto,
B. Aquestig:	Donna, Donna.

FILMSKO GLEDALIŠČE V KINU ŽELEZAR JESENICE vsako sredo od 25. marca do 13. maja ob 20. uri.

MASKA, amer. drama
Režija: Peter Bogdanovich
Glasba: Bob Seger, Paul McCartney, John Lennon
Igrajo: Cher, Sam Elliot, Eric Stoltz, Estelle Getty
CANNES 85 (ex aequo, Cher, nagrada za najboljšo žensko vlogo)
Dolžina 120 minut

BRAZIL, angl. fantastični film (antiutopija)
Režija: Terry Gilliam
Igrajo: Jonathan Pryce, Robert De Niro, Michael Palin
Dolžina 142 minut

KORMORAN, slov. drama
Scenarij: Boris Cavazza
Režija: Anton Tomašič
Igrajo: Boris Cavazza, Milena Zupančič, Igor Samobor, Ivo Ban, Barbara Lapajne

MISIJA, angl. zgod. film
Režija: Roland Joffe
Igrajo: Robert De Niro, Jeremy Irons, Ray Mc Anally
Dobitnik canneske ZLATE PALME za leto 1986! 12 nominacij za OSKARJA!
Dolžina 125 minut!

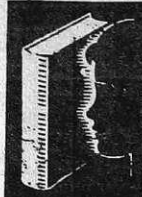
ZA REŠETKAMI, izrael. psih. drama
Režija: Uri Barbash
Igrajo: Arnon Zadock, Muhamad Bakri, Assi Dayan
FESTIVALI: Benetke 84, Tokyo 85, nominacija OSKAR 85, FEST 85

VOJAKOVA ZGODBA, amer. drama
Režija: Norman Jewison
Glasba: Herbie Hancock
Igrajo: Howard E. Rollins, Jr. Adolph Caesar, Dennis Lipscomb
Festivali in nagrade: Moskva 85 (Zlata medalja), Tokio 85, FEST 86
3 nominacije OSKAR 85, 3 nominacije ZLATI GLOBUS 85

ZMAJEVO LETO, amer. krim. drama
Režija: Michael Cimino
Glasba: David Mansfield
Igrajo: Mickey Rourke, John Lone, Adriane
Nominacija CESAR 86 za najboljši tuji film
Dolžina 136 minut!

FLETCH — MASKIRANI DETEKTIV, amer. krim. komedija
Režija: Michael Ritchie
Igrajo: Chevy Chase, Joe Don Baker

Cena posameznih vstopnic 600 din.
Cena abonmajskih vstopnic 3.500 din.

NOVOSTI NA POLICAH JESENIŠKE KNJIŽNICE

Bel KAUFMAN: Ljubezen Itn. Roman. Pomurska založba 1986.

Vzemimo si za izhodišče zgubljeno resnico: tradicionalno napisani ljubzenski romani se končajo s poroko ali celo tik pred njo, če seveda niso nesrečni. Uganili ste: pričujoči roman ni napisan v dobri stari tehniki. In ker vemo, da v Ameriki (in na sploh v anglosaških deželah) ne izdajajo nekomercialnih knjig, lahko sklepamo, da imajo tam že širok krog beročega občinstva, ki ga prav nič ne moti atomizirana pripoved. Ta roman je po eni strani »težek« (za kogar je), ker je moderen, po drugi pa je spet pisan z mislijo na bralca (bralko). Pripovedovalka ima nekakšno solo umetniškega pisanja (»pisateljsko delavnico«) in se torej soznanja na te reči. Spet moram reči, da ste uganili, če vam je postalo jasno, da imajo junakinja, pripovedovalka in Bel Kaufman marsikaj skupnega. Lastna jim je troednost — kakor Bogu nekaterih religij. (Ne smemo pa pozabiti, da se med emancipiranimi vernicami na zahodu širi resen dvom v to, da bi moralo biti edino božanstvo ravno moškega spola.)

Zašli smo na stranpot. Čeprav je roman napisan z ženskega stališča, je v njem bolj malo emancipiranskega duha. Troedina ženska v njej ni občutena kot božanstvo ne kot bojevnik. Opazil sem, ne da bi me to napeljalo h godrnjanju: v tem špehu sploh ni politike, tako kot tudi ni športa, pa tudi ne vremena. Letni časi so omenjeni mimogrede. Sploh je ves stvarni svet podan za moj moški občutek precej shematično, lahko bi rekel abstraktno. Pokazal bom to na primeru. Jess (tako se imenuje pripovedovalka, druga oseba troednosti) ima ljubimca in ta ima avto. Pri tem avtu pa opazila je eno, namreč to, da ga je Max (ljubimec) dal prebravati v barvo njenih oči. Ničesar pa o znamki, modelu, hitrosti, velikosti, porabi bencina. Niti o ceni. In vendar, na koncu romana pisateljica bralca pripelje tudi do tega, da začne sam razmišljati o ceni tega vozila: ko smo si hkrati tudi na jasnem, da je ta zgodba o ljubezni hkrati tudi zgodba o nekakšnem dozorevanju.

Povedal sem torej, česa v romanu skorajda ni, in omenil, česa je v njem obilo. (Ljubezni in tako naprej.) Tisti in tako naprej — itn. — pa pomeni, po vsem videzu: izgubo ljubezni, pravzaprav sprevračanje v sovraštvo in razočaranje. V eni različici to, v drugi drugo. Takoj bom razložil. Pripovedovalka (Jess) se je pred dobrim ducatom let ločevala od svojega rahlo iztrjenega soproga Charlesa. Zdaj piše roman o tem žalostnem in mučnem procesu. V romanu se ona in on imenujeta drugače (Isabel in Edgar). V romanu in v pripovedovalkini se ne čisto prebolevni preteklosti imamo torej to izgubo. V pripovedovalkini sedanjosti (dobrih dvanajst let po dogodkih v romanu) pa imamo podoben proces. Jess spozna Maxa (očarljivega ločenca z avtom v določenem barvnem odtenku, čudovitega in tudi sumljivega).

vega). Ta ženska kajpak misli samo na ljubezen, pravzaprav: na izgubo ljubezni. Vse se vrti okrog zakona (ljubezenske zveze). Zato tu ni prostora za politiko, sport, potrese in podobno. Pač pa je precej družabnosti, sestankov in zmenkov, žurk in podobnega. Na vsaki strani sem pogrešal avtoričin (pripovedovalkin, junakinjin) neposredni odnos do stvarnega sveta. Tu vsako reč doživimo le kot izpeljanko iz družabnosti, take ali drugačne. Ljubezen, prijateljstvo, družabnost. Je to tipično ženski ali tipično moderni (veleestni) način bivanja v svetu? Tudi v lelemo v romanu sploh ni predstavljen, občutiš ga komaj posredno. Ta troedina ženska je v svojih človeških vezeh kakor fetus v uterusu.

In zdaj za konec besedo ali dve o tehniki, torej o tistem, kar bo nenačelnega bralca (bralko) verjetno razočaralo ali vsaj malce preplašilo. (Mogoče pa se bosta ob tem bleščeče napisanim primeru v prihodnje la-

žje odločila še za kakšen roman, ki je bil napisan v podobni tehniki?) Torej, ko vzameš knjigo v roke, opaziš tole: roman je sestavljen iz mozaičnih drobec, ki pa sestavljajo ubrano celoto. Imamo več vrst drobec. Izmenično prebiramo drobce iz knjige (skice za roman o Isabeli), »sporočila zame« (tj. avtoričine pripombe k napisanemu in načrtom), Jessin dnevnik — končno pisma, ki jih pripovedovalka piše svoji učenki iz pisateljske delavnice, zdaj avtorici uspešnega romana.

Kako učinkuje ta razdrobljenost? Moram reči, da prav nič ne zmanjšuje napetosti. (Ali se bo Isabel masčevala svojemu nezvestemu Edgarju? Bo Jess zgubila svojega Maxa?) In čeprav avtorica s svojimi komentarji na videz razgrajuje resničnost (navinno bralčevo iluzijo stvarnosti), je v resnici učinkovito prav nasproten. Bralac to realnost občuti kot »pravos«, verjame ji. Vsaj meni se je tako zgodilo. Ne v vseh odtenkih, pa vendar.

M. H.

Odlomek iz knjige

SREČNA NEVESTA

Da sta sploh zaljubljena, je bila zgolj fantazija. Že v samem začetku sta trpela zaradi nelagodja, ki se je razbohotilo v njunem zakonu. Nela-godje. V skupnem življenju nista našla nič lagodnega.

Ona se je morala poročiti, ker je pri tem vztrajala njena mati. In to je morala storiti hitro, še pred datumom za splav, saj bi bila prevelika sramota, če bi pod zdravnikovim nožem umrla neomogućena. Koliko boljše za videz, če bi jo pokopali s poročni prstanom na legaliziranem mrtvem prstu.

Njena mati ga je šla rotiti, naj se oženi z njeno oskrnjeno, razdevičeno hčerjo. Bil je popoln gentleman, tako je rekla. Privolil je, da se poroči. Srečna nevesta.

Domenila sta se, da se snideta pred vhodom v postajo podzemeljske, tam blizu magistrata. Njena obleka — malo starega in malo novega. Medtem ko stiska trebušne mišice, ponuja staro kupčijo: »Če se zgodi, bom vedno... Daj, da se bo zgodilo, pa ne bom nikoli...«

Snide se z njim, z bledim ženom, tako ljubljnim, in izmenjata si brezkrven nasmešek, kot dva prebolevnika, medtem ko z roko v roki stopata proti poceni galanterijski trgovini, kupit poročni prstan. Tale je iz čistega srebra, za deset centov — lej — tule piše čisto srebro — in prilaga se prstu. Da ga boš nosila na vekov veke, dokler meso na prstu pod njim ne zgine v grobu.

V magistratu sta se izgubila v blodnjaku hodnikov. Kje je Cerkvica takoj za vogalom? Kje rdeča preproga, hodnik iz belega cvetja? Povprašata redarja, v zadregi zaradi besed: poročni urad, in odpeljeta se gor z dvigalom. Izstopita v napačnem nadstropju, gresta gor po širokem javnem stopnišču. Ona postoji na podestu za svoj edini hipec plemenitosti: »Ni še prepozno. Hočem reči, če bi rad...«

On: »Ne bodi no smešna.«

»Ampak če ti v resnici ni do tega —«

On: »Seveda mi je; saj veš, da mi je.«

»Hotela sem reči samo...« Gresta spet gor. Izpolnita obrazec (cerkveni zvonovi pojo, vaščani so zbrani spodaj na trgu). Pozabila je prinesiti svoje pero: vzame magistratno pero, ga pomoči v presihajoči črnini in uporabi mehki pivnik. Kakšne namige skriva ta pivnik v svojih madežih črnili, kakšna imena in kakšne zaobljube? Očetovo ime, materino ime, rojena, leto, izpolnjuje s tiskanimi črkami. Štiri dolarje. On plača uradniku — kupčija, celo v tem letu Gospodovem 1937. Takole — pa je tvoja. Šala — spominja se šale — nekaj o nekakšni lovski kočici: »Gospod, če je še niste, je tudi ni treba — tole dovoljenje ni za tisto reč!« Zdaj je legalna. Zdaj se ni treba skrivati po vežah, se po prstih tiho tapiti v njeno sobo in se odkrajati ob zori. Za tako majhen denar — do smrtne veselje: seks, tovarištvo, otroci (zbojdljav v njenem trebuhu: kaj če bo zdaj? Zadnja ironija. Ustaviti to farso? Ali pa mu povedati pozneje, ko bo vse mimo, zapечатeno in spovito... Odraščena, fanteček, čestitamo, dobili ste živahnega...)

Poučijo ju, naj gresta v Kapelo — soba kot vse druge. Dva uradnika sta za priči, eden žveči. Mirovni sodnik — rožnat obraz, momljave ustnice, ko monotono oblikuje nepozabne besede, kakor bi liftboj izkliceval

nadstropja: »... v boleznih in v zdravju, dokler naju ne loči smrt...« Edgarjev poljub z ustnicami, stisnjenimi v zadregi. Sodnik: »Tukaj je vaša diploma.« Zaloben smehljaj ob tej šali, ponovljeni že kdove kateri. Moja diploma. Naporno sem študirala, naredila domačo nalogo; plačevala šolnino.

Hitro odkorakata iz sobe — kakor proč od kakšnega sramotnega dejanja.

Ljudje, ki čakajo na vrsto: ženska v lila organdiju, obdana s svojo družino; mršavo dekle v beli obleki, z okrasnim šopkom na rami. »Nisem ti kupil rož,« se opraviči on. »Bilo je prezgodaj.« Odkorakata ven na jutranje sonce, ona drži v roki diplomu, ki ji daje vse pravice in privilegije do — jutrišnjega splava.

»Poglejva si,« je rekel, »zdaj sva tule, blizu... Lačna?«

»Ne posebno.«

»No, lej — a bi kaj prigriznila? Jaz še nisem zajtrkoval. Tule je drogerija —«

Poročni zajtrk. Togo sta sedela na točilniških stolcih. Sendvič s tunino in čokoladno mleko. Ne presladko. Na beljaku pa pazi na majonezo.

Sem videti kaj drugačna? Se vidi moja diploma? Gospa Webb, poročena.

»Kakšna je tvoja čokolada?«

»Kar dobra. Ni presladka. Kakšen je tvoj sendvič?«

»Odičen.«

Prisilila se je, da je jedla, in zraven stiskala trebušne mišice, kakor je delala zdaj že dneve. Če se bo zgodilo zdaj? Kako mračna šala.

Blizu trajekta sta. »Pred predavanjem imam še nekaj ur časa,« pravi on. »Bi se rada odpeljala do Staten Islanda? Lepo jutro je.« (Njuno poročno potovanje — vožnja po oceanu. Ona se naslanja čez ograjo, on jo objema čez rame, mesečina se iskri na vodi, medtem ko ji šepeče...)

»Ti ni premraz?«

»Ne, fino je.«

Zimovanje Odreda jeklarjev v Španovem vrhu

To so bile moje prve počitnice. Preživela sem teden dni s taborniki v koči GRS.

Prihod do koč je bil težak, vendar zanimiv. Najprej smo se s sedežnico peljali v Črni vrh, nato pa šli še pol ure peš do koč. Gazili smo novoza-padli sneg, udiralo se nam je do pasu.

V koči smo se preoblekli. Nato si je vsak na skupnem ležišču uredil prostorček za spanje. Lačni smo komaj pričakali kosilo. Po kosilu smo se šli sankat, smučat in kepat. Lačni smo se vrnili v koč na malico. Potem so nekateri gledali televizijo, drugi pa igrali razne igrice. Medtem je kuhar Oto pripravil večerjo. Sledil je zabavni večer, nato spanje.

Seveda nismo pozabili pospravljati, pomivati, pometati in postiljati. Vsak je z veseljem opravljal svojo dolžnost. Teden dni je hitro minil in v nedeljo smo se z novimi močmi vrnili domov.

Špela Kos
tabornica Odreda jeklarjev
Jesenice

XV. zimske športne igre

Občinski sindikalni svet zveze sindikatov Slovenije Jesenice je organiziral 28. februarja v Mojstrani letošnje zimske športne igre. Tekmovalci raznih delovnih organizacij jeseniške občine so se pomerili v veleslalomu in tekih na smučeh. V veleslalomu so bili doseženi naslednji rezultati:

CLANICE NAD 50 LET: 1. Rahela Čop — CSUI Jesenice, 2. Vida Jelovčan — Sindikalna konferenca OZZS Železarna; CLANICE OD 40 DO 50 LET: 1. Marica Ravnik — CSUI Jesenice, 2. Milena Pogachnik — Zdravstveni dom Jesenice, 3. Tilka Cerkovnik — Bolnica Jesenice;

CLANICE OD 30 DO 40 let: 1. Jelka Rakovič — Zdravstveni dom Jesenice, 2. Darinka Brar — Hoteli Kompas Kr. gora, 3. Olga Pervanja — Sind. konf. Žel.;

CLANICE DO 30 LET: 1. Nataša Omerzel — Tehnični biro Jesenice, 2. Pika Ferik — Sind. konf. Žel., 3. Barbara Klinar — ABC TDO Golica TOZD Rožca;

CLANI NAD 50 LET: 1. Jože Klinar, 2. Albin Babič, 3. Stanko Kofler — vsi Sindikalna konferenca Železarna;

CLANI OD 40 DO 50 let: 1. Ciril Čop — Sind. konf. Žel., 2. Miha Svetina — SGP Gradbinec Jesenice, 3. Marko Žmitek — Sind. konf. Žel.;

CLANI OD 30 DO 40 LET: 1. Boris Pesjak, 2. Janez Kovač — oba Sind. konf. Žel. 3. Franc Rabič — OŠ 16. december Mojstrana;

CLANI DO 30 LET: 1. Vilko Dolenšek, 2. Matjaž Presterel, 3. Gorazd Blatnik — vsi Sind. konf. Žel.

V tekih na smučeh na dva kilometra pa so se tekmovalci uvrstili takole:

NAMIZNI TENIS

Dve zmagi Jesenic v ligi SRS

V prvem kolu povratnih tekem republiških lig je članska ekipa Jesenic gostovala v Kranju. V I. B ligi SRS je premagala ekipo Save z visokim rezultatom 7:2. Zmagali so Šmitran trikrat, Ferberar in Džukić pa po dvakrat, za Savo pa sta bila uspešna po enkrat Fabijan in Stare.

Ženska ekipa Jesenic je prav tako v Kranju v I. A ligi SRS igrala z ekipo Triglava. Jeseniške igralke so zairale dobro ter se s tesno zmago 5:4 oddolžile za poraz v prvem delu lige. Igralke Triglava so v tej tekmi že vodile s 4:2, toda borbene Jeseničanke se niso dale premagati. Zadnje tri igre so gladko dobile ter si s tem priborile zmago. Najuspešnejša je bila Barbara Markež, ki je premagala vse tri

CLANICE NAD 50 LET: 1. Rahela Čop — CSUI Jesenice, 2. Roža Koselj — Sind. konf. Žel.; 3.

CLANICE OD 40 DO 50 LET: 1. Tilka Cerkovnik — Bolnica Jes., 2. Marja Slanin — OŠ Gorenjski odred, 3. Imo Oman — Atelje za projektiranje;

CLANICE OD 30 DO 40 LET: 1. Sabina Nabernik — Bolnica Jes., 2. Nada Čufar — Bolnica Jes., 3. Jožica Felc — Zdrav. dom Jes.;

CLANICE DO 30 LET: 1. Bojana Sušnik, 3. Lilijana Pretnar — obe Sind. konf. ŽJ, 2. Božena Ržen — OŠ Prežihov Voranc Jesenice;

CLANI NAD 50 LET: 1. Anton Robič, 2. Franc Horvat — oba Sind. konf. ŽJ, 3. Božo Černe — Elektra Moste Žirovnica;

CLANI OD 40 DO 50 LET: 1. Milan Vrdic — Sind., konf. ŽJ, 2. Martin Čufar — Teh. biro Jes., 3. Marjan Baloh — Iskra Bl. Dobrava;

CLANI OD 30 DO 40 LET: 1. Vojko Djuričič — LIP Mojstrana, 2. Andrej Janša, 3. Jožef Pretnar — oba Sind. konf. ŽJ;

CLANI DO 30 LET: 1. Miroslav Lebar, 2. Franci Teraž — oba Sind. konf. ŽJ, 3. Branko Gričar — TOZD ZVD Delovišče Jesenice.

V veleslalomu je bila prva ekipa sindikalne konferenca Železarne, druga ekipa Tehničnega biroja Jesenice, tretja pa ekipa CSUI Jesenice. V tekih na smučeh sta na prvih dveh mestih sindikalna konferenca Železarne in CSUI Jesenice, tretja pa je ekipa Zdravstvenega doma Jesenice.

nasprotnice, Mojca Smolej in Urša Samar pa sta prispevili vsaka po eno zmago. Za Triglav je zmagala Matjaševićeva dvakrat, Teranova in Plutova pa po enkrat.

V naslednjem kolu bodo gostovali člani Jesenic v Logatcu, članice pa v Kopru pri Semedeli in v Ljubljani proti ekipi Kajuh — Slovan.

/S/

Lokostrelstvo

Člani lokostrelskega kluba Buje so v soboto in nedeljo pripravili prvi Grand Fita turnir pri nas. GRAND FITA ROUND je povsem nova disciplina, katere namen je približati lokostrelstvo širšemu občinstvu. Zanimiva je za televizijske in radijske prenose pa tudi za gledalce ob samem terenu.

Disciplina Grand Fita Round je razdeljena v dva dela. V predtekmovalju vsi tekmovalci streljajo normalno FITO, to je 144 puščic na 4 razdalje (90, 70, 50, 30 m). Na vsaki razdalji po 36 puščic.

V osminu finala se uvrsti najboljših 24 iz predtekmovalja. Vsak tekmovalce strelja na svojo tarčo. Tekmovalci imajo startne številke glede na uvrstitev iz predtekmovalja. Prvi ima številko 1, drugi številko 2 itd. Tekmovalci ustrelijo 36 puščic, in sicer po 9 na vsaki razdalji, začnejo z najdaljšo razdaljo.

V četrtfinalu se uvrsti 12 tekmovalcev. Začnejo s streljanjem na najkrajšo razdaljo. Strelna mesta imajo glede na uvrstitev iz osmine finala. Na ta način gledalci lahko spremljajo vrstni red tekmovalcev.

V polfinalu se uvrsti 12 tekmovalcev v finale pa 8, ki se potem med seboj pomerijo za mesta od ena do osem.

Na ta način je ta disciplina postala zelo aktivna in dinamična, saj je v vsakem trenutku znan vrstni red.

Na turnirju v Bujah je nastopilo skromno število tekmovalcev. Nastopila sta tudi dva naša člana. Črnjanski je izpadel v četrtfinalu, Jakopič pa se je uvrstil v finale, kjer pa ni imel sreče in zasedel je sedmo mesto. Razlike med tekmovalci so bile minimalne. Zmagovalec je postal Nenad Slukić (Varaždin). Tekmovalce so motile izredno nizke temperature in veter, zato so rezultati slabi. Pohvaliti pa velja organizatorje za brežhibno organizacijo.

Kako popularen šport je lokostrelstvo na zahodu, pove podatek iz Pariza, kjer je bilo pred mesecem dni evropsko dvoransko prvenstvo. Vsak dan se je na tribunah dvorane zbralo od šest do sedem tisoč gledalcev. Tega prvenstva se naša reprezentanca ni udeležila zaradi finančnih težav.

TVD Partizan Javornik - Koroška Bela.

V preteklih dneh je dvanajst najboljših jugoslovanskih lokostrelcev merilo svoje moči na pozivnem turnirju na Reki. Turnir je bil organiziran zaradi izbire reprezentance, ki bo sodelovala na svetovnem prvenstvu v Avstraliji.

Za začetek sezone so bili doseženi odlični rezultati, kljub temu je odhod naše reprezentance v Adelaide še vedno vprašljiv, saj je potovanje povezano z velikimi finančnimi stroški. Nesodelovanje na tem svetovnem prvenstvu bi pomenilo še en korak v zaostajanju za ostalim svetom.

Tekmovalci so se pomerili med seboj v disciplini dvojni FITA. Po prvem krogu je bil vrstni red: 1. Jakopič (Partizan Koroška Bela) 1248 krogov, 2. Oblak (Donat) 1235, 3. Ploj (MB) 1196, 4. Matkovič (VŽ) 1185.

Po drugem krogu se vrstni red ni bistveno spremenil, le Ploj in Matkovič sta zamenjala mesta.

Končni vrstni red:

1. Jakopič 2472, 2. Oblak (Donat) 2450

3. Matkovič (VŽ) 2410 krogov.

Reprezentanco sestavljajo tekmovalci, ki so uvrščeni na prva tri mesta.

Doseženi rezultati so glede na naš razmere in na začetek sezone na prostem izvrstni, saj tako visoke rezultate naš tekmovalci dosežejo šele proti koncu sezone.

Še posebej razveseljuje sta prva dva rezultata, saj je Jakopič svojo najboljšo znamko izboljšal kar za 41 krogov, Oblak pa je dosegel izjemen rezultat z lokom lastne izdelave in s tem dokazal njegovo kvaliteto. Za primerjavo naj povemo, da so loki, ki jih izdeluje, približno sedemkrat cenejši od loka YAMAHA ali HOYT. Z izdelavo svojih lokov je veliko prispeval k razvoju lokostrelstva v Jugoslaviji.

TVD Partizan

Javornik - Koroška Bela

Na turnirju v Podmežakli zmagala ekipa kegljačev Gorenc Bled

Na ledeni ploskvi v Podmežakli je bil mednarodni turnir v kegljanju na ledu. Nastopilo je 13 ekip iz Avstrije ter domače ekipe iz Rateč, Kranjske gore, Bleda in Jesenic. Tokrat je zmagala ekipa Gorenc Bled pred jeseniško ekipo Zadruga in avstrijsko ekipo Fefernitz. Četrta je bila ekipa Ambrožič Jesenice, 5. pa ekipa Hladna valjarna Jesenice.

J. R.

Tečaj za šolanje psov

Na skupnem sestanku za šolanje psov smo se dogovorili, da bo tečaj potekal ob torkih in petkih od 17. do 19. ure na društvenem vežališču.

Prvi terek je rezerviran za pogovor s tečajniki in bo v prostorih družbenega centra v Lescah. Vsi, ki se boste udeležili tečaja, ne pozabite prilepiti svoje prijatelje in znance. Vabilo velja tudi za tiste, ki niso mogli biti prisotni na sestanku 13. marca.

V tečaj se lahko ponovno vključijo tudi lastniki, ki še niso uspeli izšolati svojega psa.

Vabi IO
KD Bled

Prebivalce krajevne skupnosti Dovje — Mojstrana in vse ostale ljubitelje lepega zborovskega petja

vabimo na koncert

ženskega in moškega pevskega zbora iz Gabrovke pri Litiji ter ženskega pevskega zbora Milko Škobrne z Jesenic.

Koncert organiziramo v okviru prireditve ob odhodu Titove štafete z vrha Triglava v SOBOTO, 21. marca, ob 19. uri v kulturnem domu na Dovjem.

KUD Jaka Rabič
Dovje — Mojstrana

Koncert v Kropi

V soboto, 21. marca, bo v Kropi koncert pevskega zbora iz Železnikov in Kroke.

Koncert bo ob 18. uri v sindikalnem domu.

Prvo svetovno prvenstvo v paraskiju

TRI KOLAJNE ZA JUGOSLAVIJO

Priprave najboljših jugoslovanskih padalcev pred državnim prvenstvom, v paraskiju, ki so bile na letališču v Lescu, bi se morale zaključiti s tekmovalcem za državno prvenstvo in izbiro reprezentantov za prvo svetovno prvenstvo v paraskiju. Žal pa je bilo to preprečeno. Zato je selektor in trener državne reprezentance Drago Buncič poklical na sedemdnevne priprave na Bjelašnico, prirozišče zimskih olimpijskih iger, deset najboljših s treninga v Lescu. Izredno težki pogoji za padalske skoke — nizke temperature do -25 stopinj in močan turbulentni veter — so narekovali, da je trener izbral za reprezentanco najbolj izkušene padalce, ki znajo voditi padalo tudi v tako neprijetnem vremenu, kot je bilo na Bjelašnici v zadnjih dveh tednih.

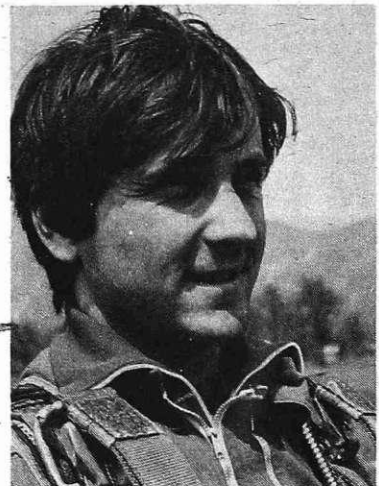
Za prvo svetovno prvenstvo v paraskiju so bili zato določeni Dušan Intihar (kapetan), Bogdan Jug, Roman Pogačar, Darko Svetina in Dušan Frank (rezerva). Izven konkurence je tekmovala tudi B reprezentanca, sestavljali pa so jo tekmovalci iz BiH in Makedonije, ki so bili v smučanju še kar dobri v padalskih skokih pa precej slabši, s čimer so sami razrešili nesoglasja zaradi sestave reprezentance.

Prva ekipa, vsi člani Alpskega letalskega centra iz Lescu so od 7. do 12. marca opravili eno najtežjih tekmovalnih doslej, kar velja tudi za ostale reprezentance. Zato so dosegli toliko več vredni. Jugoslovanci so pripadle kar tri od dvanajstih kolajin. Roman Pogačar in Snežana Trbonja sta v moški in ženski konkurenci osvojila drugo mesto v kombinaciji in srebrno kolajno. Moška ekipa pa tretje mesto in bronasto kolajno. Zanimivo je, da severni sosede Avstrijci niso osvojili nobene kolajne, čeprav so bili v dosedanjih pokalnih tekmovalnih vedno v ospredju.

Na prvenstvu se je zbralo 12 reprezentanc s po štirimi tekmovalci, neevropski pa sta bili reprezentanci Združenih držav in Kanade. Posameznikov je bilo 50. Med ženskami so bile samo štiri reprezentance, kompletne, ostale so imele manj kot štiri tekmovalke.

Prvenstvo se je pričelo z veslalomsko tekmo. Prvi dan so bile kvalifikacije za štartne številke. Naslednji dan je šlo že zares. Vozili so dva veslalomca dolžine nekaj nad tisoč metrov na pobočju, kjer bo v naslednjih dneh finale svetovnega smučarskega pokala. Zmagal je Švicar Thomo Saurer, drugi je bil Francoz Joel Yout, tretji pa naš Roman Pogačar, eden glavnih favoritov za končno zmago. Avstrijec Karl Kreuzer je bil samo četrti, kar ga je kasneje obremenjevalo tudi pri skokih na cilj. Ekipno so prevzeli vodstvo Švicarji pred Švedi in Avstrijci. Sledili so jim Jugoslovanci, Zahodni Nemci in Francozi. Med ženskami je pripravila prijetno presenečenje edina jugoslovanska zastopnica, Sarajevčanka Snežana Trbonja. Smučala je odlično in zaostala za zmagovalko Američanko Joy Burtis samo za stotinko sekunde. S tem si je pridobila odlično izhodišče za padalske skoke, ker je že na treningu pokazala, da ne zaostaja za najboljšimi in tudi, da ima dober občutek za skoke, kjer je ciljna točka na zasneženem pobočju z naklonom najmanj 25 stopinj.

Tekmovalci v skokih na cilj se je pričelo presenetljivo. Pritisnil je mraz, ki ni popustil vse dni tekmovalja. Cilj je bil na višini 1250 metrov, odskoki iz helikopterja so bili 1200 metrov višje. Zato so temperature od -20 do -25 stopinj padalce močno ovirale pri zbraniosti za izbiro pravih planirnih kota proti cilju. Še več težav je delal tekmovalcem severni veter, ki je zaradi vzpetine s hotelom ustvarjal neprijetne in nepredvidljive rotorje (vrtinčenje zraka) prav na področju ciljne točke. V takih pogojih nekaterim tudi izredne izkušnje niso veliko pomagale in so doskočili tudi po več metrov od cilja. Prva serija je bila na nesrečo usodna tudi za našo reprezentanco. Za njo so se uvrstile samo ekipe Zahodne Nemčije, Švedske in Nizozemske.

Roman Pogačar (foto: Leon Mesarič)

Bogdan Jug je bil drugi v disciplini skokov na cilj (foto: L. Mesarič)

Nesrečnik v naši ekipi je bil Darko Svetina. Ko se je že postavil v kot planiranja, ga je zajel rotor in v trenutku je izgubil nekaj metrov višine. Ničesar ni mogel več storiti. Bil je prekratek in doskočil 390 centimetrov pred ciljno točko. To je bil hladen tuš ob že dovolj nizkih temperaturah. Ostali trije so zbrali samo 13 centimetrov, kar ob Svetinovem dosežku ni bilo veliko vredno. Med samo sedmimi ničlami v prvi seriji je bila ena tudi naša, dosegel jo je Bogdan Jug. Med tristo skoki na celem prvenstvu je bilo doseženih samo 32 ničel, od tega pet v naši reprezentanci. To kaže, da so bili pogoji za skoke zares izredno težki, ker bi sicer bilo vsaj dvakrat več ničel.

Najtežjo noč v svoji športni karieri je prebodel Darko Svetina, ki je povsem obupal po prvem nesrečnem skoku. Po tekmovalju je priznal, da je razmišljal celo, da bi takoj prenehal s skakanjem in to za vedno. To se ni zgodilo, ker mu je bil čašo upanja in umirjenosti trener Drago Buncič, ki je vaju takih šokov. Darko je bil nato v naslednjih petih serijah naš najboljši tekmovalac, doskočil je dvakrat v ničlo in v petih skokih zbral vsega šest centimetrov. Vendar težav še ni bilo konec. V tretji seriji je Intihar imel težave kot Svetina in doskočil na 220 centimetrov.

Take težave so imele tudi druge ekipe. Razen Francozov so imeli vsi najmanj po en velik kiks. Zato je bila borba vse do zadnjega skoka izredno napeta. Za tekmovalce pa komaj živčno vzdržna. Pred zadnjim skokom so bili na čelu Francozi pred Švicarji in Avstrijci. Naša ekipa je bila četrta. Med posamezniki je vodil Francoz Jarrel Frantz, drugi pa je bil naš Pogačar. To pa je pomenilo močno vodstvo v kombinaciji pred Francozom Youtom. Zadnji skok je zato odločal tudi o tem, kdo bo prvi svetovni prvak med posamezniki.

Največ možnosti je imel naš tekmovalac. Ko je Yout doskočil na tri centimetre, bi Pogačarju zadostoval za končno zmago še doskok na 17 centimetrov. Le malo kdo je dvomil, da mu to ne bi uspelo. Na-

petost in odgovornost, pa mraz, veter in še kaj, kar spada k športu, da je tekma do skrajnosti napeta, je povzročilo, da je Pogačar doskočil na 18 centimetrov, za centimeter preveč, da bi postal svetovni prvak. Kljub temu je tudi srebro vredno veliko. Vsi štirje člani ekipe so v zadnji seriji zbrali 25 centimetrov in s tem prehiteli Avstrijce za tri točke, ker je njihov najboljši mož Karl Kreuzer v zadnjem skoku izgubil borbo za svojo in ekipno bronasto kolajno. Doskočil je na 60 centimetrov in bil zato eden med mnogimi, skupaj s svojo ekipo, ki so bili nad svojimi dosežki razočarani.

Jugoslovani smo lahko izredno zadovoljni. Tretjo kolajno — srebrno, je v kombinaciji osvojila Snežana Trbonja, članica sarajevskega aerokluba. Kljub dvema večjima napakama z doskokom nad en meter, se je uvrstila pri skokih na cilj na sedmo mesto; zaradi odličnega smučanja ji je to zadostovalo za srebrno kolajno. Morda bo ta kolajna zadostovala za injekcijo letalski zvezi Jugoslavije, ki je nedelavna in brezbržna za delo in tekmovalca padalk, da se bo bolj zavzela za dekleta, kot je bilo to doslej. To pot gre pohvala tudi Elanu, Topru in Almiri, da je bila naša reprezentanca solidno opremljena in da je imela pri veslalomu Elanovega servisera. Prav gotovo je tudi to pripomoglo k trem jugoslovanskim kolajnam, največ pa velika prizadevnost vseh leških padalcev in njihovega trenerja Draga Bunciča — »Kengsa«, ki jih nekaj let krepko garajo za uspehe, ki jih dosegajo na največjih svetovnih tekmovalnih.

REZULTATI:

Veslalom — Člani posamezno: 1. Th. Saurer (Švi) 2:00.39, 2. Joel Yout (Fra) 2:00.67, 3. Roman Pogačar (Jug) 2:02.96, ... 18. Darko Svetina 2:13.76, 22. Bogdan Jug 2:17.75, 24. Dušan Intihar 2:18.09. Ekipno: 1. Švica 29, 2. Švedska 47, 3. Avstrija 52, 4. Jugoslavija 67, 5. ZDA 71, 6. Francija 93 ... Članice posamezno: 1. Joy Burtis (ZDA) 2:16.73, 2. Snežana Trbonja (Jug) 2:16.74, 3. Beverly Watson (Kanada) 2:21.38 ... Ekipno: 1. Avstrija 28, 2. ZDA 31, 3. Francija 52 ... Skoki na cilj — Člani posamezno: 1. Jarrel Frantz (Fra) 0,13 m, 2. Bogdan Jug (Jug) 0,16 m, 3. Christian Frei (Švi) 0,19 m, 4. Graham Brown (Kanada) 0,20 m, 5. Roman Pogačar (Jug), Joel Yout (Fra) in Markus Reinhardt (Švi) vsi 0,32 m ... 34. Dušan Intihar 2,77 m, 38. Darko Svetina 3,96 m. Ekipno: 1. Francija 37, 2. Švica 50, 3. Jugoslavija 79, 4. Belgija 91, 5. ZDA 95, 6. Avstrija 97 ... Članice posamezno: 1. Marjolaine De Pury 1,27 m, 2. Nathalie Peter (obe Fra) 1,82 m, 3. Shawna Pendelton (ZDA) 2,14 m ... 7. Snežana Trbonja (Jug) 4,20 m ... Ekipno: 1. Francija 21, 2. ZDA 31, 3. Avstrija 63 ... Kombinacija — Člani posamezno: 1. Joel Yout (Fra) 7 točk, 2. Roman Pogačar (Jug) 8, 3. Christian Frei in Markus Reinhardt 12, 5. Thomas Saurer (vsi Švi) 18, 6. Karl Kreuzer (Avst) 22, 7. Bogdan Jug 24, 29. Darko Svetina 56, 32. Dušan Intihar 58 točk ... Ekipno: 1. Švica 79, 2. Francija 130, 3. Jugoslavija 146, 4. Avstrija 149, 5. Švedska 159, 6. ZR Nemčija 184, 7. ZDA 191, 8. Kanada 232 ... Članice posamezno: 1. Beverly Watson (Kanada) 7, 2. Snežana Trbonja 9, 3. Shawna Pendelton 11, 4. Natalie Peter 13, 5. Marjolaine De Pury 16 ... Ekipno: 1. ZDA 62, 2. Francija 73, 3. Avstrija 91 ...

Leon Mesarič

MLADINKE JESENIC DRUGE V SLOVENIJI

Mladinke KK Jesenice so dosegle odličan uspeh že z uvrstitvijo v finalno skupino prvenstva SRS za košarkarice. V Ljubljano, kjer se je finale igral, niso odhajale preveč optimistično razpoložene, saj so v soboto odigrale težko tekmo v Cerknici, na finalu pa so jih čakale ekipe Iskre Delte Ježice s Topalovičev, Salvestrinjevo in Zupanovo, Marlesa, katerega igralke uspešno igrajo v II ZKL, ter Slovana, ki v zadnjih kolih potrjuje z igro in rezultati, da je najresnejši kandidat za 2. mesto v I. SKL.

Potek tekem in igra Jeseničank sta bila svojevrstno presenečenje za vse prisotne na finalu.

Prvo tekmo so Jeseničanke igrale z Marlesom. Poznavalci slovenske ženske košarke niso mogli verjeti dogodkom na igrišču, vsi so imeli občutek, kot da sta si ekipi pred tekmo zamenjali drese. Jeseničanke so to tekmo odigrale neverjetno zrelo. V obrambi niso dovoljevale nikršnih dilem o tem, kdo je gospodar pod košem, v napadu pa so bile nezaustavljive. Res so v prvem polčasu zaradi prehitre igre izpuštile priložnost za večjo prednost, vendar so to v drugem polčasu, ko so morale umiriti igro zaradi osebnih napak, izdatno nadoknadile.

Ker je ID Ježica visoko premagala ekipo Slovana, sta popoldne prvo tekmo igrali ekipi Marlesa in Slovana za tretje mesto. Marles je brez večjih težav zmagal in osvojil 3. mesto.

V tekmi za prvo mesto so Jeseničanke vodile dostojen odpor domačim igralkam, žal pa kaj več kot častnega poraza niso uspeli doseči. V igri se jim je poznalo, da je praktično pet igralk igralo skoraj celo tekmo z Marlesom in da so vse te igralke igrale tudi v Cerknici. Ozelek izbor igralke je zato omejil tudi možnost za zmago v finalu.

Vsekakor pa je drugo mesto v Sloveniji za ekipo ID Ježice in pred ekipama Marlesa in Slovana ter vsemi ostalimi ekipami, ki so izpadle v predtekmovalju, največji uspeh te generacije. Ob tem velja omeniti še mnenje strokovnjakov za žensko košarko, ki so bili prisotni na turnirju. Vsi so obžalovali, ker v Sloveniji ne sledimo zgledu ostalih republik, ki na takih turnirjih izberejo najboljšo igralko in strelko. Zaradi tega je bila verjetno najbolj prikrašena Sabina Felc, ki je bila z 62. koši prepričljivo najboljša strelka, v izboru najboljših igralke pa bi ji lahko konkurirale le Topalovičeva, Salvestrinjeva in Zupanova, pa še to le zaradi tega, ker so igrale v ekipi prvaka.

Rezultati finala:

ID Ježica:Slovan
84:53 (50:21)

Jesenice:Marles
87:56 (34:20)

tekma za 3. mesto:

Marles:Slovan
55:58 (34:25)

tekma za 1. mesto

ID Ježica:Jesenice
82:64 (38:25)

Končni vrstni red: 1. Iskra Delta Ježica, 2. Jesenice, 3. Marles Branik, 4. Slovan.

T

France Voga

5

SPOMINI NA DOVJE

Po izplačani odkupnini je sledila napitnica ženinu in nevesti in spustil se je »štr'ka«. Ko so pogladi konje, je nevesta otrokom, ki so »firbecali«, vrgla prgišče drobiža.

Če bi se ženitovanjci zavir'ngi izognili in se v cerkev odpeljali po drugi poti, bi zavirovci zvečer med ohceto na ženinovem dvorišču zažgali stare »švedre«. Pa se najstarejši vaščani tega ne spominjajo, saj je zavir'nga vedno bila in tudi še je — v čast nevesti. Malo bi bila tista vredna, ki ji fantje ne bi hoteli zavreti.

Vendar vedno vse ni gladko teklo. Pred desetletji se je zgodilo, da so zavirovci postavili zelo visoko ceno in od nje niso hoteli popustiti. Starešina je kmalu ugotovil, da je »vrag šalo odnesel«, stisnil zobe in plačal. Prihodnjič, ko se je možila nevesta iz nasprotnega tabora, pa so zavirovci odkupnino za nevesto (ceno) tako navili, da se je vsa povorka z mladoporočenci obrnila in odpeljala v cerkev po drugi poti. O tem se še danes govori na Dovjem.

Ohcet. Po poročnem obredu v cerkvi, civilnih porok tedaj še ni bilo, so se odpeljali na ženinov dom, kjer je bila ohcet. Nevesto je na hišnem pragu pričakovala in pozdravila ženinova mati.

Ves čas (pri raznih običajih, poroki in tudi na ohceti) je imel glavno besedo starešina — ženinova poročna priča. To je bila za njega velika čast, ki pa je bila združena tudi s precejšnjimi izdatki.

Starešina je na ohceti sedel v kotu, mize so bile vedno postavljene v obliki črke »L«, levo od njega teta — nevestina poročna priča, desno ženin in nevesta. Po eni strani so sedeli ženinovi, po drugi strani nevestini sorodniki. Manjkali niso smeli tudi ženinovi sosede in duhovnik, ki je opravil poročni obred.

Na ohceti se ni samo jedlo in pilo. Ples je bil nepogrešljiv. Če se ni dalo dobiti cele »muske«, je moral biti vsaj harmonikar. Mize so bile postavljene v hiši — kmečki izbi, plesalo pa se je v veži, ki je na kmetih vedno zelo velika. Na ohceti so se poleg polke in valčkov plesali stari plesi, ki jih niso znali vsi, ampak so se z njimi postavljali samo nekateri, ki so želi splošno občudovanje in odobravanje ostalih.

Zaplečanje. Vaška mladina, ki je zavirala, sme po nepisanem pravilu priti na ohcet. Del denarja od odkupnine za nevesto se porabi za darilo mladoporočencema. S prihodom zaplečnikov pozno zvečer se je ohcet šele prav razvžela, zato so bili vedno dobrodošli. Mladost je prinesla s seboj veselost.

Vendar niso prišli zaplečniki samo plesat. Njihova glavna naloga je ukrasti nevesto. Starešina, ki to ve, jo skupaj

z nevestino pričo skrbno čuva. Do polnoči je to njegova dolžnost, potem pa se je tako ne sme več ukrasti. Težko delo bi bilo to za zaplečnike, če nevesta ne bi sama pomagala pri svoji kraji. Skriti se jo je smelo včasih samo v hiši, pozneje že pri sosedih, danes gredo z nevesto navadno v gostilno. Ponovno plača starešina simbolično odškodnino.

Ko se nevesta vrne na ohcet, ji med plesom ukradejo čelvelj in spet je starešina tisti, ki seže v žep. Veselje traja do jutra, nekateri pa se še spominjajo, da je včasih ohcet lahko trajala tudi dva ali tri dni.

Pešta.Teden dni (8. dan) po ohceti je bila na nevestinem domu pešta. To je bila nekakšna mala ohcet predvsem za nevestino sorodstvo in sosede. Ti niso bili v takem številu zajeti na pravi ohceti in so zato prišli na vrsto sedaj. Seveda tudi pešta ni minila brez dobrega harmonikarja in obilo plesa.

Sok. Večkrat se je zgodilo, da fant ni hodil v vas samo k enemu dekletu, ampak mu je bila všeč še katera. Vendar se je fant navadno odločil za imovitejšo zakonsko družico.

Nesojeni nevesti je vaška mladina malo ponagajala. Na predvečer poroke so ji skuhal »souk«. V star lonec so zmešali pepel z vodo in ga postavili na hišni prag nesojene neveste, češ:

»Ta se bo možila, ti boš pa sok jedla!«

Pri tem ni mišljeno samo, da bo nevesta na ohceti dobro jedla, ampak predvsem na tiste prve čase zakona, ko se pravi, da se smetana polže, ostalo pa pride na vrsto pozneje.

Zadnjič se je kuhal na Dovjem sok pred kakšnimi petnajstimi leti in to za spremembo fantu. Kateremu, rajši ne bi navedel.

Ko pride smrt

In kot se dan prevesi v noč, se tudi človeku izteče čas. Nekomu takoj po rojstvu, drugemu v zrelih letih, tretjemu v častitljivi starosti. Ko je v soparni zrak poletnega popoldneva ali v mirni večerni mrak zazvenel glas malega zvona — cinglja, se je vse ustavilo in prislunilo. Čakali so, ali bo pozvonil enkrat, dvakrat ali trikrat. Po tem so vedeli, ali je umrl otrok, ženska ali mož. Nato so se oglasili vsi zvonovi in trikrat zvonili s krajšimi nasledki. Vsi pa so začeli ugibati, kdo je tokrat na vrsti. Za vsakim se je zvonilo trikrat na dan. Na Dovjem je cerkev izven vasi in če je pihal pravi veter, se je zvonjenje lepše slišalo. Tedaj so ljudje rekli: »Ta je bil pa bogat, temu lepše zvoni.«

Domači iz hiše, v kateri se je oglasila smrt, so o tem najprej obvestili sosede. Ti so prevzeli delo okrog mrliča. Umili so ga, oblekli, naredili pare, ga položili nanje, skopali jamo, ga nesli pri pogrebu in ga pokopali. Tudi pri delu v hlevu in hiši, pri čiščenju in pripravi pogrebščine so pomagali, če ni bilo dovolj domačih rok pri hiši.

Sosede so bili pri smrti v družini nepogrešljivi in še danes opravijo večji del teh opravil.

Stara Orbaševa hiša

Bedenje ob mrliču

Mrlič je vedno dva dni in dve noči ležal v domači hiši. Danes navadno leži v pritličju, v »hiši«, včasih je ležal v prvem nadstropju. Domači so najeli starejšo žensko, ki je ves čas skrbela za sveče. Pri vratih v prostor je imela jerbasa, v katerem je bil narezan kruh. Vsakemu, ki je kropil, je ob odhodu dala kos.

Mrliča se ponoči »vahta«. To vahtanje ni nikoli imelo turboznega značaja — razen ob smrti mladega človeka. Ljudje so se pomenkovali, obujali spomine na rajnega, ga hvallili (če hočeš slišati o sebi vse najslabše — se oženi, če pa vse najlepše — umri) in bolj ko je šlo proti jutru, bolj je bilo vzdušje sproščeno.

Ob vahtanju se je vedno tudi pelo. Najprej žalostinke, ko je zmanjkalo teh, ostale primerne pesmi. Zadnji, ki se je držal te navade, je bil Gabesov Franc' iz Ribnika. Spominjam se ga, kako je vedno dejal:

»No, fantje, zej mo pa eno zapejli.«

Pogreb, pogrebščina in žalovanje

Krsta s pokojnikom se je vedno nesla, ne glede na oddaljenost do pokopališča. Nesli in še nosijo jo sosede. Ostali ljudje so šli za pogrebom s prižganimi svečami. Pokop je bil vedno s cerkvenim obredom.

Nadaljevanje

Državno prvenstvo umetnostnem drsanju za pionirje

Pretekli konec tedna so se najboljši mladi jugoslovanski drsalci v ljubljanski hali Tivoli pomerili na prvenstvu za pokal Stanka Bloudka in hkrati tudi na državnem prvenstvu. Tekmovanja so se udeležili vsi drsalci v kategoriji do 12 let, ki so si udeležbo na državnem prvenstvu priborili na republiških prvenstvih. Kvaliteta prikazanega drsanja je bila na izredno visoki ravni, posebej pri dekletih, kjer bi se dobra polovica tekmovalk uspešno kosala tudi z najboljšimi mladinkami.

Prvenstva sta se udeležila tudi dva jeseniška drsalca: Primož Čelesnik in Peter Novak.

V konkurenci pionirjev je daleč najbolje drsanje tako v obveznih likih kot v prostem programu prikazal Zagrebčan Igor Belošič, ki je že drugič zapored osvojil naslov državnega prvaka. Na drugo mesto se je uvrstil slovenski prvak, član DKK Olimpija iz Ljubljane, Jan Čejvan, Jeseničan Primož Čelesnik pa je osvojil 4. mesto, kar je zelo lep uspeh, saj je bil to zanj prvi nastop na državnih prvenstvih. Žal je vse možnosti za bronasto medaljo izgubil že v obveznih likih, odlično pa je izpeljal prosti program in se v tem delu tekmovalja uvrstil na tretje mesto.

Vabilo

28. marca prireja NK Zadruga turnir v malem nogometu v telovadnici ŽIC. Vse ekipe prosimo, da se prijavijo v gostišču Zadruga na Koroški Beli ali eno uro pred pričetkom turnirja. Štartnina je 5.000 din, pričetek ob 8. uri. Prve tri uvrščene ekipe prejmejo pokale in diplome. Vljudo vabljeni!

Nekoliko je na svojem zadnjem državnem prvenstvu v pionirski konkurenci razočaral Peter Novak. Predvsem obvezne like je izpeljal slabše kot zna in ob koncu zasedel 7. mesto.

Odlično drsanje so prikazale pionirke, posebej pa so izstopale slovenske tekmovalke, ki so tokrat povsem zasenčile zagrebške in osvojile prva tri mesta. Zmagala je članica DKK S. Bloudek Aleša Stanovnik pred klubsko tovarišico Mojco Kopač, ki je s partnerjem Lukom Klasincem zmagala v konkurenci parov, in Celjanko Špelo Perc.

Ekipo je prvo mesto in prehodni pokal že drugič zapored osvojila DKK Stanko Bloudek iz Ljubljane.

A. Ilenič

V nedeljo patroljni tek v Zgornji Radovni

Člani Strelske družine Janez Mrak Dovje - Mojstrana bodo v nedeljo, 22. marca, v Zgornji Radovni organizirali tradicionalni, tokrat že 13. patroljni tek na smučeh. Nastopile bodo ekipe strelskih družin, teritorialne obrambe, JLA, milice, družbenopolitičnih organizacij, društev, krajevnih skupnosti in delovnih organizacij iz jeseniške občine.

Začetek tekmovalja bo ob 10. uri v Zgornji Radovni. Tekmovalci bodo poleg tega na določeni točki na progi izvedli tudi streljanje z malokalibrsko puško. Člani bodo razdeljeni v tri kategorije: od 18. do 35 let, od 35. do 50 let in nad 50 let; članice bodo tekle v eni kategoriji. Prijave pošljite najkasneje do sobote, 21. marca, na naslov: Vuko Lešnjak, Cesta Alojza Rabiča 33, Mojstrana.

J. R.

Zahvale

Ob smrti

Julke Židanek

se zahvaljujemo vsem sosedom, sorodnikom in prijateljem, ki so jo spremlili na njeni zadnji poti.

Hvala sovaščanom Lipc za cvetje, doktorju Grošlju in sestri Barbari za obiske na domu.

Hvala župniku za obred in vsem za ustna in pismena sožalja.

vsj njeni

Ob boleči izgubi drage mame

Antonije Ciuha

se iskreno zahvaljujem sostanovalcem, sosedom in vsem, ki ste jo spremlili na njeni zadnji poti.

Hvala pevcem za zapete žalostinke in župniku za opravljen obred.

Posebno zahvalo izrekam dr. Ogrinovi in dr. Mencingerju, internemu oddelku Bolnišnice Jesenice ter Domu upokojencev Dr. Franca Bergeja za požrtvovalno nego in lajšanje bolečin ob njeni boleznih.

sin Janez z družino

Sodelavkam in sodelavcem ter osnovni organizaciji sindikata obrata Elektrode se najlepše zahvaljujem za darila in čestitke ob moji upokojitvi. Hvala za lepe želje, ki ste mi jih namenili ob mojem odhodu. Želim jim še veliko delovnih uspehov.

Fetija Čatak

Sodelavcem kadrovskega sektorja se iskreno zahvaljujem za izrečena sožalja in denarno pomoč ob smrti moje mame.

Anda Hamersak

Prav lepa zahvala komisiji za socialna vprašanja pri krajevni organizaciji ZB NOV Cirila Tavčarja za pozornost ob moji bolezni in obisk na domu. Obenem se zahvaljujem tudi sekciji za družbeno - politično aktivnost žena Plavž za obisk in bodrilne besede ter darilo. Hvala tudi vsem posameznikom, ki so me obiskali.

Vsem želim dosti zdravja in tovariški pozdrav.

Marija Trojar - Marjanca

Ob odhodu iz obrata Elektrode - oddelka rezalnica se najlepše zahvaljujem sodelavkam in vsem ostalim za prejeta darila in poslovilne besede. Posebna hvala sodelavki Mulejevi.

Zahida Ključanin

Dežurni trgovini

V soboto, 21. marca, bosta na Jesenicah od 7. do 18. ure odprti trgovini:

SPECERIJA Bled, Titova 22, in

ROŽCA, samopostrežna trgovina na Javorniku, O. Nova-ka 3.

Dežurna lekarna

V marcu je za občini Radovljica in Jesenice dežurna lekarna na Bledu.

Vse delavce Železarne, ki so se udeležili Teka treh dežel,

obveščamo,

da bomo denar za štartnino vračali še do konca marca.

Komisija za šport

Ob dnevu žena so nam cici-bani, pionirji in mladina iz Zasipa pod vodstvom članov družine Pogačnik v kulturnem domu v Zasipu pripravili lepo proslavo. Že od začetka zimskih počitnic so se v večernih urah zbirali in vadili za to proslavo.

Vse žene iz Zasipa se s hvaležnostjo spominjamo vseh nastopajočih in se jim zahvaljujemo za njihovo prizadevno delo, prav posebno pa mentorici Franci Pogačnik in Jerici Sranc, ki je mladim pomagala pri učenju petja.

Naša zahvala naj bo tudi vzpodbuda še za nadaljnje uspešno delo.

Žene iz Zasipa

DPD Svoboda France Mencinger Javornik - Koroška Bela vabi vse ljubitelje likovne umetnosti na

razstavo likovnih del Franca Berceta, člana DOLIK Jesenice.

Razstavo bodo odprli v petek, 20. marca, ob 18. uri v razstavnem prostoru Viktorja Gregorčiča v Delavskem domu Julke in Albina Pibernika na Javorniku, odprta pa bo vsak dan, razen sobote in nedelje, od 10. do 12. ure in od 16. do 18. ure. Razstava bo odprta do 27. marca.

Kaj bomo gledali v kinu

KINO ŽELEZAR

20. marca, amer. jug. risani film ČUDEŽNI GOZD ob 16. uri, ob 18. uri ital. barv. erot. film NUNA IZ MONZE. FILM NI PRIMEREN ZA OTROKE! Ob 20. uri Festovska premiera amer. barv. akcij. filma ČRNI MESEC.

21. marca, amer. jug. risanka ČUDEŽNI GOZD ob 16. uri, ob 18. uri ital. barv. erot. film NUNA IZ MONZE, ob 20. uri premiera amer. barv. ljub. filma OGENJ Z OGNJEM.

22. marca, amer. barv. risanka ČUDEŽNI GOZD ob 10. in 16. uri, ob 18. in 20. uri amer. barv. ljub. film OGENJ Z OGNJEM.

23. marca, amer. barv. detektivka 8 MILIJONOV NAČINOV SMRTI ob 16., 18. in 20. uri.

24. marca, amer. barv. detektivka 8 MILIJONOV NAČINOV SMRTI ob 16., 18. in 20. uri.

25. marca, nem. barv. erot. film NAJSTNICA ob 16. in 18. uri. FILM NI PRIMEREN ZA OTROKE! Ob 20. uri FILMSKO GLEDALIŠČE: amer. barv. drama MASKA.

26. marca, nem. barv. erot. film NAJSTNICA ob 16., 18. in 20. uri.

KINO PLAVŽ

21. marca, amer. barv. krim. film MLADI BOJEVNIKI ob 18. in 20. uri.

22. marca, amer. barv. pust. film DIVJI OTOK ob 16. uri, ob 18. in 20. uri ital. barv. erot. film NUNA IZ

MONZE. FILM NI PRIMEREN ZA OTROKE!

23. marca, amer. barv. akcij. film TERMINATOR ob 18. in 20. uri.

KINO DOVJE

22. marca, amer. barv. drama MASKA ob 19. uri.

KINO KRANJSKA GORA

20. marca, amer. barv. pust. film OGNJEVITI FANTJE ob 18. uri.

24. marca, amer. barv. film GUNISI ob 20. uri.

Razstveni salon DOLIK Jesenice

Od 21. marca do 1. aprila je v razstavnem salonu Dolik DPD Svoboda Tone Čufar Jesenice na ogled razstava slik akvarelov slikarja prof. dr. medicine Ludvika Taborja.

Salon je odprt vsak dan, razen sobot popoldan in nedelj, od 9. do 12. ure in od 16. do 19. ure.

Razstveni salon vabi v četrtek, 26. aprila, ob 18. uri v svoje prostore na predvajanju barvnih diapozitivov pokojnega mednarodnega mojstra fotografije Slavka Smoleja z naslovom Cvetje in obrabi naših gora, opremljenih z izvirnimi besedili avtorja.

GOSTOVANJE IZ KRANJA

V Gledališču Tone Čufar na Jesenicah bo v četrtek, 19. marca, in v soboto, 21. marca, ob 19.30, gostovalo GLG iz Kranja z igro Milana Jesiha AFRIKA, s katero so mladi gledališčniki v pretekli sezoni zelo uspešno nastopili na mnogih srečanjih in festivalih.

Obe predstavi sta v abonmajskem programu, vendar so vstopnice še na voljo in v predprodaji.

Obvestilo diabetikom

Z uvajanjem novih vrst insulinov v zdravljenje diabetikov kot Insulap GPP in SPP ter Insulong GPP in SPP je nujno, da se vsi diabetiki čim bolj natančno seznanijo, kaj jim ta izboljšava prinaša dobrega in tudi, na kaj je treba paziti pri uporabi novih insulinov. O tem bosta v petek, 27. marca, ob 17. uri v delavskem domu na Javorniku predavala diabetologa dr. Vogrinova in dr. Pogačnik.

Prosimo, da se vsi diabetiki, ki prejemajo insulin in tudi tisti, ki ga trenutno še ne uporabljajo, predavanja zanesljivo udeležijo, ker je del rednega zdravljenja diabetikov. Na predavanje vabimo tudi sorodnike diabetikov in vse, ki se zanimajo za zdravljenje sladkorne bolezni.

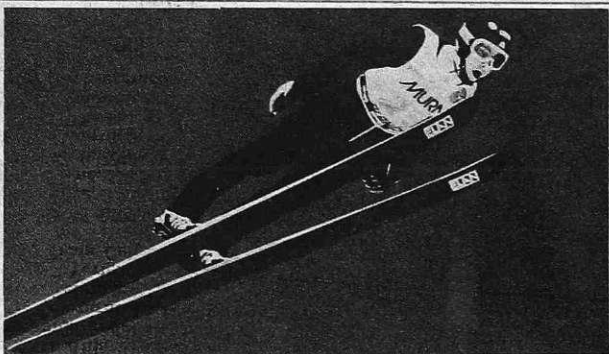
Člani, ki še niso plačali članarine, jo bodo lahko poravnali pred predavanjem in prejeli časopis Sladkorna bolezen.

Društvo za boj proti sladkorni bolezni Jesenice

SEST. OVSENEK	DELEK V BOLNIŠ-NICI	VR STA DREVEŠA	ESTONCI	PETER TRNOV-ŠEK	ŽELEZAR	GRŠKI NOGOM-ETNI KLUB	STOJEČ KAPNIK	JEZERO V AFRIKI	ANATO-MIST	ŽELEZAR	ŠTIP (ANTIČNA)	POŽETA NJIVA	1000 kg
OTEPA-NJE					DANŠKA FILMSKA IGRALKA, NIELSEN					NEMŠKI MEŠČAN-SKI FILOZOF			
BIVŠI ANGL. NOGOM-ETAS					FLIJ BREZ BARVE IN VONJA					ŠTEVILLO Z NEMA NICLANA			
NASA) OKROG HIŠE				KAROV-NICA	AZIJSKA RASTLINA					BODICA			
PRIPOV-EDNO PESNIŠ-TVO				IZ OTOKA AJAJA	AKKA					KANON			
RAZLIČNI ČRKI			LIČINKA TRAKULJE			RASTLIN RAZCVET		ITALIJ. KAMION					
			ŠPANSKI JUNAK			RJAVA ŽIVAL		RADIJ		MADŽAR-SKA KRČMA	BEOGR. IGRALKA RAS	HUNTER REVOL-VER	TROPSKA GLAVNI OČAL-ŠTEVNIK
VTIKA-NJE					JAPONS. NABIRA-LIKA BISERA				PLASTIČ. UNIVAL. KORITO		RIMSKA VERZNIK		
VER)IJ-EVA OPERA					VSEVOLO) IVANOV			KAZINO	TRSKA		BOGINJA JEZE	AMER. PEVEC, STEVENS	VZKLIK
LAZAR NIKOLIČ			JAPONS-KA FILMSKA IGRALKA	URADNI SPIS ŠPANSKO Ž. IME				PEČJAK PREBIV. ŠPANICE					
KRATKO SPORO-ČILO						STAREJ. FILMSKA IGRALKA, LONČAR							
SLOV. IGRALEC LEVAR						UMETNOST (LAT.)							
MOŠKO IME CENA										IVAN POTRČ DOMICE) TOMAŽ			
LJUBIM-EC GALAT-EJE													

Beyond Thunderdome je originalen naslov filma v katerem igraata osebi na sliki, črno polje vodoravno pa dobite prevod tega zgoraj omenjenega filma

Planica in junaki sinjih višav

Rajko Lotrič (foto: F. Sluga)

Dolina pod Poncami je doživela še en nepozabni praznik. Na mogočni 185-metrski velikanki, mojstrovini Janeza in Lada Goriska, je bilo tekmovanje v smučarskih poletih, ki je šlo tudi za točke svetovnega pokala.

O letošnji Planici je bilo toliko povedanega in zapisanega, da je kar težko kaj dodati. Brez pretiravanja lahko zapišemo, da je bila to ponovno vrhunska skakalna prireditev, Planica pa si je z odlično organizacijo in izvedbo smučarskih poletov ponovno utrdila velik ugled v svetu. Enkrat je bil pogled na mogočno lepoto, ki je vsako jutro obsijana s soncem pozdravljala tisoče in tisoče obiskovalcev iz vseh krajev Jugoslavije in tudi iz zamejstva. Za odlično skakalnico so poskrbeli neutrudni planiški delavci, ki že 30 in več let prihajajo pod Ponce. Ni jim žal udarniških ur, včasih jih spremlja slabo vreme, vendar vztrajajo; njihovo največje zadovoljstvo je, da tekmovanje uspe. Letos sicer z vremenom ni bilo težav, vendar so morali opraviti izredno težko delo, da so pripravili letalnico. Po-

sebnost moramo poudariti, da prav omenjeni zagnani planiški delavci z Jesenic, Mojstrane, Kranjske gore, Rateč in od drugod zaslužijo posebno pohvalo, čeprav njihovo delo vse prepogosto ostaja v ozadju. Niso deležni tistega blišča in pozornosti kot marsikdo drug, ki je veliko manj zaslužen za izvedbo tekmovanja v Planici.

Kljub nekaterim zapletom glede nadaljših skokov je Planica spet kraj, kjer je človek doslej najdlje poletel na smučeh. Nov, sicer neuradni svetovni rekord je 194 metrov, ki ga je dosegel Poljak Piotr Fijas, le meter manj je poletel Norvežan Vegard Opaas. Prav rekordni poleti so spet sprožili plaz najrazličnejših mnenj glede odločitve mednarodne smučarske zveze, da bodo merili samo skoke do sedaj veljavnega svetovnega rekorda, to je do 191 metrov. Težko se je opredeljevati o tem, kdo ima bolj prav. Seveda je potrebno še vedno spoštovati glavno, to je zagotoviti varnost na skakalnici, čeprav so bili po drugi strani skakalci razočarani in so se spraševali, kdo jim lahko

narekuje, koliko lahko skočijo. Dejstvo ostaja, da je rekord glavni motiv vsakega privrženca skakalnega športa. Nihče ni skrival tih želja, da bi poletel kar najdlje, da bi dosegel nov svetovni rekord ali pa morda celo presegel tisto magično mejo 200 metrov.

Kakorkoli že, vse te zadeve niso skalile razpoloženja pod Poncami, saj so obiskovalci lahko spremljali enkratne polete in videli tudi nov svetovni rekord. K temu je potrebno dodati še izredno uspešne nastope naših skakalcev, predvsem Matjaža Zupana in Mirana Tepeža. Vsi so bili deležni iskrenega aplavza in spoštovanja. Junak Planice je vsakdo, ki zbere toliko poguma, da se spusti po letalnici in poleti v sinje nebo.

Poleg tisočev najbolj vnetih privrženec skakalnega športa so prireditve v Planici spremljali tudi naši najuglednejši družbenopolitični delavci, med njimi Branko Mikulič, Stane Dolanc, Dušan Sinigoi in drugi. V okviru tekmovanja v smučarskih poletih so pripravili tudi razglasitev najboljših mladih skakalcev za pokal Kokte, ki bodo nekoč morda novi junaki Planice. Člani planiškega komiteja so podelili tudi nekaj najvišjih priznanj najbolj zaslužnim, ki so največ prispevali za ugled Planice kot tekmovalci in kasneje kot organizatorji. Zlate čaple so prejeli: Tone Dečman, Karel Klančnik, Albin Rogelj, Jože Langus, Jože Zidar, Miro Oman in inž. Janez Goršek.

Letošnje planiško slavlje je mimo, uspešna izvedba tekmovanja v smučarskih poletih pa bo še dolgo odmevala doma in po svetu. Planica tako nadaljuje svojo več kot polstoletno tradicijo smučarskih skokov in poletov. Letošnji uspeh pa je tudi nova obveznost za prihodnost.

J. R.

Matjaž Zupan (foto: Franci Sluga)

Prvenstvo Železarne Jesenice v sankanju

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata ŽJ je v sodelovanju z Sankaskim klubom Jesenice izvedla v nedeljo, 8. marca, prvenstvo ŽJ v sankanju. V lepem in hladnem jutru se je v Savskih jamah zbralo 133 sodelavcev in sodelavk, ki so tekmovali v navadnih sanmi v petih različnih starostnih skupinah.

Rezultati: Ženske do 35 let: 1. Bojana Lavtižar, Jeklarna — 1.22.46, 2. Irena Smolej, Jeklarna — 1.24.16, 3. Alenka Zvab, Strojne delavnice — 1.29.54, 4. Lojzka Legat, KSI — 1.39.04, 5. Bojana Sušnik, ETN — 1.43.72.

Ženske nad 35 let: 1. Andreja Mahnič, ETN — 1.36.41, 2. Sonja Černe, Komerciala — 1.38.56, 3. Dragica Pust, ETN — 1.41.54, 4. Ivica Komic, ETN — 1.44.34, 5. Stanka Gosar, Strojne delavnice — 1.48.94.

Moški do 35 let: 1. Miha Peternel, Jeklarna — 1.13.47, 2. Marko Resman, Jeklarna — 1.17.81, 3. Roman Peternel, Valj. žice in prof. — 1.18.44, 4. Roman Kolman, ETN — 1.18.73, 5. Janez Babič, ETN — 1.19.40.

Moški od 35 do 45 let: 1. Martin Zvab, Jeklarna — 1.10.03, 2. Peter Kikelj, ETN — 1.11.36, 3. Alojz Cesar, HV Bela — 1.13.84, 4. Ivan Vilman, Žičarna — 1.20.30, 5. Zvone Kalan, ETN — 1.27.29.

Moški nad 45 let: 1. Stane Horvat, Jeklarna — 1.10.64, 2. Drago Dokl, Jeklarna — 1.20.02, 3. Albin Bregant, Strojne delavnice — 1.31.74, 4. Viktor Stendler, ETN — 1.33.46, 5. Peter Zupancič, Valj. bluming - štekel — 1.35.16.

Ekipno: Ženske: 1. Strojne delavnice, 2. ETN, 3. Komerciala, 4. Družbeni standard, 5. KSI, 6. KO-509FI, 7. Jeklarna, 8. Valj. bluming - štekel, 9. Vratni podboji, 10. Remontne delavnice, 11. HV Bela.

Moški: 1. Jeklarna, 2. ETN, 3. HV Bela, 4. Valj. bluming - štekel, 5. Žičarna, 6. Strojne delavnice, 7. Remontne delavnice, 8. KSI, 9. Transport, 10. Livarna, 11. Vratni podboji, 12. Valj. debele pločevine, 13. Valj. žice in profilov, 14. Energetika, 15. HV Jesenice, 16. Vzdrževanje, 17. Jeklarna, 18. Elektrode, 19. Profilarna.

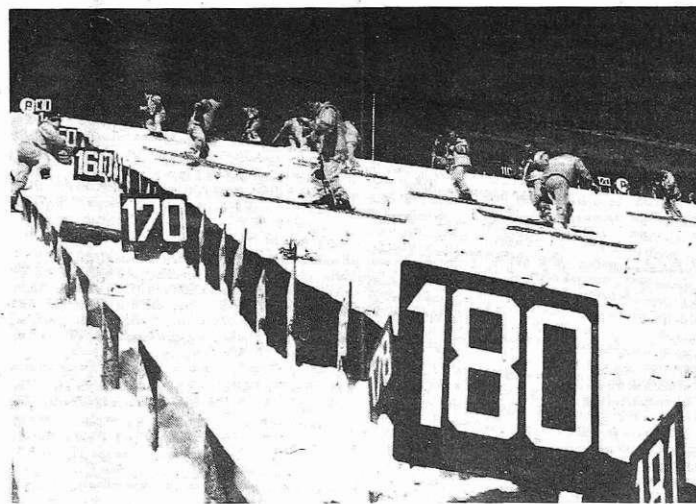
KIVI

Planica 87 (foto: F. Sluga)

Planiški junaki (foto: F. Sluga)

Planiški utrip (foto: F. Sluga)

Planiški intervju (foto: Franci Sluga)

Zimske igre Slovenskih železarn

Komisija za športno rekreacijo pri IO sindikata Železarne Jesenice je v soboto, 7. marca, organizirala zimske športne igre delavcev SOZD SŽ. Tekmovali so v treh disciplinah: v smučarskih tehnikah v Ratečah, v veslalomu v Kranjski gori in v sankanju pri Savskih jamah. Nastopilo je 254 tekmovalcev oz. tekmovalcev. Zelo uspešni so bili tekmovalci iz Železarne Jesenice, ki so zasedli večino prvih mest.

REZULTATI:
VESELALOM:
ŽENSKESKE NAD 45 LET: 1. Danica Benedik — Železarna Jesenice, 2. Mara Komar — Železarna Ravne, 3. Amalija Grajzl — Žična, 5. Roža Koselj, 6. Vida Jelovčan — obe Železarna Jesenice.

ŽENSKESKE OD 35 DO 45 LET: 1. Marjana Svetina — Železarna Jesenice, 2. Olga Pervanja — Železarna Jesenice, 3. Alenka Kristan — Železarna Store, 4. Marinka Solar, 5. Anica Kavčič, 6. Nartaja Krauthaker — vse Železarna Jesenice.

ŽENSKESKE OD 25 DO 35 LET: 1. Irena Kodrun — Železarna Ravne, 2. Zdenka Manfreda — Veriga Lesce, 3. Nataša Zidan, 4. Alenka Zvab, 5. Bogdana Hribar — vse tri Železarna Jesenice.

ŽENSKESKE DO 25 LET: 1. Pika Ferk — Železarna Jesenice, 2. Bojana Ažman — Veriga Lesce, 3. Alja Kroflič — Železarna Store, 4. Sonja Podobnik, 7. Prešeren Irena — obe Železarna Jesenice.

EKIPNO: 1. Železarna Jesenice, 2. Železarna Store, 3. Veriga Lesce, 4. Železarna Ravne, 6. Žična Celje, 7. Metalurški inštitut.

MOŠKI NAD 45 LET: 1. Ciril Čop — Železarna Jesenice, 2. Adi Pustoslemšek — Železarna Ravne, 3. Lado Repe — Železarna Jesenice, 9. Albin Babič, 12. Noč Rudi — oba Železarna Jesenice.

MOŠKI OD 35 DO 45 LET: 1. Boris Pesjak — Železarna Jesenice, 2. Martin Komac — Železarna Jesenice, 3. Ivan Šušaršič — Železarna Jesenice, 4. Marko Zmitek, 15. Branko Klinar — oba Železarna Jesenice.

MOŠKI OD 25 DO 35 LET: 1. Jani Kovac — Železarna Jesenice, 2. Anton Krejan — Železarna Ravne, 3. Sašo Jekler — Železarna Jesenice, 5. Marko Razinger, 6. Miloš Ferk — oba Železarna Jesenice.

MOŠKI DO 25 LET: 1. Vilko Dolensek — Železarna Jesenice, 2. Matjaž Prestrel — Železarna Jesenice, 3. Aleksander Peternelj — Železarna Jesenice, 4. Gorazd Blatnik — Železarna Jesenice.

EKIPNO: 1. Železarna Jesenice, 2. Železarna Ravne, 3. Železarna Store, 4. Plamen Kropa, 5. Žična Celje, 6. Veriga Lesce, 7. Metalurški inštitut, 8. Tovil Ljubljana.

SMUČARSKI TEKI:
ŽENSKESKE NAD 35 LET: 1. Jana Poganičnik — Veriga Lesce, 2. Angelca Juraja — Železarna Ravne, 3. Vojka Mihelič — Železarna Jesenice.

ŽENSKESKE DO 35 LET: 1. Jekla Bavče — Železarna Ravne, 2. Liljana Pretnar — Železarna Jesenice, 3. Saša Kofler — Železarna Jesenice.

EKIPNO: 1. Železarna Jesenice, 2. Železarna Ravne, 3. Veriga Lesce.

MOŠKI NAD 45 LET: 1. Franc Hrovat — Železarna Jesenice, 2. Anton Robič — Železarna Jesenice, 3. Franc Hribernik — Veriga Lesce, 4. Peter Kežar, 7. Martin Pazlar, 9. Slavko Koselj — vsi Železarna Jesenice.

MOŠKI OD 35 DO 45 LET: 1. Andrej Janša — Železarna Jesenice, 2. Marjan Burgar — Veriga Lesce, 3. Milan Vidic — Železarna Jesenice, 5. Franc Pukl, 6. Jože Uršej, 7. Jože Dovžan — vsi Železarna Jesenice.

MOŠKI DO 35 LET: 1. Franci Teraž — Železarna Jesenice, 2. Miroslav Lebar — Železarna Jesenice, 3. Bogdan Peruš — Železarna Ravne, 5. Rado Pristov — Železarna Jesenice.

EKIPNO: 1. Železarna Jesenice, 2. Veriga Lesce, 3. Železarna Ravne, 4. Plamen Kropa, 5. Metalurški inštitut, 6. Železarna Store.

SANKANJE:
ŽENSKESKE: 1. Irena Smolej — Železarna Jesenice, 2. Monika Kovac — Železarna Store, 3. Bojana Lavtižar — Železarna Jesenice, 14. Darinka Laharnar — Železarna Jesenice.

EKIPNO: 1. Železarna Store, 2. Železarna Jesenice, 3. Železarna Ravne, 4. Plamen Kropa, 5. Žična Celje.

MOŠKI NAD 35 LET: 1. Alojz Cesar — Železarna Jesenice, 2. Martin Zvab — Železarna Jesenice, 3. Marjan Sepetalec — Železarna Store, 14. Drago Dokl — Železarna Jesenice.

EKIPNO: 1. Železarna Jesenice, 2. Železarna Ravne, 3. Plamen Kropa, 4. Železarna Store, 5. Žična Celje, 6. Veriga Lesce.

Razpis IV. prvenstva OS ZSS Jesenice v sankanju za leto 1987

Občinski svet Zveze sindikatov Slovenije Jesenice — Svet za šport in rekreacijo organizira IV. prvenstvo v sankanju, ki bo v soboto, 28. marca, ob 10. uri v Savskih jamah.

Izvajalec prvenstva bo Sankaski klub Jesenice, vodja tekmovanja pa Ljubo Špendov.

Pravico nastopa imajo vsi zaposleni člani sindikata v občini Jesenice in upokojenci Zveze društev upokojencev v občini Jesenice.

Prvenstvo je posamezno za moške in ženske ter ekipno. Tekmuje se v naslednjih kategorijah:

I. do 35 let,
II. nad 35 let.

Za ekipno uvrstitev se upošteva najboljši čas iz vsake kategorije moških in žensk.

Tekmuje se po pravilniku Sankaske zveze Slovenije za tekmovanje z navadnimi sanmi.

Tekmuje se z navadnimi sanmi, katere ne smejo biti težje od 10 kg, ne smejo biti gibljive v nobenem položaju, drsne ploskve ne smejo biti nameščene pod ostrim kotom in morajo biti kovinske.

Vsak tekmovalček ali tekmovalka mora tekmovali v ustreznem starostnem razredu. Kršenje tega pravila se kaznuje z diskvalifikacijo.

Vodstvo tekmovanja sestavljajo predstavniki organizatorja, vodja tekmovanja in sodnik na startu, ki rešujejo morebitne pritožbe, ki se morajo oddati v pisni obliki najkasneje 10 minut po končani zadnji vožnji.

Organizator si pridržuje pravico, da spremeni kraj, čas in datum tekmovanja, če bodo to zahtevale okoliščine. O tem bo organizator pravočasno obvestil po lokalnem radiu Triglav Jesenice.

Vsak tekmovalček oz. tekmovalka tekmuje na lastno odgovornost! Organizator ne prevzame nobene odgovornosti za morebitne poškodbe.

Pismene prijave z navedbo priimka in imena ter letnico rojstva sprejema OBČINSKI SVET ZSS JESENICE, vključno do petka, 27. marca.

Razpis prvenstva ŽJ v kegljanju na ledu — 1987

Tekmovanje je ekipno in za posameznike ter poteka v moški in ženski konkurenci. Ekipa pri moških šteje 5 tekmovalcev, pri ženskah pa tri tekmovalke. Registrirani tekmovalci imajo pravico do nastopa v ločeni skupini. Tekmuje se po pravilih Zveze za kegljanje na ledu. Število tekmovalcev je neomejeno.

Prijave sprejema vodja tekmovanja na tekmovališču v hali pod Mežaklo (Jože KLINAR). Pri prijavi morate imeti s seboj izkaznico za vstop v Železarno Jesenice (delavska številka).

Razpored:

Torek, 24. marca, od 15. do 19. ure.

Sreda, 25. marca, od 10. do 12. ure in od 15. do 19. ure.

Četrtek, 26. marca, od 15. do 19. ure.

Petek, 27. marca, od 10. do 12. ure in od 15. do 19. ure.

Sobota, 28. marca, od 9. do 12. ure.